ΤΑ ΠΑΡΑΣΚΗΝΙΑ

ΘΕΑΤΡΟ - ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ - ΕΙΚΑΣΤΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ - ΜΟΥΣΙΚΗ - ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΕΙΔΗΣΕΩΝ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΚΡΙΤΙΚΗΣ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

Γ' ΧΡΟΝΟΣ—ΑΡΙΘ. 118 · ΤΙΜΗ ΦΥΛ. ΔΡΧ. 3 · ΓΡΑΦΕΙΑ: ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ 4

ΣΑΒΒΑΤΟ 17 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1940

Ἰδιοκτήτης : Θ. Ν. ΣΥΝΑΔΙΝΟΣ
Διευθυντής : Ν. Θ. ΣΥΝΑΔΙΝΟΣ

Οἱ 30 Διαλέξεις τῶν «Παρασκηνίων»

Ο ΠΡΩΤΟΣ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΟΜΙΛΗΤΩΝ

Δημοσιεύουμε παρακάτω τὰ ὀνόματα τῶν πρώτων ἀπὸ τοὺς 30 ὁμιλητὲς, ποὺ δήλωσαν ἴσαμε τώρα ὅτι θὰ λάβουν μέρους στὶς διαλέξεις ποὺ θὰ ὀργανώσουν τὰ «Παρασκήνια» μὲ θέματα θεατρικά, καλλιτεχνικά, φιλολογικά, κινηματογραφικὰ, μουσικὰ καὶ ποὺ θὰ γίνουν τὴν χειμερινὴ περίοδο σὲ μιὰ ἀπὸ τὶς μεγαλύτερες αἴθουσες τῆς Ἀθήνας.

1 Μαλακάσης Μ., Λογοτέχνης.
2. Κορδᾶτος Γ., Λογοτέχνης.
3 Λάσκαρης Ν., Θεατρ. Συγγραφέας, ἱστορικὸς τοῦ Θεάτρου
4. Χὸρν Π., Θεατρ., Συγγραφέας
5. Μοσχοβίτης Πολ., Θεατρ. Κριτικός.
6. Ρώτας Β., Λογοτέχνης
7. Σιδέρης Γιαν., Συγγραφέας - ἱστορικὸς τοῦ Θεάτρου.
8. Τερζάκης Ἀγ., Συγγραφέας.
9. Λιδωρίκης Ἀλ., Θεατρ. Συγγραφέας.
10. Συναδινὸς Θ., Θεατρ. Συγγραφέας.
11. Στρατηγὸς Γ., Δ) τῆς Ἐθν. Πινακοθήκης.
12. Καλομοίρης Μ., Μουσικός.
13. Σακελλαρίδης Θ., Μουσικός.
14. Πράτσικας Κ., Χορογράφος.
15. Φύρστ Β. Ρ., Σκηνοθέτης — Σκηνογράφος τῆς Comedie Francaise.
16. Σαραντίδης Γιαν., Σκηνοθέτης.
17. Ἀνεμογιάννης Γ. Σκηνογράφος.
18. Τσαρούχης Γιαν., Σκηνογράφος.
19. Κωνσταντινίδης Δ. Κ., Ψυχίατρος.
20. Σκούρας Φ., Ψυχίατρος.

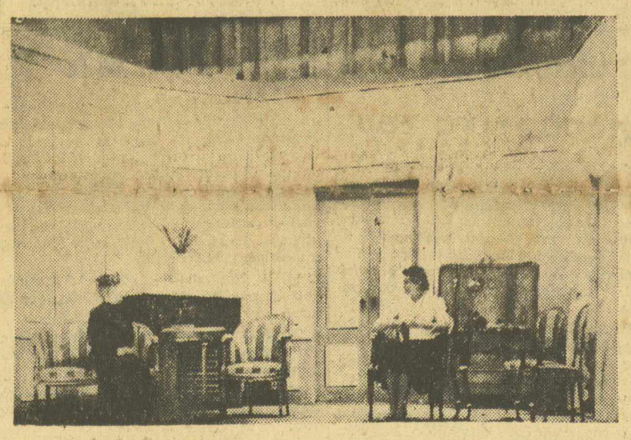

Ἡ κ. Κατερίνα Ἀνδρεάδη καὶ ἡ κ. Α. Μηλιάδη σὲ μιὰ σκηνὴ τῆς 1ης εἰκόνας τῆς Β' πράξης τοῦ χαριτω μένου ἔργου τοῦ Τζ. Μπάρρι. «Αὐτὸ ποὺ ξέρει κάθε γυναῖκα», ποὺ παίζε ται μὲ μεγάλη ἐπιτυχία στὸ θέατρο Ἀνδρεάδη.

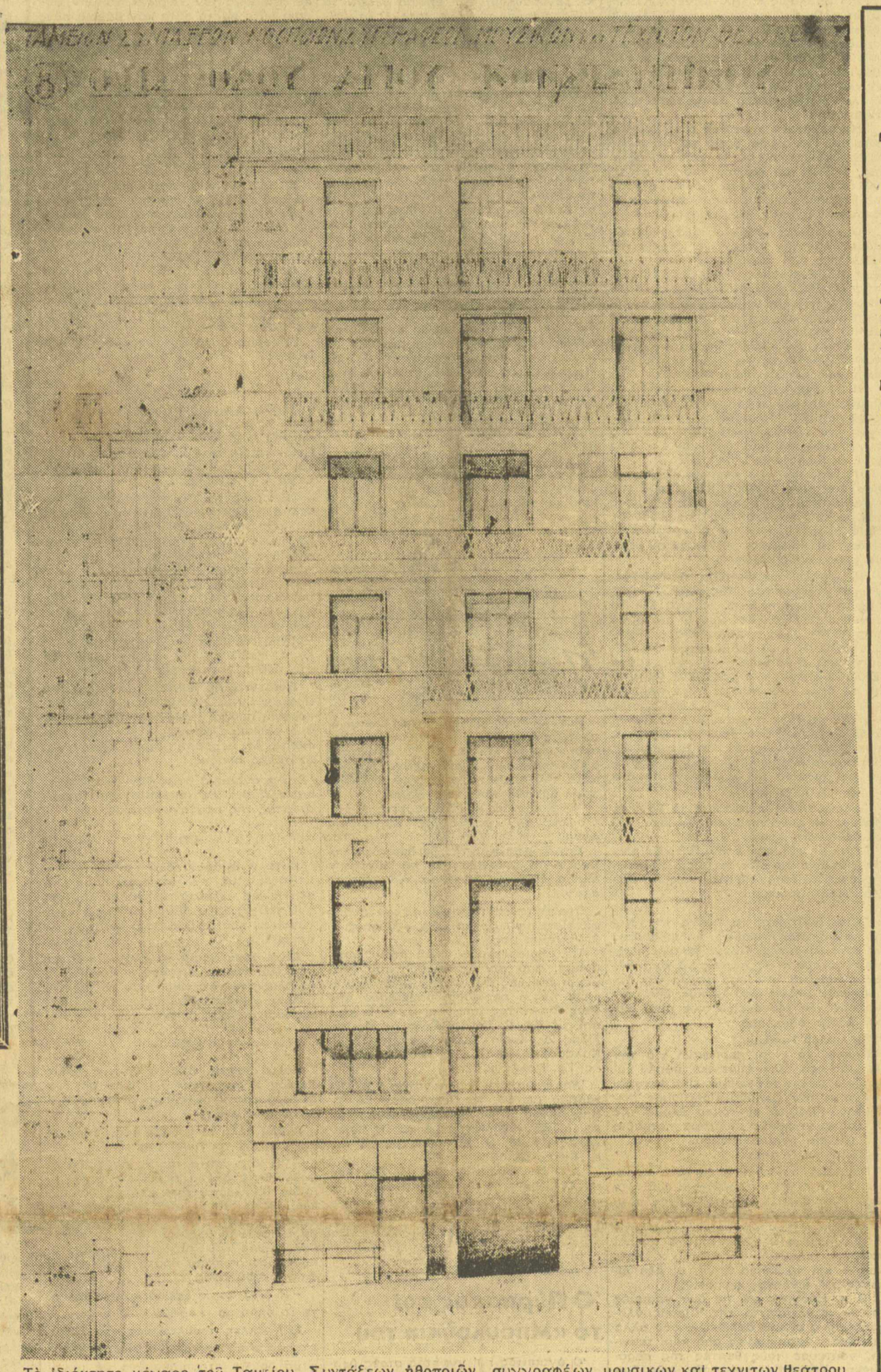

Τὸ ἰδιόκτητο μέγαρο τοῦ Ταμείου Συντάξεων ἠθοποιῶν, συγγραφέων, μουσικων καὶ τεχνιτων θεάτρου ποὺ θ' ἀρχίση νὰ κ τίζεται σὲ λίγο στὴν ὁδὸν Ἁγίου Κωνσταντίνου.

(Σχεδιάγραμμα τοῦ ἀρχιτέκτονα κ. Γ. Μπόνη)

Τὰ ζητήματα τῆς ἑβδομάδας

ΓΙΑ ΤΟ ΚΑΛΟ ΟΛΩΝ

Ἀπὸ τὴν ἔρευνα, ποὺ κάνουν τὰ «Παρασκήνια» γύρω ἀπὸ τὴν ἐπιθεώρησι, ἕνα προκύπτει. Πῶς ὅλοι, συγγραφεῖς καὶ μουσικοὶ, παραδέχονται κι' ὁμολογοῦν πὼς ἡ φόρμα τοῦ θεατρικοῦ αὐτοῦ εἴδους γίνηκε τόσο στερεότυπη, ὥστε — αὐτὸ τὸ λέμε ἐμεῖς — ἅμα ἰδῇ κανεὶς μιὰ ἐπιθεώρηση σ' ἕνα θέατρο νὰ μὴν ἔχῃ ἀνάγκη νὰ παρακολουθήση καὶ δεύτερη, ποὺ παίζεται σ' ἄλλο. Ἡ ἴδια ἀναλλοίωτη συνταγή. Ὁ Μενιδιάτης ἐδῶ, ὁ Μενιδιάτης κ' ἐκεῖ. Ὁ μεθυσμένος ἐδῶ, ὁ μεθυσμένος κ' ἐκεῖ. Ἡ τριφωνία ἐδῶ — ὁ Θεὸς πολλὲς φορὲς νὰ τὴν κάνῃ τριφωνία! — ἡ τριφωνία κ' ἐκεῖ. Ντιζὲρ ἐδῶ, ντιζὲρ κ' ἐκεῖ, ἡ Παλιὰ Ἀθήνα ἐδῶ, ἡ Παλιὰ Ἀθήνα κ' ἐκεῖ. Τὰ δύστυχα πολλὲς φορὲς δίστιχα ἐδῶ, ἡ ἴδια δυστυχία πολλὲς φορὲς στὰ δίστιχα κ' ἐκεῖ. Ἀποθεωτικὸ καὶ ξεθεωτικὸ φινάλε ἐδῶ, τὸ ἴδιο καὶ χειρότερο ἐκεῖ. Σκέτς ἐδῶ, σκέτς ἐκεῖ. Χορευτικὰ νούμερα ἐδῶ, χορευτικὰ νούμερα κ' ἐκεῖ. Κακὸ μπαλέττο ἐδῶ, κακὸ μπαλέττο κ' ἐκεῖ.

Κι' ὅμως τὸ ἐλαφρὸ Λυρικὸ θέατρο διαθέτει τόσα πολύτιμα κ' ἐξαιρετικὰ ταλέντα καὶ γενικὰ ὁ ἠθοποιὸς τοῦ ἐπιθεωρησιακοῦ θεάτρου ρίχνεται μὲ τέτοιο κέφι καὶ τέτοιο Διονυσιασμὸ στὴ δουλειά του, ὥστε ἂν βρισκόταν ὁ συγγραφέας, ποὺ θὰ τὸν ἔβγαζε ἀπὸ τὴ ρουτίνα τῆς σημερινῆς ἐπιθεώρησης καὶ τοῦ ἔδινε τὴν εὐκαιρία νὰ δημιουργήση ἀπάνω σὲ κάτι ποὺ εἶναι καινούργιο καὶ πρωτότυπο, ἡ πλούσια ἀναμφισβήτητα σημερινὴ ἀπόδοσή του θὰ πολλαπλασιαζόταν γιὰ τὸ καλὸ ὅλων. Κοινοῦ πληρώνοντος, θεατρώνου εἰσπράττοντος καὶ συγγραφέων καὶ ἠθοποιῶν πληρωνομένων.

ΕΝΑ ΣΟΦΟ ΓΝΩΜΙΚΟ

Φταῖνε οἱ θεατρῶνες; Φταῖνε οἱ συγγραφεῖς; Φταῖνε τὰ συμβόλαια, ποὺ κάνουν μὲ τοὺς θεατρῶνες του οἱ ἠθοποιοί; Φταίει ἡ ἔλλειψη πνεύματος; Φταίει ἡ τεμπελιὰ ποὺ παραδέρνει τοὺς περισσότερους συγγραφεῖς τοῦ ἐπιθεωρησιακοῦ θεάτρου; Φταίει ἡ προοδοφθόρος ἀντίληψη ὅλων τῶν παραγόντων τοῦ ἐπιθεωρησιακοῦ θεάτρου, ὅτι «ἔτσι τἄβραμε ἔτσι θὰ τ' ἀφίσουμε»; Φταίει τὸ κοινό; Γιὰ μᾶς ὁ καθένας ἀπ' ὅλους τοὺς παραπάνω εὐθύνεται, ἄλλος περισσότερο ἄλλος λιγώτερο γιὰ τὴν ἀπειλουμένη χρεωκοπία ἑνὸς εἴδους θεατρικοῦ, ὅπως εἶναι ἡ ἐπιθεώρηση, ποὺ στὸ κάτω-κάτω τῆς γραφῆς εἶναι καθαρὰ ἑλληνικὸ εἶδος. Γιατὶ δὲν πρέπει οὔτε ὁ ἀριθμὸς τῶν παραστάσεων, οὔτε ὁ ἀριθμὸς τῶν εἰσπράξεων, ποὺ πραγματοποιοῦν οἱ ἐπιθεωρήσεις, νὰ μᾶς δημιουργοῦνε ψευδαίσθηση, ὥστε νὰ διακρίνουμε τὴ ζωὴ ἐκεῖ, ποὺ ὑπάρχει ὁ θάνατος. Γιατὶ ἡ ζωὴ ποὺ βλέπουμε τὶς περισσότερες φορὲς ἀπάνω στὴ σκηνὴ εἶναι τὰ νειάτα, καὶ τὸ μπρίο, καὶ τὸ κέφι, κι' ὁ ἐνθουσιασμὸς τῶν ἠθοποιῶν κι' ὁ θάνατος ποὺ δὲν τὸν βλέπομε μὲ γυμνὸ μάτι εἶναι ἡ ρετσετοποίηση τῆς ἐπιθεώρησης.

Συγγραφεῖς, ἄξιοι γιὰ τὸ ἐπιθεωρησιακὸ θέατρο, δόξα σοι ὁ Θεὸς, ὑπάρχουν. Ἠθοποιοὶ μὲ πλούσιο ταλέντο ἐπίσης. Θεατρῶνες ποὺ νὰ δαπανάνε δεκάδες χιλιάδες γιὰ τὸ ἀνέβασμα μιᾶς ἐπιθεώρησης ὁμοίως. Σκηνογράφοι μ' ἀνεπτυγμένο τὸ αἴσθημα τοῦ ὡραίου ἐπίσης. Τί λοιπὸν λείπει; Λίγη καλὴ θέληση. Καὶ «θέλειν ἐστὶ δύνασθαι» λέει ἕνα σοφὸ γνωμικό.

ΑΠΟ ΔΩ ΚΑΙ ΠΕΡΑ ΤΗΣ ΡΙΤΑΣ

Τὸ «Ξύπνημα» τοῦ κ. Ἀλ. Λιδωρίκη, ποὺ ἀνεβάστηκε τὴν περασμένη Πέμπτη στὸ θέατρο «Λυρικὸ» ἀπὸ τὸ τμῆμα τοῦ ἡμικρατικοῦ θιάσου Κοτοπούλη, γιὰ νὰ μεταφερθῆ ἀπὸ χθὲς στὸ χειμωνιάτικο θέατρο Κοτοπούλη, ἄξιζε νὰ παιχτῆ καὶ γιατὶ ἔκωσε τὴν εὐκαιρία ν' ἀποκαλυφθῆ σ' ὅλη του τὴν ἔκταση κ' ἔνταση τὸ πλούσιο καὶ δημιουργικὸ ταλέντο τῆς κ. Ρίτας Μυράτ.

Ἴσαμε τώρα κάθε ἐμφάνιση τῆς κ. Ρίτας Μυρὰτ στὴ σκηνὴ ἦταν καὶ μιὰ ἀξιόλογη ὑπόσχεση γιὰ τὸ μελλοντικὸ ξετύλιγμά της. Μὲ τὸ ρόλο τῆς Μάρως στὸ «Ξύπνημα» τοῦ κ. Α. Λιδωρίκη τὸ μέλλον γίνηκε παρὸν γιὰ τὴν κ. Μυράτ. Μιὰ πραγματικὴ ἀποκάλυψη, ποὺ ὅμως ὅσοι παρακολουθοῦσαν τὴν ἐργατικότητα, τὴν πίστη καὶ τὸν ἐνθουσιασμὸ τῆς ὑπερευσυνείδητης καλλιτέχνιδας τὴν περιμένανε, σὰν κάτι ποὺ ἀφεύκτως θὰ ἐρχότανε μιὰν ἡμέρα. Καὶ ἡ ἡμέρα αὐτὴ ἦρθε.

Ὁ κ. Ἀλ. Λιδωρίκης μπορεῖ νὰ εἶναι ὑπερήφανος, γιατὶ ἂν δὲν ἔγραφε ἕνα πολὺ καλὸ ἔργο, ἔδωκε ὅμως τὴν εὐκαιρία ν' ἀποκαλυφθῆ σ' ὅλη της τὴν ὁμορφιὰ ἡ δημιουργικὴ δύναμη τῆς κ. Ρίτας Μυράτ, ἢ καλύτερα ἀπὸ δῶ καὶ πέρα τῆς Ρίτας.

ΛΟΙΠΟΝ ;

Ο κ. Ἀλ. Λιδωρίκης εἶναι ἀκόμη νέος, ἡ φυσιογνωμία του εἶναι πάντα πρόσχαρη, οἱ πόρτες τοῦ θεάτρου τοῦ ἀνοιχτήκανε εὐθὺς ἀμέσως χωρὶς δυσκολίες, ἀντιδράσεις δὲν συνάντησε στὴ ζωή του, γιατὶ λοιπὸν αὐτὸς ὁ ἀρρωστημένος πισσιμισμὸς σ' ὅλα του σχεδὸν τὰ ἔργα; Νὰ ἦταν ἡ ἀπαισιοδοξία του αὐτὴ ὁ ἀντίλαλος τοῦ ψυχικοῦ του κόσμου, τότε ὁ κ. Α. Λιδωρίκης θὰ ἦταν συνεπὴς πρὸς τὸν ἑαυτό του. Ὁπόταν καὶ τὰ ἔρ-

(Συνέχεια στὴν 2η σελίδα)

Θεατρικὲς πρῶτες

«Αὐτὸ ποὺ ξέρει κάθε γυναῖκα»

(Τζαίμς Μπάρρι)

Θίασος κ. Κατερίνας Ἀνδρεάδη
(Θέατρο Πλατ. Κυριακοῦ)

Κριτικὸ σημείωμα τοῦ κ. ΠΟΛ. ΜΟΣΧΟΒΙΤΗ

Ὁ «Ἐλεύθερος Καλλιτεχνικὸς Ὀργανισμὸς» τῆς Κυρίας Κατερίνας Ἀνδρεάδη ἔδωκε τὴν 9ην τοῦ μηνὸς τὸ βράδυ τὴν πρώτην ἐνὸς ἀπὸ τὰ πιὸ χαριτωμένα ἔργα τοῦ ἀγγλικοῦ δραματολογίου τῆς ἐποχῆς.

Ἀνέβασε τὸ «Αὐτὸ ποῦ ξέρει κάθε γυναῖκα» τοῦ Τζαίημς Μπάρρι (4 πράξεις, 5 εἰκόνες). Εἶνε ὁ συγγραφεὺς, ποὺ ἡ κυρία Ἀνδρεάδη, πρώτη ἐνεφάνισε τὴ θερινὴ περίοδο τοῦ 1938.

Ἡ Μάγγη Γουίλη (κυρία Κατερίνα Ἀνδρεάδη), κοπέλλα 26 χρόνων, καλὴ, ἄξια, ἔξυπνη, δὲν ἔχει καμμία ἀπὸ τὶς χάρες, ποὺ κάνουν τὶς γυναῖκες ποθητές. Ζῇ στὸ σπίτι της, στὴ Γλασκώβη (εἶνε σκωτσέζα) μὲ τὸν πατέρα της Ἄλικ (Σταρένιος) καὶ τὰ δύο της ἀδέλφια, τὸ Τζαίημς (Δαμασιώτης) καὶ τὸ Δαυῖδ (Γιολάσης). Μάταια καὶ οἱ τρεῖς προσπαθοῦν νὰ τὴν παντρέψουν. Ἡ Μάγγη δὲν εἶνε ἄσχημη. Εἶνε κάτι χειρότερο: Ἄχαρη.

Ἀλλὰ ἕνας σπουδαστὴς, φτωχὸς μὰ «δυνατὸς», ὁ Τζὼν Σάντ (Χρηστογιαννόπουλος) μὴ ἔχων βιβλία γιὰ διάβασμα, μπαίνει, κάθε βράδυ, ἀπὸ τὸ παράθυρο στὸ σπίτι των Γουῖλη. Ἐκεῖ χρησιμοποιεῖ τὴν βιβλιοθήκη, ποὺ ἔχουν, χωρὶς νὰ τὴν μεταχειρίζωνται, καὶ διαβάζει. Τὸν συλλαμβάνουν ἕνα βράδυ ἐπ' αὐτοφώρω. Στὴν κουβέντα τοῦ κάνουν μιὰ πρότασι: Θὰ τοῦ δώσουν τριακόσιες λίρες, γιὰ νὰ τελειώση τὶς σπουδές του. Εἰς ἀντάλλαγμα ὑποχρεοῦται ἐντὸς πέντε ἐτῶν νὰ παντρευτῇ τὴ Μάγγη, ἐκτὸς ἐὰν αὐτὴ ἢ παντρευτῇ ἐν τῷ μεταξὺ ἢ δὲν τὸν θέλη. Ὁ Τζὼν Σὰντ ἐπιτυγχάνει στὴ ζωή του: Ἐκλέγεται βουλευτής. Θριαμβεύει. Παντρεύεται τὴ Μάγγη, ἀλλὰ δὲν τὴν ἀγαπᾶ. Δὲν μπορεῖ νὰ ἐκτιμήση πόσο τοῦ εἶνε πολύτιμη στὴ ζωή του. Πρακτικὸς (σκωτσέζος εἶνε κι' αὐτός) φιλόδοξος, ἀρριβίστας, πεπεισμένος ὅτι εἶνε ἀποκλειστικὰ αὐτοδημιούργητος, ὅτι εἶνε «δυνατὸς», ὅτι κανεὶς δὲν τὸν βοήθησε ν' ἀνέβῃ (ποιός, λοιπὸν' θὰ μποροῦσε νὰ τὸν βοηθήση αὐτόν;) δὲν εἶνε ὡς τόσο στὸ βάθος κακός. Τὴ γυναίκα του δὲν τὴν ἀγαπᾶ. Δὲν προσέχει ὥστε νὰ καταλάβῃ τί τῆς χρεωστᾶ. Γεμᾶτος ἀπ' τὸν ἑαυτό του δέχεται τὴν (ὡς τόσο ἀποφασιστικὰ εὐεργετικὴ γιὰ τὴ σταδιοδρομία του) ἐπίδρασι τῆς γυναίκας του χωρὶς νὰ καταλαβαίνῃ τί τῆς ὀφείλει. Ἕνας ὑπουργὸς, σημαντικὸς παράγων τοῦ κόμματος, ὁ κ. Βενέϊμπλ. (Ἀποστολίδης) τὸ ὑποπτεύεται ἀλλὰ ἡ Μάγγη κάνει ὅ,τι μπορεῖ γιὰ νὰ πείση τοὺς πάντας πὼς αὐτὴ τὸ μόνο ποὺ κάνει εἶνε νὰ χτυπᾶ στὴ μηχανὴ τοὺς τόσο ἐπιτυχεῖς καὶ ἐκτιμώμενους λόγους τοῦ ἄνδρα της. Μόνον μιὰ ἔξυπνη γερόντισσα, ἔξυπνη καὶ φίνα, γεμάτη πεῖρα τοῦ κόσμου ἀλλὰ καὶ λεπτότητα καὶ καλωσύνη ἴση μὲ τὴν εὔθυμη ἐξυπνάδα της, ἡ κοντέσσα ντὲ λὰ Μπριὲρ, (Ἀνθὴ Μηλιάδη) καταλαβαίνει ἔως ἕνα σημεῖο τί γίνεται. Συμπαθεῖ γι' αὐτὸ τρυφερὰ καὶ διακριτικὰ ὅσο καὶ ἔξυπνα, πολιτισμένα, σὰν καλὴ μεγάλη κυρία, τὴ Μάγγη. Ὅταν ὁ Σὰντ βρίσκεται στὰ πρόθυρα τῆς ὑπουργοποιήσεως, τῆς τελικῆς καθιερώσεως τῆς ἐπιτυχίας του, ἀγαπᾶ μέχρι πάθους (τουλάχιστον ἔτσι νομίζει) τὴν ὥμορφη κοσμικὴ κοῦκλα Σίμπυλ (Μαίρη Ρώμα). Τὸ ἐρωτικὸ αὐτὸ ἐπεισόδιο ταράζει τὴν συζυγική του ζωή. Ἀποφασίζει νὰ χωρίση. Ἡ Μάγγη ὅμως ποὺ τὸν λατρεύει, δὲν εἶνε «σὰν τὶς ἄλλες

(Συνέχεια στὴν 4η σελίδα)

Τὸ θλιβερὸ τέλος τοῦ Καζανόβα.
Καὶ κάποια ὄψιμη κληρονομιά

Ἀπὸ τὴ ζωὴ τοῦ Ἰβὰν Μοσζοῦκιν

Ἔτσι παρέρχεται ἡ δόξα...

Αἱ ἀμερικανικαὶ ἐφημερίδες, ἀναγγέλλουν ὅτι ἀπέθανε στὴ Νέα Ὑόρκη, ἕνας βαθύπλουτος Ρῶσσος βιομήχανος, ποὺ δὲν ἀφῆκε κανένα συγγενῆ. Ὁ μόνος ὁ ὁποῖος τοῦ ἀπέμενε, μέχρι τοῦ 1938, ἦτο ὁ ἀνεψιός του Ἰβὰν Μοσζοῦκιν, ὁ περίφημος ἀστὴρ τοῦ κινηματογράφου ποὺ ἔσβυσε πρὸ τριετίας στὸ Παρίσι, σὲ ἐσχάτη ἀθλιότητα. Ἡ τύχη ἄργησε πάρα πολὺ νὰ τὸν ξαναθυμηθῇ !...

Ὁ Ἰβὰν Μοσζοῦκιν !... Πρὸ 15 χρόνων, ἦτο ὁ Βαλεντῖνο τῆς Εὐρώπης. Ἡ ζωή του ἔμοιαζε τότε σὰν παραμῦθι. Ἡ καλλιτεχνικὴ δόξα τοῦ Μοσζοῦκιν, ἔφθασε στὸν κολοφῶνα της, ὅταν ὁ μεγάλος Ρῶσσος ἠθοποιὸς ἔπαιζε τὸ ἀλησμόνητο φίλμ «Καζανόβας». Μέσα στὴν ξένοιαστη ἀτμόσφαιρα τῆς Βενετίας τοῦ 18ου αἰῶνος, ὁ Μοσζοῦκιν ἀνέστησε γοητευτικὰ, τὴ φυσιογνωμία τοῦ περιφήμου Βενετσιάνου γυναικοκατακτητοῦ.

Ἕνας συμπατριώτης τοῦ Μοσζοῦκιν, ὁ Τοῦλτσιν, εἶχε τὴν ἔμπνευσι νὰ ἱδρύση στὸ Παρίσι, ἕνα καμπαρὲ ὑπὸ τὸν ἀστερισμὸν τοῦ... Καζανόβα. Ὁ Μοσζοῦκιν, ἦτο ὁ νουνὸς τοῦ νυκτερινοῦ αὐτοῦ κέντρου, ὅπου ἕνας μεγάλος πίναξ ἀνηρτημένος στὴ πιὸ περίβλεπτο θέσι, παρίστανε τὸν καλλιτέχνην εἰς τὸν ρόλον τοῦ Καζανόβα. Ὁ διάκοσμος τοῦ ὁμωνύμου κέντρου ἦτο ὀνειρωδῶς πλούσιος, τὸ δὲ προστικὸν ἀναχρονισμόν. Ἀλλὰ δὲν ἦτο ἡ μόνη ἔκπληξις ποὺ περίμενε ὅποιον πρωτοπήγαινε στὸν «Καζανόβα».

Δίπλα εἰς τὸ τραπέζι τῶν Δουκῶν τοῦ Οὐίνδσωρ—ἐκ τῶν τακτικῶν θαμώνων τοῦ κέντρου — ὁ δραματογράφος Ἀνρὺ Μπερστάϊν, ἔκαμνε συχνὰ, «τὰ κηρύγματα τῆς αἰσθηματικῆς φιλοσοφίας του» — κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ ἰδίου. Καὶ ἡ κόμησσα Βέρρα Μαζιοῦκι, εἰς τὸν «Καζανόβα» ἐνεπνεύσθη καὶ ἔγραψε τὸν πρόλογο ἑνὸς ἐκ τῶν ὡραιοτέρων μυθιστορημάτων της. Ἐξ ἄλλου, ἡ Ζανὲτ Μακδόναλδ ὅταν περνοῦσε ἀπὸ τὸ Παρίσι, δὲν παρέλειπε νὰ πάῃ στὸν «Καζανόβα» νὰ πιῇ σαμπάνια εἰς ὑγείαν τῶν Γάλλων φίλων της. Μᾶλλα λόγια, δὲν ὑπῆρχε διασημότης τοῦ Νέου Κόσμου καὶ τοῦ παλαιοῦ, ποὺ νὰ μὴ ἐπέρασε ἀπ' αὐτὸ τὸ κέντρο τῆς Μονμάρτρης, ὅπου, τὶς παθητικὲς κωτατὲς μελωδίες τῶν Ρωσσίδων τραγουδιστριῶν, διαδεχόταν ἕνα γλέντι ποὺ κατέληγε σὲ πανζουρλισμὸ, μὲ τοὺς κοζάκικους χοροὺς, τοὺς ὁποίους εἶχεν ὡς κλοὺ τὸ πρόγραμμα τοῦ «Καζανόβα».

Πορτραῖτο τοῦ Ἰβὰν Μοσζοῦκιν στὸ ρόλο τοῦ Καζανόβα.

(Συνέχεια στὴ 4η σελίδα)

Ἕνας ὡραιολάτρης Ποιητὴς (Κ. Π. Καβάφης)

Τοῦ κ. Γιάννη Β. Ἰωαννίδη

Ἡ τελευταία λέξη δὲν ἔχει βέβαια ἀκόμα γραφτῆ γιὰ τὸν Κωνσταντῖνο Καβάφη καὶ τὸ ἔργο του. Θ' ἀργήσει πολὺ ν' ἀκουσθεῖ κι' ἴσως ἀκόμα νὰ μὴν εἰπωθεῖ ποτέ, γιατὶ ὅσο κανεὶς προσπαθεῖ νὰ μπῇ βαθύτερα στὸ νόημα τῆς ζωῆς του καὶ τῆς τέχνης του, τόσο περισσότερο χάνει τὰ ἴχνη του γύρω ἀπ' τὴν ἀβέβαιη κι' ἀμφίβολη προσωπικότητα τοῦ Ἀλεξανδρινοῦ ποιητῆ. Ὁ Κωνστ. Καβάφης ὑπῆρξε ὁ ποιητὴς μὲ τὴ μεγαλύτερη ἐσωτερικὴ δίψα, τὴ δίψα ἐκείνη ποὺ τοὔφερνε τὴν ἀλγεινὴ χαρὰ τῶν αἰσθημάτων ἀπ' ἀντίθετο δρόμο. Κλεισμένος ἀποκλειστικὰ στὸν ἑαυτό του, ἀδιαφοροῦσε τέλεια γιὰ κάθε ἄλλο πρᾶγμα ποὺ βρισκόταν ἔξω ἀπ' τὰ σύνορα τοῦ ψυχικοῦ του κόσμου, χωρὶς νὰ νοιάζεται γιὰ καμμιὰ ἐπίδειξη στοὺς πολλοὺς ἐκείνους ποὺ τριγυρνῶντας ἔξω ἀπ' τὰ «τείχη» του, μάταια προσπαθοῦσαν νὰ τὰ περάσουν γιὰ νὰ μποῦν στὸ πλανερὸ μυστήριο τῆς ζωῆς του. Δὲν εἶναι λοιπὸν καθόλου παράξενο ὅ,τι ὥς τώρα ἔχει εἰπωθεῖ γιὰ τὸν μυστικόπαθο ποιητὴ ποὺ ἡ διατήρηση τῆς ὑλικῆς ζωῆς τοῦ εἶχε γίνει ἕνα ἁπλὸ μέσο γιὰ νὰ ἐκφράσει τὸν ἡδονισμό, τὴν ἀρχαϊκή του αὐτὴ ὡραιοπάθεια ποὺ ξεχύνεται μὲ τὸν πιὸ ἔντονο χρωματισμὸ στὸ περισσότερο ἔργο του καὶ ποὺ θερμαίνει περίπαθα τὸν παγερὸ ὁρίζοντα τῆς αἰσθητικῆς του ζωῆς.

Συχνὰ ὁ Καβάφης ξαναγυρίζει στὸ ἴδιο θέμα προσπαθῶντας μονάχα νὰ τὸ ἀλλοιώσεις, νὰ τὸ πλαστογραφήσει, δίνοντάς του κάτι ἐλαφρὰ καινούργιο γιὰ νὰ τὸ συγκεντρώσει γύρω ἀπ' τὸ σύστημά του καὶ νὰ ὑποστηρίξει καλύτερα τὶς ἀπόψεις του. Μᾶς ξαφνιάζει ἀκόμα περισσότερο ἡ ποίησή του καθὼς μᾶς παρουσιάζεται κατάσαρκα νοτισμένη ἀπ' τὴ γαρκωτικὴ γλύκα τῆς ἀνώμαλης φύσης του, ποὺ μᾶς δείχνει ὁλοκάθαρα τὸ ἀντικαθρέφτισμα τοῦ μολυσμένου ἀπὸ μιὰν ἄχαρη διανόησι, εἶναι του. Ὡστόσο ὁ ἴλιγγος τοῦ ἐγκεφαλισμοῦ, τοῦ ἀκατάπαυστου ἐσωτερικοῦ του στοχασμοῦ ἀνύψωσε σὲ κάτι πολὺ ἐκλεπτυσμένο, σὲ κάτι ἐξαιρετικὰ αἰσθητικὸν τὸν παθητικὸ ἐρωτισμό του ἀπέναντι στὴ νεότητα καὶ στὸ κάλλος Ἡ τάση γι' αὐτὴ τὴν ἀλήθεια βγαίνε σὰ μιὰ ἐσωτερικὴ ἀκατανίκητη ἀνάγκη, ἀπὸ τὴν ἀνησυχία ποὺ γεννάει στὴν ψυχή του ἡ ἀδιάλλαχτη εἰλικρίνειά του καὶ περισσότερο ἀκόμα ἡ φιλοσοφία του ποὺ καταλήγει στὸ σεβασμό, στὸ σεβασμὸ αὐτὸ ποὺ εἶναι σὰ μιὰ ἀπολυτρωτικὴ προσπάθεια τῆς ψυχῆς του ἀπὸ τὶς ἐσωτερικές ἀσυμφωνίες της.

Ὁ Καβάφης ἀκολούθησε πιστὰ τὸ δρόμο τῶν αἰσθημάτων του, τὸ πλῆθος τῶν ἀνώνυμων ἐπιθυμιῶν του, ὑπακούγοντας ἀπόλυτα στὶς μυστικὲς ἐπιταγές τους. Παρ' ὅλα αὐτὰ ἦταν ἕνας ἀπαλὸς ὀργανισμὸς ποῦχε ἀνάγκη ἀπὸ λεπτὴ τροφή. Ἡ ψυχή του ἔμενε πλημμυρισμένη ἀπ' τὴ λατρεία τοῦ ὡραίου κι' ἴσως ἡ λατρεία του αὐτὴ νάτανε μεγαλύτερη ἀκόμα, ἂν δὲν ἐστερεῖτο καὶ τοῦ παραμικρότερου ταλέντου. Θἄπρεπε τοὺς μεγαλύτερους καλλιτέχνες νὰ τοὺς ἀναζητήσουμε ἀνάμεσα σὲ κείνους ποὺ δὲν ἔχουν πάρει οὔτε μιὰ φορὰ τὴ πένα στὰ χέρια τους. Κι' ὁ Καβάφης δὲν ἔπρεπε νὰ γράψει οὔτε λέξη, γιατὶ ἦταν ποιητὴς τῆς ἴδιας του τῆς ζωῆς κι' ἡ ζωή του αὐτὴ καὶ μόνο ἦταν ἀρκετὴ γιὰ νὰ τὸν ἀναδείξει τέτοιον. Εἰδωλολατρικὰ ἀγάπησε τὴν τέχνη, βαθειὰ σὰν ἔφηβος ποὺ πρώτη φορὰ ἐρωτεύεται κι' ὁ ἔρωτάς του αὐτὸς δὲν ἤτανε παρὰ τὸ ἀπαύγασμα μιᾶς ἐξιδανικευμένης αἰσθησιακῆς ἡδυπαθείας, ποὺ τὸν κυβερνοῦσε ὁλόκληρο. Πάντως τὸ ἔργο τοῦ Καβάφη δὲ θὰ μποροῦσε νὰ σταθεῖ οὔτε κὰν σιμὰ στὸ ἔργο ἑνὸς πρωτάρη ποιητή, γιατὶ δὲν κλείνει μέσα του καὶ τὸ παραμικρότερο ἴχνος ἀπὸ τοῦτο ποὺ ὀνομάζουμε τέχνη. Τὸ θᾶμα ὡστόσο ποὺ ἔγινε καὶ πῆρε ἕνα νόημα τόσο πλατύ, ἦταν αὐτὴ καὶ μόνο ἡ αὐθαίρετη παραβίαση τῶν φυσικῶν της νόμων καὶ περισσότερο ἀπ' ὅλα τὸ ἐξαιρετικὸ φανέρωμα τῆς δύναμης τοῦ ποιητὴ πάνω στὶς τεμπερειακὲς περιγραφὲς ἑνὸς ἄγνωστου κόσμου πλημμυρισμένου ἀπὸ ἀβάσταγο πάθος, ἑνὸς κόσμου μὲ τὶς καθημερινὲς ἐκδηλώσεις του, μὲ τὶς ἐναλλαγές του ποὺ κυρίαρχο, τοῦ ἀνέβαινε ἀπ' τὰ

(Συνέχεια στὴν 5η σελίδα)

Πίσω ἀπ' τίς ΚΟΥΙΝΤΕΣ

Μὲ τὴν πρωϊνὴ ἀμαζοστοιχία τῆς περασμένης Πέμπτης ἀνεχώρησε γιὰ τὴ Θεσσαλονίκη κα ἰτὸ δεύτερο τμῆμα τῆς Λυρικῆς Σκηνῆς τοῦ Βασιλικοῦ Θεάτρου.

— Ἡ Λυρικὴ Σκηνὴ θ' ἀρχίση τὶς παραστάσεις της στὸ Βασιλικὸ Θέατρο Θεσσαλονίκης στὶς 21 τοῦ μηνὸς μὲ τὴ «Νυχτερίδα» τοῦ Στράους.

— Ἴσαμε τότε θὰ συνεχίζωνται οἱ παραστάσεις τοῦ Δραματικοῦ Τμήματος.

— Χθὲς ἐπέστρεψαν ἀπὸ τὴ Θεσσαλονίκη ὁ Γενικὸς Διευθυντὴς τοῦ Βασιλικοῦ Θεάτρου κ. Κ. Μπαστιᾶς, καθὼς καὶ ὁ Γραμματεὺς καὶ Διευθυντὴς τοῦ Δραματολογίου τοῦ Βασιλικοῦ Θεάτρου κ. Ἄγγ. Τερζάκης.

— Χθὲς δόθηκε ἡ τελευταία παράστασις τοῦ ἔργου τοῦ κ. Ἀλ. Λιδωρίκη «Τὸ ξύπνημα» στὸ θέατρο Λυρικό, ἀπὸ σήμερον δὲ μεταφέρεται στὸ χειμωνιάτικο θέατρο Κοτοπούλη, ποὺ, ὅπως εἶνε γνωστό, εἶνε ἕνα ἀπὸ τὰ ὁροσερώτερα θέατρα τῆς Ἀθήνας.

— Ἀπὸ σήμερον στὸ «Λυρικὸν» θὰ συνεχιστοῦν ἀπὸ τὸ ἄλλο τμῆμα τοῦ θιάσου Κοτοπούλη, οἱ παραστάσεις τῆς κωμωδίας τοῦ Σαβοὰρ «Μπανκό».

— Ὁ ἠθοποιὸς τοῦ θιάσου Ἀνδρεάδη κ. Μορίδης προσελήφθηκε ἀπὸ τὴν πρώτη Ὀκτωβρίου στὸ θίασο τῆς Κοτοπούλη.

— Ὁ κ. Γ. Πῶπ βρίσκεται στὴν Αἴγινα ὅπου καὶ γράφει τὴν νέα του κωμωδία, ποὺ τὴν προορίζει γιὰ τὴν κ. Κοτοπούλη, ποὺ μάλιστα ἔχει συνεννοηθεῖ σχετικὰ μ' αὐτή.

— Ἡ ὑπόθεσις τῆς κωμωδίας τοῦ κ. Γ. Πῶπ γίνεται σὲ μιὰ λουτρόπολι, περιστρέφεται δὲ γύρω στὰ διαζύγια.

— Ἡ κ. Μαρίκα Κοτοπούλη, συνοδευομένη ἀπὸ τὸν κ. Κωστῆ Μπαστιᾶ μετέβη τὴν περασμένη Δευτέρα στὴ Βέρροια, ὅπου παρηκολούθησε τὴν παράσταση τοῦ («Ἐμπόρου τῆς Βενετίας») ἀπὸ τὸ Α' Ἄρμα τοῦ Θέσπιδος.

— Οἱ ἀκόλουθες πληροφορίες ἐξαιρετικοῦ ἐνδιαφέροντος, μᾶς δίδονται ἀπὸ τὶς ἀρμόδιες ὑπηρεσίες τοῦ ἡμικρατικοῦ θεάτρου Μαρίκας Κοτοπούλη.

— Κατὰ τὸ χρονικὸν διάστημα ἀπὸ τοῦ Αὐγούστου τοῦ παρελθόντος ἔτους 1939 μέχρι τοῦ ἐφετεινοῦ Αὐγούστου, τὸ ἡμικρατικὸν θέατρον ἔδωσε διὰ τῶν δύο συγκροτημάτων 1001 ἐν ὅλῳ παραστάσεις εἰς τὴν πρωτεύουσαν, τὸν Πειραιᾶ καὶ τὰ περίχωρα.

— Οἱ εἰσπράξεις τῶν 1001 παραστάσεων ἀνέλθον στὸ ποσὸν τῶν 8½ περίπου ἑκατομμυρίων δραχμῶν.

— Ἀνεδιδάσθησανέν ὅλῳ 26 ἔργα ἐκ τῶν ὁποίων 21 νέα καὶ 5 ἐπαναλήψεις. Ἐκ τῶν 26 τὰ 8 ἦσαν ἑλληνικά.

— Τὶς μεγαλύτερες κατὰ σειρὰν εἰσπράξεις ἐπραγματοποίησαν τὰ δύο ἑλληνικὰ ἔργα «Τιμόνι στὸν Ἔρωτα» καὶ «Κωμῳδίες τῆς Ζωῆς», τρίτη δὲ ἡ ἀρχαία τραγῳδία «Ἠλέκτρα».

— Τὸ δραματολόγιον τῆς προσεχοῦς περιόδου 1940 — 1941 θὰ ἀναγγελθῇ περὶ τὸ τέλος τοῦ τρέχοντος μηνὸς, εὐθὺς ὡς τὸ ἐγκρίνει ὁ Γενικὸς Διευθυντὴς τῶν Κρατικῶν Σκηνῶν καὶ Κυβερνητικὸς Ἐπίτροπος τοῦ θεάτρου Κοτοπούλη κ. Κωστῆς Μπαστιᾶς.

— Πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτὸν, ὁ Διευθυντὴς τῆς ἡμικρατικῆς σκηνῆς κ. Γ. Χέλμης θὰ πάῃ στὴ Θεσσαλονίκη ὅπου βρίσκεται φιλοξενουμένη τοῦ Βασιλικοῦ θεάτρου ἡ κ. Μαρίκα Κοτοπούλη.

— Τὴν κωμῳδία τοῦΜπάρρυ «Αὐτὸ ποὺ ξέρει κάθεγυναίκα» ποὺ παίζεται στὸ θέατρο Ἀνδρεάδη μὲ καταπληκτικὴν ἐπιτυχίαν, θὰ διαδεχθῇ τὸ νέο ἔργο τοῦ κ. Γ. Ξενοπούλου «Νύχτα γεμάτη θάματα».

— Τὸ νέο ἔργο τοῦ κ. Γ. Ξενοπούλου δὲν εἶνε πρωτότυπο ἀλλὰ διασκευὴ κάποιου ἐγγλέζικου παλαιοῦ ἔργου.

— Ὁ κ. Ξενόπουλος δὲν ἀποκρύπτει, πὼς ἡ κ. Ἀνδρεάδη τοῦ διπγήθηκε τὴν ὑπόθεση καὶ πὼς αὐτὸς μὲ τὴν δεξιοτεχνία ποὺ τὸν διακρίνει ἐκέντησε ἀπάνω στὸν καμβᾶ ποὺ τοῦ δόθηκε ἑτοιμος, ἕνα ἔργο δικό του.

— Τὸ πρωΐ τῆς περασμένης Κυριακῆς στὸ σπίτι τοῦ κ. Γ. Ξενοπούλου, ὅπου ἐπῆγε καὶ ἡ κ. Ἀνδρεάδη, ἔγινεν ἡ διανομὴ τοῦ νέου του ἔργου, ἀπὸ τῆς Δευτέρας δὲ ἀρχίσανε καὶ οἱ δοκιμές του.

— Γύρω στὴν κ. Ἀνδρεάδη, ποὺ θὰ δημιουργήση τὴ νεαρὴ ἡρωΐδα, θὰ παίξουν οἱ κυρίες καὶ δεσποινίδες Μηλιάδη, Εὐαγγελίδη,Ξανθάκη, Λεκοῦ, Ρῶμα καὶ οἱ κύριοι Χριστογιαννόπουλος, Ἀποστολίδης, Δαμασιώτης, Οἰκονομίδης,Φαρμάκης, Σταρένιος κ. λ. π.

— Τὰ πρόσωπα τοῦ ἔργου, μὲ τὰ δευτερεύοντα, εἶνε ἐν ὅλῳ δεκαεπτά, ὥστε θὰ ἐμφανισθῇ ὁλόκληρος σχεδὸν ὁ θίασος.

— Τὸ «Νύχτα γεμάτη θάματα», σκηνοθετεῖται καὶ διδάσκεται ἀπὸ τὸν κ. Σαραντίδην, τὰς δὲ σκηνογραφίας φιλοτεχνεῖ ὁ κ. Βακαλό.

— Ἠρωϊότερη εἶνε τῆς δεύτερης εἰκόνας στὴν β' πράξη ποὺ παριστάνει πάρκο κατὰ σελληνόφωτον νύκτα. Οἱ ἄλλες εἰκόνες — τὸ τρίπρακτον ἔργον ἔχει τέσσερες — γίνονται σ' ὡραῖα σαλόνια.

— Ὁ κ. Δ. Ἰωαννόπουλος διάβασε στὸ θίασο τῆς κ. Ἀνδρεάδη τὸ νέο του ἔργο («Μιὰ τοῦ κλέφτη»).

— Τὸ νέο ἔργο τοῦ κ. Ἰωαννοπούλουεἶνεκωμῳδία, ἄρεσε στὸν θίασο καὶθὰ συμπεριληφθῇ στὸ χειμερινὸ ρεπορτόριό του.

— Ὁκ. Ἀργυρόπουλος μὲ τὸν θίασό του κάνει χρυσὲς δουλειὲς στὰ προάστεια, ὅπου παίζει 3 — 4 φορὲς τὴν ἑβδομάδα.

— Πρὸς στιγμὴν ὁ κ. Ἀργυρόπουλας σκέφθηκε νὰ πάῃ στὰς Πάτρας καὶ στὴ Θεσσαλονίκη, μὲ τὴν εὐκαιρία ποὺ λήξανε οἱ παραστάσεις τοῦ Δραματικοῦ Τμήματος τοῦ Βασιλικοῦ θεάτρου καὶ στὸθέατρο «Μακέδο», ὅπου παίζει τώρα, νὰ ἐγκατασταθῇ ὁ ὁπερεττικὸς θίασος Οἰκονόμου.

—Ἡ σκέψις αὐτὴ ναυάγησε γιατὶ μετεξὺ τοῦ ἰδιοκτήτη τοῦ θεάτρου κ. Μακέδου καὶ τοῦ θιασάρχου κ. Οἰκονόμου δὲν ἐπῆλθε συμφωνία σὲ μερικὰ σημεῖα οἰκονομικῆς φύσεως.

— Ἔτσι ὁ κ. Ἀργυρόπουλος θὰ παραμείνῃ ὁλόκληρο τὸ καλοκαῖρι ἐδῶ, συνεχίζοντας καὶ τὶς τρισεβδομαδιαῖες κερδοφόρους παραστάσεις του στὰ προάστεια τῶν Ἀθηνῶν, ἐνῷ στὸέδῶ θέατρο του θὰ παίζῃ ἐπαναλήψεις παλαιῶν ἐπιτυχιῶν του.

— Λόγῳ τῶν ὑποχρεώσεων ποὺ ἀνέλαβε ὁ κ. Ἀργυρόπουλος ἀπέναντι τῶν ἰδιοκτητῶν τῶν προαστειακῶν θεάτρων, ὕστερα ἀπὸ κοινὴ συμφωνία τοῦ νέου συγγραφέως κ. Γ. Πράτσικα καὶ τοῦ κ. Ἀργυροπούλου, ἀποφασίστηκεἡ παράσταση τοῦ ἔργου τοῦ πρώτου («Πεῖσμα στὸ πεῖσμα») ν' ἀναβληθῇ γιὰ τὴν χειμερινὴ περίοδο.

— Ὁ κ. Ἀργυρόπουλος θ' ἀρχίση τὶς παραστάσεις του στὸ χειμερινὸ θέατρο μὲ πρωτότυπο ἔργον γνωστοῦ συγγραφέως.

— Ὁ θίασος Νίτσας Γαϊτανάκη — Γιώργου Ὀλυμπίου, μετὰ τὴν καταπληκτικὴ ἐργασία του στὴ Φλώρινα, ἐπεσκέφθη τὴν Κοζάνη καὶ ἔδωσε τὴν πρώτη του μὲ τὸ ἔργο τοῦ κ. Δημ. Ἰωαννοπούλου («Ἔρως εἰς τὸ τετράγωνον» ἐνώπιον 800 θεατῶν ποὺ κατέκλυσαν τὸ θέατρον.

— Ἡ («Ἕνωση Καλλιτεχνῶν») κάτω ἀπὸ τὴν διεύθυνση τοῦ κ. Γ. Κουκούλη, συνεχίζοντας τὴν θριαμβευτική της περιοδεία στὶς κυριώτερες πόλεις τῆς Ἀνατολικῆς Μακεδονίας καὶ Θράκης, ἄρχισε τὴν περασμένη Δευτέρα τὶς παραστάσεις της στὴ Καβάλλα, μπρὸς σὲ πολυπληθὲς ἀκροατήριο.

—Παίχτηκε ἡ κοινωνικὰ σάτυρα «Γιὰ μιὰ γυναῖκα», ἄρεσε πολὺ καὶ καταχειροκροτηθήκανε ὅλοι οἱ ἐκτελεστὲς μὲ ἐπικεφαλῆς τὸν κ. Γ. Κουκούλη, τὶς δίδες Μαλαίνα, Χριστοπούλου καὶ Στάσα Ἰατρίδου, τὴν κ. Φίνα Τζιφοῦ, τοὺς κ.κ. Κοντογιάννη, Τάκη Μακρίδη κ.λ.π.

Τὰ ζητήματα τῆς ἑβδομάδας

(Συνέχεια ἀπὸ τὴν 1η σελίδα)

γα του θὰ ἦσαν ἀληθινὰ ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ἴσαμε τὸ τέλος.

Ὅμως ὅταν ἔργα του σὰν τὰ «Ἐδῶ θὰ μείνουμε γιὰ πάντα» καὶ τὸ τελευταῖο του «Τὸ ξύπνημα»,ποὺ δὲν εἶναι καθόλου ἄμοιρα ἀρετῶν, δὲν ἔχουν τὴ δύναμη νὰ εὐσταθήσουν στὴ σκηνή, γιατὶ δὲν κάνουν τὸν ἐκλεκτὸ συγγραφέα ν' ἀναζητήση τὴν αἰτία τῶν ἀτυχιῶν του αὐτῶν; Γιατί τότε εἴμαστε βέβαιοι πὼς τὸ σκότωμα τοῦ ἐνθουσιασμοῦ καὶ ἡ ὑποταγὴ τοῦ αἰσθήματος στὴ σκέψη εἶναι οἱ ἐχθροὶ τῶν ἔργων του.

Καὶ ὅσοι μὲ ἀγάπη καὶ καλὴ πίστη παρακολουθοῦνε τὴν συγγραφικὴν ἐργασία τοῦ φίλου συγγραφέα διακρίνουν ἰδίως ἀπὸ μερικὲς σκηνὲς τῆς δεύτερης καὶ τρίτης πράξης τοῦ τελευταίου του ἔργου πὼς οὔτε ὁ ἐνθουσιασμὸς, οὔτε τὸ αἴσθημα λείπει ἀπ' αὐτόν. Λοιπόν;

ΤΙ ΓΙΝΟΝΤΑΙ ΤΑ ΤΣΙΓΑΡΕΤΤΑ;

Ἐὐχόμεθα ὁλόψυχα ἡ νέα ἐπιθεώρηση τῶν κ. κ. Μαμάκη καὶ Γιοκαρίνη νὰ μὴν μοιάση μὲ τὴν «Σταχτοπούτα» τῶν ἰδίων συγγραφέων, ἀλλὰ νὰ σπιθίζει ἀπὸ πνεῦμα ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους.

Ἀλλ' ἂν ἡ σπίθα παραμένει κρυμμένη στὴ στάχτη, γιὰ νὰ θυμηθοῦμε καὶ λίγο τὸν ποιητὴ—πρᾶγμα ποὺ καὶ πάλιν τ' ἀπευχόμεθα, τί γίνονται παρακαλοῦμε τὰ τσιγαρέττα Ματσάγγου, ποὺ σ' αὐτὰ «εἶχαν ριχτεῖ», ὅπως ἀνάγγειλε σχετικὴ ρεκλάμα ποὺ δημοσιεύθηκε στὶς ἐφημερίδες ὅταν ἔγραφαν τὴν καινούργια ἐπιθεώρησή τους.

Ὁ μῦθος δηλοῖ ὅτι οἱ κ. κ. Μαμάκης καὶ Γιοκαρίνης δὲν ἔχουν μόνο τὴν ὑποχρέωσι ἀπέναντι τοῦ ἑαυτοῦ των, νὰ δικαιολογήσουν τὸ ὄνομα τῆς καινούργια τους ἐπιθεώρησης «Σπίθα», ἀλλὰ καὶ ἀπέναντι τῶν τσιγαρέττων Ματσάγγου.

ΕΡΡΕΤΩ ΤΕΤΟΙΑ «ΜΑΝΤΡΑ»

Μιὰ ἀσκήμια ποὺ ἔγινε τὶς τελευταῖες αὐτὲς ἡμέρες στὴ «Μάντρα» τοῦ Ἀττὶκ πρέπει νὰ μὴν ἐπαναληφθῇ. Τὸ ἀνέβασμα ἀπάνω στὴ σκηνὴ ἀνθρώπων ἀδικημένων ἀπὸ τὴ φύση μ' ἀντικειμενικὸ σκοπὸ τὴν προσθήκη μιᾶς ἀκόμη δῆθεν διασκέδασης γιὰ τὸ κοινό, ἀποτελεῖ ἔγκλημα καὶ εἰς βάρος τοῦ ἀνευθύνου ἀδικημένου καὶ εἰς βάρος τοῦ ὑπευθύνου θιασάρχη, ἀλλὰ καὶ αὐτοῦ ἀκόμη τοῦ κοινοῦ,ποὺ ζητάει τὸ γέλιο ἐκεῖ ποὺ ὑπάρχει ἡ δυστυχία.

Ἂν πρόκειται ἡ «Μάντρα» τοῦ Ἀττὶκ νὰ ἐργαστῇ καὶ νὰ ζήση μὲ τὴν ἐκμετάλλευση τῶν πνευματικῶν ἀνωμαλιῶν τοῦ ἑνὸς καὶ τοῦ ἄλλου κι' ὄχι τοῦ πραγματικοῦ κι' ἀναμφισβήτητου ταλέντου τοῦ Διευθυντή της καὶ τῶν συνεργατῶν του, ἐρρέτω τέτοια Μάντρα.

ΖΩΝΕΣ
ΚΟΡΣΕΔΕΣ ΤΟΥΑΛΕΤΤΑΣ, ΜΑΓΙΩ, ΣΟΥΤΙΕΝ
Δι' ὅλα τὰ γοῦστα, δι' ὅλα τὰ σπόρ.
Χωρὶς ΜΠΑΝΕΛΛΕΣ, ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ μοντέλλα τοῦ Οἴκου ΜΠΑΡΡΕΡ τῶν ΠΑΡΙΣΙΩΝ, ΕΙΔΙΚΟΣ ΤΕΧΝΙΚΟΣ καὶ προσωπικὸν ἄρτιον εἰς τὴν διάθεσίν σας, εἰς τὸ ἰδιαίτερον τμῆμα τοῦ
ΦΑΡΜΑΚΕΙΟΥ Π. ΜΠΑΚΑΚΟΥ ΟΜΟΝΟΙΑ ΑΘΗΝΑΙ
ΔΙΑ ΚΙΡΣΟΥΣ καὶ ΦΛΕΒΙΤΙΔΑ: ΚΑΛΤΣΕΣ ἐλαστικὲς νέας παραλαβῆς, ἐντελῶς ἀδιόρατες, καὶ ἐπίδεσμοι ἐλαστικοὶ IDEAL, VELPEAU κ. τ. λ.

'Από τὴν παράσταση

τῆς «Ἱερῆς Φλόγας»

ΣΤΑ ΝΤΑΜΑΡΙΑ = ΤΟΥ ΛΥΚΑΒΗΤΤΟΥ

Δυὸ χιλιάδες, πάνω-κάτω, θεατὲς, μὲ ἐπικεφαλῆς τὸν κ. Πρωθυπουργὸ καὶ τὴν κ. Μεταξᾶ, τὸν Κυβερνητικὸ Ἐπίτροπο Νεολαίας κ. Ἀλ. Κανελλόπουλο, ἀνώτερους βαθμοφόρους τῆς Ε.Ο.Ν. καὶ ἀξιωματικοὺς, καὶ πολλοὺς ἄλλους ἐπιφανεῖς, δόθηκε τὴν περασμένη Κυριακὴ, τὸ βράδυ στὶς 10 καὶ στο «φυσικὸ θέατρο τῆς Ε.Ο.Ν.», στὰ Νταμάρια τοῦ Λυκαβηττοῦ, τὸ πατριωτικὸ ἔργο τοῦ διαλεκτοῦ θεατρικοῦ συγγραφέα κ. Δ. Μπόγρη.

Ἡ παράσταση σημείωσε ἐξαιρετικὴ ἐπιτυχία. Μποροῦσε ὅμως νὰ σημειώση ὑπὲρ-ἐξαιρετικὴ, ἂν οἱ ἐκτελεστὲς ἦταν κύριοι τοῦ ἑαυτοῦ τους. Γιατὶ ἐνῷ μὲν στὶς τελευταῖες δοκιμὲς ἦταν σὲ «φόρμα», στὴν ἐπίσημη ἐμφάνισι ἀδικήσανε σχεδὸν, τὸ κείμενο.

Ὁπωσδήποτε τὸ ἔργο, «μία σειρὰ εἰκόνων ἀπὸ τὴν μακραίωνα ἱστορία τῆς Ἑλλάδος ποὺ συνδέονται ἀναμεταξὺ των διὰ τῆς φωνῆς Ἑνὸς ὁμιλητοῦ, ὁ ὁποῖος εἰς τὸ ἔργον ἀντιπροσωπεύει τὴν «Φωνὴν τῆς Ἱστορίας», ὄχι μόνον ἄρεσε ἁπλᾶ, ἀλλὰ κυριολεκτικὰ γοήτευσε τὸ ἀκροατήριο, ἡ καλύτερα τοὺς θεατὲς, γιατὶ κυρίως θεαματικὸ ἦταν καὶ ἔκανε τὰ στήθια μας νὰ φουσκώνουν ἀπὸ ἐθνικὴ ὑπερηφάνεια.

Ἡ ἔναρξη ἔγινε ἀκριβῶς στὶς 10 τὸ βράδυ, δηλαδὴ λίγα λεφτὰ μετὰ τὴν ἐμφάνιση τοῦ Ἀρχηγοῦ τοῦ Νέου Κράτους, μὲ τὸν παρακάτω πρόλογο τοῦ συγγραφέα, ποὺ τὸν ἀπήγγειλε ὁ ἴδιος ἀπὸ τὸ μικρόφωνο :

«Τὸ κίνητρο τοῦ κόσμου, Ἑλληνικὴ Νεολαία, εἶνε ἡ ψυχή. Μὲ τὸ φῶς της ὁ ἄνθρωπος ἄνοιξε τοὺς δρόμους πρὸς τὸν πολιτισμό. Στὸ φῶς της λάξευσε τὰ σκαλοπάτια ποὺ τοῦ ἐπιτρέψανε ν' ἀφήση τὸ χῶμα καὶ ν' ἀνεβαίνη μέρα μὲ μέρα, πρὸς τὸ θεό !

Ἡ μεγάλη σας πατρίδα, ἡ Ἑλλάδα, μπορεῖ νὰ καυχιέται πὼς ἐδέσμευσε τὸ περισσότερο ἀπ' αὐτὸ τὸ φῶς καὶ τὸ συνεκράτησε χιλιάδες χρόνια στὸ θωμό της. Ὅταν ὅλος ὁ ἄλλος κόσμος ἦταν βουτημένος στὸ πιὸ ζοφερὸ σκοτάδι — γράφει ἡ ἱστορία — ἡ πολιτισμένη Ἑλλάδα ἔλευε, στὰ μαζεμένα γύρω ἀπὸ τὸ θωμό της παιδιὰ, αὐτὰ περίπου ποὺ σαλπίζει ὕστερα ἀπὸ 2.500 χρόνια εἰς τὴν νεότητα ἡ φωτισμένα σημερινὴ ἀνθρωπότης : «Ὁ ἄνθρωπος πρέπει νὰ εἶνε ὡραῖος ἐσωτερικῶς καὶ ἐξωτερικῶς. Πετᾶχτε ἀπὸ τὴν καρδιά σας ὅ,τι φτηνὸ καὶ ταπεινὸ καὶ καλλιεργῆστε ὅ,τι ὡραῖο καὶ εὐγενικό».

Ἔλεγε : «Μὴ φοβώσαστε τὸ θάνατο. Μάθετε νὰ πεθαίνετε γιὰ τὴν ἰδέα, καὶ νὰ πεθαίνετε ὡραῖα».

Ἔλεγε : «Τιμήσατε τὴν Πατρίδα σας. Ἀγωνισθῆτε γιὰ τὴν λευθεριά. Ὑπερασπισθῆτε τὰ ἱερὰ, τὶς γυναῖκες, τὰ παιδιὰ, τοὺς γέρους».

Ἔτσι ἀνάτρεφε τὰ παιδιά της. Καὶ τὰ παιδιὰ τῆς Ἑλλάδας, γαλουχημένα μὲ τέτοιες ἀρχὲς, ἀγωνισθήκανε σ' ὅλους αὐτοὺς τοὺς αἰῶνες νὰ διατηρήσουν ἄσβεστη τὴν ἱερὴ φλόγα τοῦ θωμοῦ της, φλόγα ποὺ φώτισε ὅλη τὴν λεκάνη τῆς Μεσογείου καὶ ἀπὸ 'κεῖ τὸν κόσμο ὁλόκληρο.

Ἑλληνικὴ Νεολαία !

Πρέπει νὰ εἶσαι περήφανη γιὰ τὴν Πατρίδα σου. Ὅ,τι εὐγενικὸ, ὑψηλὸ καὶ ὡραῖο σ' αὐτὸν τὸν κόσμο, εἶνε συνυφασμένο μὲ τὴν Ἑλλάδα. Πολιτισμὸς ἴσον Ἑλλάδα. Καὶ τὰ συντρίμια ἀκόμα τῆς Ἑλλάδας γινήκανε πολύτιμα πετράδια στὸ στέμμα τοῦ πολιτισμοῦ.

Ἑλληνικὴ Νεολαία!

Ρίξε μιὰ σύντομη ματιὰ στὰ περασμένα. Ἔτσι θὰ καταλάβῃς τί σοῦ κληρονομήσανε οἱ γενιὲς ποὺ ἦρθαν πρωτύτερα ἀπὸ σένα. Ἔτσι θὰ καταλάβῃς τί εὐθύνη βαρύνει τοὺς ὤμους σου...»

Ἐνθουσιώδη χειροκροτήματα σκεπάσανε τὰ τελευταῖα λόγια τοῦ κ. Μπόγρη — καὶ τὸ κύριο ἔργο, σ' ἕξη εἰκόνες κι' ἐπίλογο, ἄρχισε.

Ὁ κ. Μπόγρης μὲ τὶς δυὸ γραμμές του — τὸ λιμπρέττο τῆς («Ἱερῆς Φλόγας») μόλις εἶνε15 σελίδες — δυὸ ἀλλὰ σταθερὲς, χαραγμένες ἀπὸ χέρι τεχνίτη, γοήτευσε τοὺς θεατὲς τῆς περασμένης Κυριακῆς, ποὺ κάθε λίγο διακόπτανε τὴν παράσταση μὲ τὰ χειροκροτήματά τους.

Ἐπίσης ἀπὸ τὴ στήλη αὐτὴ πρέπει νὰ συγχαροῦμε θερμότατα τὸ μουσουργὸ κ. Π. Γλυκοφρύδη, ποὺ ἔγραψε τὴ μουσικὴ, τὴν καταπληκτικὰ ἀκούραστη χορογράφο τοῦ Β. θεάτρου κ. Λουκαὶ Κωτσοπούλου (Σακελλαρίου), ποὺ εἶχε τὴ... φασαρία τῆς χορογραφαίς, τὸν σύζυγό της, ἠθοποιὸ τῆς Κρατικῆς μας Σκηνῆς κ.Κωτσόπουλο ποὺ σκηνοθέτησε τὸ ἔργο, τὸν κ. Ἀνδρ. Γεράκη γιὰ τὰ ἁρμονικώτατα κοστούμια του, τὸν κ. Στ. Νικολαΐδη, ποὺ εἶχε διδάξει τὴν ὁμαδικὴ ἀπαγγελία, τὸν κ. Ἀρώνη ποὺ διηύθυνε τόσο καλὰ τὴν ὀρχήστρα, ἀπὸ μέλη τῶν Ταγμάτων Ἐργασαίς, καὶ φυσικὰ, καὶ τὰ καλὰ παιδιὰ, τοὺς 560 περίπου ἐκτελεστές.

ΝΙΚΟΣ ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΣ

Γράμματα πρὸς τὰ «Παρασκήνια»

Ἀγαπητὰ «Παρασκήνια»,

Στὰ («Ἀθηναϊκὰ Νέα») τῆς 11)8)40 ὁ σεβαστὸς μου κ. Ξενόπουλος μοῦ ἔκαμε τὴν τιμὴ νὰ ἀσχοληθῇ μὲ τὸ θεατρικὸ μου ἔργο «Σπιναλόγκα». Ἐπειδὴ, ὅμως, ὄχι μονάχα ἐγώ, ἀλλὰ καὶ πολλοὶ ποὺ διάβασαν τὸ ἔργο μου θᾶχαν σοβαρὲς ἀντιρρήσεις γιὰ τὶς κρίσεις τοῦ κ. Ξενόπουλου, κι' ἐπειδὴ θεωρῶ τὰ «Παρασκήνια» τὸ μόνο κατάλληλο φύλλο γιὰ μιὰ τέτοια ἀπάντηση, παρακαλῶ νὰ μοῦ φιλοξενήσετε τὶς πιὸ κάτω γραμμές.

Ὁ κ. Ξενόπουλος φαίνεται, πρῶτα—πρῶτα, νὰ κατανόησε τὸ βαθύτερο περιεχόμενο τοῦ ἔργου, ἀλλὰ ἀνάστροφα. Κι' ἔτσι μοῦ ἀποδίδει ὅτι ὑποστηρίζω πὼς ἡ στοργὴ στὴν ἀνθρωπότητα εἶναι ἢ πρέπει νὰ εἶναι «πιὸ κάτω» ἀπὸ τὴ στοργὴ στοὺς συγγενεῖς, στὸν πατέρα, τὴ γυναῖκα, τὸ παιδί. Ἐν τούτοις, τὸ νόημα, ποὺ εὔκολα προκύπτει κι' ἀπὸ τὸ πιὸ ἐπιπόλαιο διάβασμα τῆς «Σπιναλόγκας» εἶναι πὼς, παρ' ὅλα τὰ προσωρινὰ γονατίσματα, οἱ ξεχωριστοὶ ἄνθρωποι ἔχουν πάντα μπροστά τους τὴν ἐξυπηρέτηση τοῦ Ἀνθρώπου. Αὐτὸ θγαίνει ἀπὸ τὶς σελίδες 31, 32, 34, 55, 62, 71 καὶ 72.

Ἔπειτα, ὅσο γιὰ τὸ μῦθο καὶ γιὰ τὸ διάλογο, ποὺ ὁ σεβαστὸς κριτικὸς τὰ βρίσκει ἀξιοπρόσεχτα καὶ ποιητικὰ διατυπωμένα, ἡ παρατήρηση αὐτὴ θὰ μᾶς ἐκολάκευε ἂν δὲν εἴχαμε τὴ γνώμη ὅτι πνεῦμα καὶ ἔκφραση, περιεχόμενο καὶ μορφὴ βρίσκονται σ' ἀπόλυτη ἰσοζυγία μὲ τὴ μοναδικὴ θέση τοῦ ἔργου μας, ποὺ δὲν εἶναι ἄλλη ἀπὸ κεῖνη ποὺ ἐκθέτουμε πιὸ πάνω.

Τώρα, ἂν ἡ σὺλλαία πέφτει καὶ μέσα σὲ δυὸ ὧρες δὲν ἀνακαλύπτει ὁριστικὰ ὁ συγγραφέας τὸν ὁρρὸ κατὰ τοῦ μικροβίου τῆς λέπρας, εἴμαστε ὑποχρεωμένοι νὰ δηλώσουμε ὅτι δὲν ἦταν αὐτὸς ὁ σκοπός μας. Θεατρικὸ ἔργο γράψαμε.

Μ' ἐκτίμηση ξεχωριστὴ

ΑΡΗΣ ΧΑΤΖΙΔΑΚΗΣ

Ἱπποδρομιακά

Μεγάλη προσπάθεια καταβάλλεται ἀπὸ τοὺς ἁρμοδίους τοῦ Φαληρικοῦ Ἱπποδρόμου γιὰ τὴν βελτίωση γενικὰ τῆς διεξαγωγῆς τῶν Ἱπποδρομιῶν. Ἀμέσως μετὰ τὴν λήξη τῆς περιόδου, διάφορα ἔργα ἄρχισαν καὶ συνεχίζονται.

Ἕνα ἀπὸ τὰ κυριώτερα εἶνε ἡ ἐπιστρωσις τοῦ στίβου μὲ καινούργια ἄμμο.

Στὸ διάστημα αὐτὸ τῆς διακοπῆς γυμνάζονται ἐντατικὰ ὅλα τὰ δύστροπα ὁλόγα στὸ νέο σύστημα τῶν ἐκκινήσεων.

Παραθέτουμε παρακάτω ἕναν ἐνδιαφέροντα πίνακα, γιὰ τοὺς φιλίππους ἀναγνώστας μας.

Τὶς περισσότερες νίκες στὸν Ἱππόδρομο, ἀπὸ τὸν Σεπτέμβρη τοῦ 1939 μέχρι τῆς 6ης Αὐγούστου 1940, ποὺ ἔλληξε καὶ ἡ περίοδος, σημείωσαν ἀπὸ τοὺς ἰδιοκτήτας ἵππων οἱ κ. κ. Ι. Χούπης μὲ 24, Γ. Γουλανδρῆς 20, Α. Μελίδης 20, κυρία Ἀσπ. Ἀνούστη 17, Γ. Καλαμάρας μὲ 15, Φ. Μπίζλε μὲ 14 καὶ Γρ. Παλλόνε 12.

Ἀπὸ τοὺς κ. κ. προπονητὰς ὁ Κ. Πετσάβας μὲ 57, Ν. Πυρακᾶκος 54, Κ. Μπογδάνος μὲ 44, Α. Κομητόπουλος μὲ 43, Δ. Κουντουριώτης μὲ 38, Ι. Πυρακᾶκος μὲ 36, Ν. Κουκίδης μὲ 38 καὶ Μ. Σάκερ μὲ 36.

Ἀπὸ δὲ τοὺς τζόκε ὁ Μ. Σουρλᾶς μὲ 104 νίκες, ὁ Σ. Καρακατσάνης μὲ 76, ὁ Τ. Μπατῆς μὲ 75, ὁ Δ. Παπαδόπουλος μὲ 45, ὁ Λαζάρας μὲ 37 καὶ ὁ Στέφανος μὲ 31.

ΠΑΠ.

Ὁ Πύρπασος καὶ τὸ «Μπουλοῦκι» του

Ὁ ἀγαπητὸς καὶ γνωστὸς στοὺς θεατρικοὺς κύκλους καὶ στὸ κοινὸ «κονφερασιὲ» κ. Χρ. Πύρπασος συγκρότησε ἕνα θαριετὲ ποὺ τὸ βάφτισε «Μπουλοῦκι» καὶ ἀπὸ τὴν περασμένη Πέμπτη ἐμφανίζεται στὸ κινηματοθέατρο «Παλλάδιον» τῆς Καλλιθέας μὲ μεγάλη ἐπιτυχία. Τὸ πρόγραμμά του πλούσιο καὶ ἐκλεκτὸ περιλαμβάνει τοὺς πιὸ κοπλούς ἀπὸ τοὺς νέους μας καλλιτέχνες. Σημειώνουμε τὴν δ. Νίντη Σκιαδᾶ τὴ μικροσκοπικὴ Ζάντε Δάρα, τὸν νέο ἀκροβάτη-ζογκλὲρ κ. Τζόνυ, καὶ τὸν καλὸ τυπίστα κ. Κωστάκη.

Δυστυχῶς ὁ χῶρος εἶνε περιωρισμένος γιὰ νὰ μιλήσουμε κάπως ἐκτεταμένα γιὰ τὸ «Μπουλοῦκι» τοῦ φίλου Πύρπασου. Κεῖνο ὅμως ποὺ πρέπει νὰ τονίσουμε, εἶνε ὅτι ὁ κ. Πύρπασος παρουσίασε αὐτὴ τὴ φορὰ κάτι τὸ πολὺ καλό.

Τ. Θ — ς

'Από τὸ θέατρο

"Ο,τι βλέπω καὶ ὅ,τι ἀκούω

Εἶναι γνωστὸ σ' ὅλους ὅτι ὁ ξεχωριστὸς ἠθοποιὸς τοῦ Ἡμικρατικοῦ Θεάτρου Κοτοπούλη ἔχει ἀθλητικὸ σῶμα κα ἰδιοτ ἴσως τὸν χειμῶνα νὰ μὴν φοράει οὔτε παλτὸ οὔτε κὰν βαρειὰ ροῦχα.

Ἔτσι τοὐλάχιστον ἀποδεικνύει μὲ τὴν ἐμφάνιση ποὺ κάνει στὸ ἔργο ποὺ πρωταγωνιστεῖ τώρα τὸ «Μπάνκο». Φοράει καλοκαιρινὰ ροῦχα τὴ στιγμὴ ποὺ ὅλοι οἱ ἄλλοι ἠθοποιοὶ εἶναι ντυμένοι μὲ χειμωνιάτικα. Γιατὶ παραπονιέται ὅμως

ΤΑ ΠΑΡΑΣΚΗΝΙΑ

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ
Ἐσωτερικοῦ 80 δρ. τὸ χρόνο
Ἐσωτερικοῦ 90 δρ. τὸ ἑξάμ.
Τουρκίας 2 Λ. Τ. τὸ χρόνο
Αἰγύπτου 75 Γρ. Δ. τὸ χρόνο
Ἀμερικῆς 3 Δολλ. τὸ χρόνο
Δημοσ. Σωματεῖα, Νομικὰ Πρόσωπα 300 δρ. τὸ χρόνο

Ἰδρυτής: Δ. ΜΟΣΧΟΝΑΣ
Ὑπεύθυνος Συντάκτης Θ. Ν. ΣΥΝΑΔΙΝΟΣ
Παπαρρηγοπούλου 4
Ἰδιοκτήτης Ἐκδότης Τυπογραφεῖου Μ. ΣΑΛΙΒΕΡΟΣ
Ἐρυμάνθου 3

ΤΗΛΕΦΩΝΑ { Γραφεῖο 21 774 / Τυπογρ. 28-622

ΔΙΑΦΗΜΙΣΕΙΣ
5 δραχμές ὁ στίχος

Χειρόγραφα, εἰκόνες, σκίτσα κ.λ.π. δὲν ἐπιστρέφονται

Ἡ τέχνη τοῦ ἠθοποιοῦ

κατὰ τὸν Κονστὰν Κοκλὲν

Μερικὲς χρήσιμες ὁδηγίες

3ο

Γιὰ νἄμαστε ἐξηγημένοι:

— Δὲν ἀπαγορεύω νὰ πέρνετε ἀπὸ τὴ φύσι τὰ ξεχωριστὰ ἐκεῖνα χαρακτηριστικά, ποὺ προδίδουν τὸν ἐσωτερικὸ ἄνθρωπο.

Ἀπεναντίας αὐτὸ εἶνε ἕνα ἀπὸ τὰ προτερήματα τοῦ ἠθοποιοῦ, τὸ ν' ἁρπάζῃ καὶ νὰ σημειώνῃ ἐκεῖνα τὰ χαρακτηριστικά, ποὺ μποροῦν νὰ περάσουν στὴ σκηνή. Πρέπει ὅμως νὰ πέρνῃ τὰ σημαντικὰ χαρακτηριστικά, καὶ νὰ τὰ προσαρμόζῃ μὲ διάκρισι. Π.χ. νὰ μὴ πέρνῃ τὰ καθαρῶς ἀτομικά. Ν' ἀποφεύγῃ ν' ἀναπαριστάνῃ τὸν τάδε ἢ τὸν δεῖνα φιλάργυρο, ποὺ γνωρίζει, μὰ ποὺ δὲν τὸν γνωρίζει τὸ Κοινόν, ὅταν πρόκειται νὰ τοῦ δείξωμε τὸν Ἁρπαγκὸν, ποὺ εἶνε τὸ σύνολο τῶν φιλαργύρων, καὶ ποὺ τὸ Κοινὸν θ' ἀναγνωρίσῃ πολὺ καλά.

❀❀

Σ' αὐτὴ τὴν τέχνη τοῦ ἀκριβοῦς χαρακτηρισμοῦ διακρίθηκε ὁ ἠθοποιὸς Lesueur.

Κανένας δὲ δούλεψε τὸν ἄλλο, ὅπως ἐκεῖνος.

Κανένας δὲν ἔβγαλε ἀπὸ τὸν ἑαυτό του πρόσωπα τόσο διαφορετικά, οὔτε τόσο ἔντονα ἐκφραστικά. Ἦταν πραγματικὰ θαυμαστὴ ἡ ἀπόδοσίς του.

Ἀλλὰ τί πάθος καὶ ἐπιμονὴ στὴν ἀναζήτησι!

Εἶχε στὸ σπίτι ἕνα εἶδος μαύρου δωματίου, ὅπου κλεινόταν μὲ τὰ παράθυρα κλειστὰ, παραπετάσματα κατεβασμένα, μὲ τὰ κοστούμια του, τὶς περροῦκες καὶ λοιπὰ χρειώδη. Ἐκεῖ μέσα ὁλομόναχος, στὸ φῶς τῆς λάμπας, μπροστὰ στὸν καθρέφτη δοκίμαζε τὶς διάφορες μορφὲς τῶν ρόλων του. Ἔφτιανε πολλὲς ὡς ποὺ νὰ φτάσῃ στὴν ἀλη θινὴ, σ' ἐκείνη ποὺ ἤθελε. Κι' ὅταν ἀποτελείωνε τὴν ὁμοιότητα, στεκόταν γιὰ πολὺ γιὰ νὰ βάλῃ μιὰ χαρακτιριστικὴ ρυτίδα!

Τὸ ἀποτέλεσμα ἦταν θαυμάσιο!

Ὅταν ὁ Lesueur ἔμπαινε στὴ σκηνὴ ὡς δὸν - Κιχώτης, αὐτὸς, ποὺ ἦταν μέσου ἀναστήματος, φαινότανε ἀτελείωτος, ἴσος πρὸς τὸ μέγεθος τοῦ κονταριοῦ του!

Ἦταν ὁ ἥρωας τοῦ Θερβαντὲς σ' ὅλη τὴ μελαγχολία τῆς ἀτέλειωτης ἰσχνότητός του!

Η ΑΡΘΡΩΣΙΣ

Ἀνυπολόγιστη εἶνε ἡ δύναμις τῆς ἀρθρώσεως. Ἡ ἄρθρωσις εἶνε ἡ σπουδὴ, ὅπου πρέπει νὰ συγκεντρωθῇ ἡ πρώτη προσπάθεια τοῦ ἠθοποιοῦ.

Εἶνε τὸ Α καὶ τὸ Ω τῆς τέχνης. Πρέπει ὁ ἠθοποιὸς νὰ τὴ μάθῃ στὴν ἀρχὴ, ὅπως μαθαίνουν τὰ παιδιὰ τὸν τρόπον, τὴν εὐγένεια, γιατὶ ἡ ἄρθρωσις εἶνε ἡ εὐγένεια τῶν ἠθοποιῶν, ὅπως ἡ ἀκρίβεια εἶνε ἡ εὐγένεια τῶν βασιλέων, κ' ἔπειτα νὰ τὴν καλλιεργῇ σ' ὅλη του τὴ ζωή.

Εἶπα πὼς ἡ ἄρθρωσις εἶνε εὐγένεια. Καὶ εἶνε πραγματικὰ, γιατὶ, ὅταν ὁ ἠθοποιὸς ἀποτείνεται πρὸς τὸ Κοινὸν, πρέπει νὰ εἶνε καταλληπτὸς, καὶ αὐτὸ μόνο μὲ τὴν καλὴ ἄρθρωσι κατορθώνεται.

— Καὶ ἡ φυσικότης;... Δὲν πρέπει ὁ ἠθοποιὸς νὰ μιλῇ φυσικά;

Ἀφῆστε, ἀφῆστε κατὰ μέρος τὴ φυσικότητα ἐκείνων, ποὺ ἀποφεύγουν τὴν ἄρθρωσι, διακόπτονται, ξαναρχίζουν, ξαναλένε τὰ λόγια. τὰ μασσοῦν σὰν ἀποτσίγαρο τραυλίζουν καὶ καταστρέφουν τὸ ὕφος τοῦ συγγραφέως.

Τὸ θέατρο δὲν εἶνε σαλόνι. Δὲν μπορεῖ ν' ἀποτείνεται κανεὶς στοὺς θεατὰς, ὅπως σὲ μερικοὺς φίλους σ' ἕνα δωμάτιο. Ἂν δὲν ὑψώσῃ τὸν τόνο, δὲν θ' ἀκουστῇ. Ἂν δὲν ἀρθρώσῃ καλὰ, δὲν θὰ γίνῃ καταληπτός.

Νά! Ξέρω πὼς ἕνας ἠθοποιὸς μπορεῖ ν' ἀποκτήσῃ φήμη μὲ τὴ φυσικότητά του, ἐπιτηδευόμενος τὸν τόνο τῆς ὁμιλίας, ν' ἀφίνῃ νὰ πέφτουν τὰ τέλη τῶν φράσεων, νὰ τραυλίζῃ, νὰ κάνῃ πὼς ψάχνει γιὰ νὰ βρῇ τὰ λόγια του, νὰ σταματάῃ, νὰ τὰ λέῃ δυὸ - τρεῖς φορὲς, κ' ἔπειτα νὰ βιάζῃ τὸ λεκτικό του, γιὰ νὰ φτάσῃ στὸ effet!...

Καὶ τὸ ἀθῶο Κοινὸ λέει:

—«Τὶ φυσικὰ ποὺ παίζει! Σὰ νὰ εἶνε σπίτι του! Τὶ ἠθοποιός!... Ἡ ἀλήθεια εἶνε ἠὼς δὲν ἄκουσα καλά, μὰ τὰ εἶπε φυσικά!»

Πρέπει ὅμως σ' ὅλα νὰ δισταστοῦμε! Ἂν τὸ ἔργο, ὅπως μπορεῖ νὰ συμβῇ, ἐνδιαφέρῃ τὸ Κοινὸ πιὸ πολὺ ἀπὸ τὸν ἠθοποιὸ, καὶ θέλει νὰ καταλάβῃ, ὅταν θὰ κουραστῇ παρακολουθῶντας αὐτὴ τὴν περίφημη φυσικότητα, θὰ φωνάξῃ μὲ δυσαρέσκεια:

— Δυνατώτερα!... Πιὸ δυνατὰ λοιπόν!... καὶ θ' ἀπογοητευθῇ!

Οἱ ἠθοποιοὶ αὐτοῦ τοῦ εἴδους — καὶ ὑπάρχουν μερικοὶ ἀξιόλογοι — εἶνε καταδικασμένοι νὰ παίζουν ἐφήμερα ἔργα, καὶ ὄχι τὸ μεγάλο δραματολόγιο, γιατὶ δὲν ὑπάρχει τέχνη, ὅπου λείπει τὸ ὕφος.

ΣΤΟ ΕΡΧΟΜΕΝΟ: Ὁ σεβασμὸς πρὸς τὸ κείμενο.

ΠΑΝΟΣ ΚΑΛΟΓΕΡΙΚΟΣ
καθηγητὴς τῆς θεατρικῆς τέχνης

Τὸ θέατρο στὴν ἐπαρχία

Μιὰ ὁμιλία τοῦ κ. Θ. Ν. Συναδινοῦ στὴν Πάτρα

Τὸ βράδυ τῆς προπερασμένης Παρασκευῆς στὸ θέατρο «Λυρικὸ» τῶν Πατρῶν ὁ θίασος τῆς κ. Ἠοῦς Παλαιολόγου, ποὺ βρίσκεται ἐκεῖ, ἔπαιξε τὴν κωμωδία τοῦ κ. Θ. Ν. Συναδινοῦ «Αὐτὸς εἶμαι». Τὴν παράσταση τοῦ ἔργου παρακολούθησε καὶ ὁ συγγραφέας του, ποὺ ἐπῆγε ἐπίτηδες γι' αὐτὸ στὰς Πάτρας, καὶ ποὺ προλογίζοντάς το εἶπε τὰ παρακάτω:

«Κρατῶ πάντα ὑπερήφανα τὸν τίτλο τοῦ ἐπαρχιώτη. Γεννήθηκα στὴν κορῦφὴ τοῦ Μωρηὰ, τὴν Τρίπολη. Ἐκεῖ τέλειωσα τὸ γυμνάσιο κι' ἀπὸ τότε, ζῶ μὲν στὴν πρωτεύουσα, ὅμως ἡ σκέψη μου πάντα στρέφει νοσταλγικὰ στὸν τόπο, ποὺ πρωταντίκρυσα τὸ χαμόγελο τῆς Μητέρας μου.

»Σὰν ἕνας ἀδιόρθωτος ἐπαρχιώτης, ποὺ μιὰ ζωὴ ὁλόκληρη 39 χρόνων στὴν Ἀθήνα δὲν στάθηκε ἄξια νὰ τοῦ σκοτώσῃ τὸν ἐπαρχιωτισμό του, χαιρετῶ σήμερα σᾶς, τοὺς ἄλλους ἐπαρχιώτες, σὰν ἕνας παλιὸς γνώριμος, ποὺ κάνουμε τὴν ἴδια δουλειὰ, μᾶς ἐμπνέουν τὰ αὐτὰ ἰδανικὰ καὶ τὶς ἴδιες πνευματικὲς καὶ σωματικὲς δυνάμεις. Διαθέτουμε γιὰ τὴν πρόοδο τῆς Ἑλλάδας μας Γιατί, ὅσο κι' ἂν ἡ πρωτεύουσα, ἡ Ἀθήνα, ἀποτελεῖ τὸν ἐγκέφαλο, ποὺ μ' αὐτὸν σκέπτεται ἡ ὅλη Ἑλλάδα, ὅμως ἡ ἐπαρχία εἶνε τὰ γερὰ μπράτσα της καὶ τὰ γερὰ νεῦρα της ποὺ χαρίζουν τὴν ὑγεία καὶ τὴ χαρὰ σ' αὐτή.

Ἂν αὐτὴ τὴ στιγμὴ τύχαινε νὰ βρίσκεται ἀνάμεσά μας κανένας ἀπὸ μερικοὺς κριτικοὺς τῆς Ἀθήνας, ὅπ' αὐτοὺς δηλαδὴ ποὺ δὲν ζοῦνε δημιουργώντας, ὅπως εἶνε ἡ ἀποστολὴ καὶ τὸ κρεθῆκον κάθε ἀνθρώπου, ἀλλὰ κριτικάροντας τὴν δημιουργικὴν ἐργασία τῶν ἄλλων, — χαμένος κόπος — κι' ἀκουγε τὰ λόγια μου, θἄλεγε:

— Ἦρθε στὴν Πάτρα ὁ Συναδινὸς γιὰ νὰ δημοκοπήσῃ.

Σ' αὐτὸν καὶ σ' ὅλους ποὺ θὰ περναγε ἀπὸ τὴ σκέψη τους μιὰ τέτοια ἰδέα, θὰ μποροῦσα ν' ἀπαντήσω:

— Κύριοι, παρακολουθῆστε τὸ ἔργο μου, ποὺ σὲ λίγο θὰ παίξῃ ὁ λαμπρὸς θίασος τῆς κ. Ἠοῦς Παλαιολόγου.

Ὅλοι οἱ θίασοι ποὺ παίζουν ἔργα μου στὶς ἐπαρχίες, μοῦ λένε:

— Δὲν μπορεῖτε νὰ φαντασθῆτε τὶ ἐπιτυχία ἔχουν καὶ τὶ ἐνθουσιασμὸ προκαλοῦν τὰ ἔργα σας παντοῦ ὅπου τὰ παίζουμε». Κι' ὁ λόγος, ὅτι σ' ὅλα τὰ ἔργαμου ὑμνεῖται καὶ δοξάζεται ὁ ἐπαρχιωτισμός. Ἥρωας τῆς κωμωδίας μου «Κοσμικὴ Κίνησις» ποὺ κράτησε ἕνα ὁλόκληρο καλοκαίρι, σᾶν πρωτοπαίχτηκε, τὸ πρόγραμμα τοῦ θεάτρου τῆς Μαρίκας Κοτοπούλη, εἶνε ἕνας Γυμνασιάρχης ἐπαρχιώτης. Ἡ σύγκρουση, ποὺ γίνεται μέσα σ' αὐτὸ, δὲν γίνεται μεταξὺ δύο ἀνθρώπων, ποὺ ζοῦνε στὸν αὐτὸ τόπο καὶ ποὺ τυχαίνει νὰ ἐκπροσωποῦν δύο διαφορετικοὺς ψυχικοὺς κόσμους, ἀλλὰ μεταξὺ τῆς ἐπαρχίας ποὺ τὴν ἐκπροσωπεῖ ὁ Γυμνασιάρχης Μαγκλαρᾶς καὶ τῆς Ἀθήνας ποὺ τὴν ἐκπροσωποῦν ἡ Ἀθηναία γυναῖκα του κι' ὁ γαμπρός του. Μιὰ μονομαχία δεξάγεται ἀνάμεσα στὴν ἐπαρχία καὶ τὴν Ἀθήνα μὲ νικητὴ τὴν ἐπαρχία. Τὸ ἔργο μου αὐτὸ τελειώνει μὲ τὰ λόγια αὐτὰ, ποὺ τὰ λέει ὁ Γυμνασιάρχης Μαγκλαρᾶς στὴν οἰκογένειά του:

«Πρέπει νὰ ξαναγυρίσουμε στὸν τόπο μας... Εἶνε ἀνάγκη νὰ μᾶς χτυπήσῃ λίγο στὸ πρόσωπο καὶ στὴν ψυχὴ τὸ καθαρὸ ἀεράκι τῆς ἐπαρχίας!»

Ἐπαρχιώτης εἶνε κι' ὁ ἥρωας τοῦ ἔργου μου «Αὐτὸς εἶμαι», ποὺ πρωτοπαίχτηκε στὴν Ἀθήνα ἀπὸ τὴν Μαρίκα καὶ τὴν Κυβέλη μαζί. «Εἴμαστε οἱ ἄνθρωποι ποὺ ἀνεβαίνουμε, οἱ ἄνθρωποι τοῦ παρόντος καὶ τοῦ μέλλοντος, λέει σὲ μιὰ στιγμὴ στὸν ἀριστοκράτη Βαρδῆ ὁ ἐπαρχιώτης Γιωργάρας, καὶ εἰσαστε οἱ ἄνθρωποι ποὺ φεύγετε, οἱ ἄνθρωποι τοῦ παρελθόντος». Πόση δύναμη δὲν κλείνει μέσα στὴν ψυχὴ του ὁ ἐπαρχιώτης Γιωργάρας. Εἶνε σκληρὸς στὰ λόγια του καὶ στὰ φερσιματά του, ὅμως καὶ γεμάτος ἀπὸ εὐγένεια καὶ καλωσύνη. Ἰσαμε τὸ τέλος σχεδὸν τοῦ ἔργου, ἡ μία ἀπὸ τὶς ἀριστοκρατίσσες συγγενέρες τοῦ Βαρδῆ, ποὺ περνάει τὴ ζωή της ἱστορῶντας τὶς ὑπηρεσίες ποὺ προσφέρανε στὴν Ἑλλάδα οἱ προγονοί

Ἡ κ. Ἠὼ Παλαιολόγου

της, χυδαῖο τὸν ἀνεβάζει καὶ πρόστυχο τὸν κατεβάζει τὸν Γιωργάρα. Γιὰ νὰ βρεθῆ στὸ τέλος, ὅταν πιὰ τὰ ἔργα τοῦ Γιωργάρα κάνουν ν' ἀποκαλυφθῆ ἡ ἀπέραντη ὁμορφιὰ τῆς ψυχῆς του, νὰ τοῦ εἰπῆ:

— Δὲν εἶσαι μόνο δυνατὸς, ἀλλὰ κι' εὐγενικός!

Δὲν εἶνε δημοκοπικὰ, λοιπὸν, τὰ λόγια μου. Ἀποτελοῦν τὸ «πιστεύω» μου. Καὶ πιστεύω, πὼς ἡ ἐπαρχία μὲ τοὺς δυνατόψυχους κατοίκους της, ἡ ἐπαρχία, ποὺ σκυμμένη ἀπάνου στὴ γῆ κάνει νἄρχεται γεμάτη δῶρα κάθε τόσο ἡ Περσεφόνη ἀπὸ τὰ Βασίλεια τοῦ Πλούτωνα, κρατεῖ στὰ δυνατὰ χέρια της τὴ χαρὰ καὶ τὴν εὐτυχία ὁλόκληρης τῆς Ἑλλάδας.

Σὰν ἕνα ἁπλὸ συντοπίτη σας, σᾶς παρακαλῶ νὰ μ' ἀντικρύσετε. Δὲν μοῦ εἴσαστε ξένοι μιὰ καὶ ἡ αὐτὴ πίστη, τὰ αὐτὰ ἰδανικὰ, οἱ ἴδιοι ψυχικοὶ κόσμοι, οἱ αὐτοὶ ὁραματισμοὶ μᾶς ἐμπνέουν καὶ μᾶς καθοδηγοῦν. Δουλεύουμε, ὁ καθένας μὲ τὸν τρόπο του καὶ μὲ τὶς ψυχικὲς καὶ σωματικὲς δυνάμεις ποὺ διαθέτει, γιὰ τὸ κοινὸ καλό. Ἔχουμε ἡ συχνὴ τὴ συνειδησή μας ἀπέναντι Θεοῦ ἀνθρώπων καὶ τοῦ ἑαυτοῦ μας, ὅτι ἐκτελοῦμε τὸ καθῆκον. Κ' ἔνας τόπος τότε μονάχα προοδεύει, ὅταν αὐτὸ τὸ χυδαῖο τὸν ἀνεβάζει καὶ πρόστυχο τὸν κατεβάζει τὸν Γιωργάρα. Γιὰ νὰ βρεθῆ στὸ τέλος, ὅταν πιὰ τὰ ἔργα τοῦ Γιωργάρα κάνουν ν' ἀποκαλυφθῆ ἡ ἀπέραντη ὁμορφιὰ τῆς ψυχῆς του, νὰ τοῦ εἰπῆ:

— Δὲν εἶσαι μόνο δυνατὸς, ἀλλὰ κι' εὐγενικός!

Δὲν εἶνε δημοκοπικὰ, λοιπὸν, τὰ λόγια μου. Ἀποτελοῦν τὸ «πιστεύω» μου. Καὶ πιστεύω, πὼς ἡ ἐπαρχία μὲ τοὺς δυνατόψυχους κατοίκους της, ἡ ἐπαρχία, ποὺ σκυμμένη ἀπάνου στὴ γῆ κάνει νἄρχεται γεμάτη δῶρα κάθε τόσο ἡ Περσεφόνη ἀπὸ τὰ Βασίλεια τοῦ Πλούτωνα, κρατεῖ στὰ δυνατὰ χέρια της τὴ χαρὰ καὶ τὴν εὐτυχία ὁλόκληρης τῆς Ἑλλάδας.

Σὰν ἕνα ἁπλὸ συντοπίτη σας, σᾶς παρακαλῶ νὰ μ' ἀντικρύσετε. Δὲν μοῦ εἴσαστε ξένοι μιὰ καὶ ἡ αὐτὴ πίστη, τὰ αὐτὰ ἰδανικὰ, οἱ ἴδιοι ψυχικοὶ κόσμοι, οἱ αὐτοὶ ὁραματισμοὶ μᾶς ἐμπνέουν καὶ μᾶς καθοδηγοῦν. Δουλεύουμε, ὁ καθένας μὲ τὸν τρόπο του καὶ μὲ τὶς ψυχικὲς καὶ σωματικὲς δυνάμεις ποὺ διαθέτει, γιὰ τὸ κοινὸ καλό. Ἔχουμε ἡ συχνὴ τὴ συνειδησή μας ἀπέναντι Θεοῦ ἀνθρώπων καὶ τοῦ ἑαυτοῦ μας, ὅτι ἐκτελοῦμε τὸ καθῆκον. Κ' ἔνας τόπος τότε μονάχα προοδεύει, ὅταν αὐτὸ

πού τὸν κατοικοῦν ἐκτελοῦν χωρὶς ὑπολογισμὸ καὶ μὲ ἀνιδιοτέλεια τὸ καθῆκον τους.

Τελειώνοντας, ἐκφράζω τὶς εὐχαριστίες μου στὸ θίασο τῆς διαλεχτῆς ἠθοποιοῦ κ. Ἠοῦς Παλαιολόγου, ποὺ μοῦδωσε τὴν εὐκαιρία νὰ ἐπικοινωνήσω μὲ τὸ κοινὸ τῆς πρωτεύουσας τῆς Πελοποννήσου καὶ σὲ σᾶς, ἀγαπητοὶ μου συνεπαρχιῶτες, ποὺ τιμήσατε μὲ τὴν παρουσία σας τὴν ἀποψινὴ παράσταση τοῦ ἔργου μου».

Τὸ κοινὸ, ποὺ εἶχε πλημμυρίσει τὸ θέατρο ἐχειροκρότησε ζωηρὰ τὸν ὁμιλητὴ καθὼς καὶ τὸ ἔργο του.

❀❀

Μετὰ τὴν παράσταση ὁ θίασος παρέδεσε γεῦμα σὲ μιὰ ταβέρνα τῶν «Ψηλῶν Ἀλωνιῶν» στὸν κ. Θ. Ν. Συναδινὸ, ποὺ σ' αὐτὸ παρακαθήσανε καὶ μερικοὶ φιλέτεχνοι τῶν Πατρῶν. Ἕνας μάλιστα ἀπ' αὐτοὺς, γνώστης τῶν θεατρικῶν πραγμάτων καὶ παρασκηνίων, ἀπήγγειλε κατὰ τὰ ἐπιδόρπια τὸ παρακάτω ποίημα.

Στὴ φετεινὴ θεατρικὴ
καὶ «ΚΟΣΜΙΚΗ της ΚΙΝΗΣΗ»
ἡ Πάτρα σὲ ὑποδέχεται,
Πρόσδρε, μὲ συγκίνηση.
Ὦ... «ΚΑΛΩΣ ΗΡΘΕΣ» φίλε μου
Συναδινὲ Θεόδωρε,
καὶ συγγραφέα ἄξιε
καὶ ἔξτρα γενναιόδωρε.
Σὺ τῶπες καὶ τὸ ἔγραψες
κ' ἐμεῖς τὸ ἐπιστεύσαμεν,
πὼς δυστυχῶς πλουτήσαμε
καὶ «ΕΥΤΥΧΩΣ ΠΤΩΧΕΥΣΑΜΕΝ».
Ἔρχεσαι ἀπ' τὴν πρωτεύουσα,
ποὺ ἐπὶ τόσους μῆνες
τὰ θέατρά της τ' ἄμοιρα
τραβᾶνε κάτι... «ΠΙΝΕΣ»
ὄχι ἀπ' αὐτὲς ποὺ ἔγραψες,
φεῦ ὅμως ἀπὸ κεῖνες,
ποὺ νοιώσανε εἰς τοὺς «Δελφοὺς»,
ὅλοι τους πρῶτα-πρῶτα
ΠΕΙΝΕΣ μὲ ΠΙ πελῶριο
καὶ δυὸ... Ἔψιλον γιῶτα ! !
Ὅλοι σοῦ εἶπαν «ΕΣΥ ΦΤΑΙΣ»
Σοῦ ρίχτηκαν δριμεῖς
Τί ἀπέτυχε τὸ ἔργο σου
Τὸ νέο... «ΕΣΥ ΚΙ' ΕΜΕΙΣ».

❀❀

Μὰ φταίει ἡ κρίση ἀφ' ἑνὸς
ἡ φτώχεια ἡ γρουσούζιος
καὶ κάποιος κριτικο-βλητὸς
Αἰμίλιος Χουρμούζιος.

❀❀

Ὕστερα φταίει ὁ Ροδᾶς
«ὁ Μ. Ροδᾶς γιατί...»
ποὺ κριτικὴ σοῦ ἔγραψε
ἐπὰ τοσοῦτου θράσους
καὶ ἄδικα σὲ χτύπησε
μὲ ἐμπάθεια φρικτὴ
συγγραφεὺς Ὀργῆς Θεοῦ
καὶ τῆς «Ὀργῆς τοῦ Δάσους».

Ἡ ρωσσικὴ λογοτεχνία

Τῆς βελανιδιᾶς τὸ φύλλο

Μιχαὴλ Λερμοντὼφ

Τῆς βελανιδιᾶς τὸ φύλλο 'κόπηκε ἀπ' τὸ κλωνάρι
Κι' σωριάσθηκε στὸν κάμπο ἀπ' τὸν ἄνεμο διωγμένο.
Μαράθη, συμμαζώχθη ἔχασε ὅλη του τὴ χάρη.
Καὶ στὴ θάλασσα τὴ Μαύρη ἔφτασε παραδαρμένο.

Στὴν ἀκροθάλασσιὰ στεκόταν δέντρον ὑψηλό, κεράκι.
Τὴ μορφή του τὴν ἐφθάναν ἄνεμοι κι' ἀστροπελέκια.
Στὰ κλωνιά του βρῆκε κούνια τὸ πουλὶ καὶ τὸ γεράκι
'Επεσε' ὀλόγυρά του, δίχως φόβο ἀπὸ ντουφέκια...

Καὶ δειλὸ καὶ ντροπιασμένο τὸ πλησίασε τὸ φύλλο
Καὶ τοῦ ζήτησε βοήθεια μπρὸς στὴν ρίζα του πεσμένο.
—Εἶμαι τίποτε καὶ μόνο' ἐξεθώριασα.., καὶ φίλο
Δὲν εὑρίσκω τώρα ποῦμι δῶ στὴν ζεντεια θγαλμένο...

Εἶμαι μόνο, κ' ἡ ὀρφάνια ἐρημιὰ εἶνε καὶ πόνοι.
Πάω χάθηκα... πεθάνω' δὲ γνωρίζω τὴ γαλήνη.
Δέζου με μὲς στάλλα φύλλα ποῦναι πράσινα καὶ στόνοι
Δὲν τὰ σκιάζουν, δὲν τοράσσει τὴ ζωή τους ἡ ὀδύνη.

Θὰ σοῦ πῶ, θὰ τραγουδήσω τὰ τραγούδια τῆς ἀγάπης.
Παραμύθια καὶ λογάκια ξέρω χίλια δυὸ δεντρί μου !
Δέζου με μέσα στοὺς κόλπους τῆς ζωῆς σου τῆς γεμάτης
'Απὸ λεβεντιὰ καὶ νειάτα, γιὰ νὰ ἀγιάσῃ ἡ ψυχή μου...

—Τί σὲ θέλω, ξεθωριάρη, ποῦσαι κίτρινος καὶ σκόνη,
Ποὺ τὰ φύλλα μου λερώνει ἡ θαμπὴ θωριά σου μόνη...
Ξέρεις λόγια, ξέρεις μύθους... Τὰ τραγούδια εἶνε λέξεις...
Μοῦπες τόσα... Καὶ τὸ βλέπω στὴ ζωὴ δὲ θὲ ν' ἀνθέξῃς...

Φύγε, ξένο' τράβα, φύγε !... Δὲ σὲ ξέρω ποῖος εἶσαι !
Μένα μ' ἀγαπάει ὁ ἥλιος, ἀπ' αὐτὸν ἔχω τὴ χάρη.
Κι' γι' αὐτὸν σκορπίζω δῶρα. Τὴ ζωὴ σου ἔλα σβύσε !...
Κάθε κῦμα μὲ χαϊδεύει καὶ μοῦ πλένει τὸ ποδάρι...

Φύγε' πέθανε, ξπτάνε !... Οὔτε θέλω νὰ σὲ βλέπω.
Μὲ τὸ δάκρυ σου τὸ μαῦρο μοῦφερες μελαγχολία....
Τῆς ζωῆς μου μὲ τὸν ἥλιο τοὺς καρποὺς ἐγὼ θὰ δρέπω..
Κ' ἐβυθίσθηκε τὸ φύλλο μέσ' τὴ θάλασσα τὴν κρύα...

Μετάφρ. Π. ΛΕΦΑ

(Γράφηκε ἀκριβῶς πρὶν ἀπὸ ἑκατὸ χρόνις).

ΤΟ ΟΝΕΙΡΟ ΤΟΥ ΙΝΔΟΥ

(«THE RAINS CAME»)

Τὸ ἀριστούργημα τοῦ Λουδ. Μπρόμφηλντ

(Ἑλληνικὴ ἀπόδοση ΚΩΣΤΑ ΛΑΔΟΠΟΥΛΟΥ)

6ο

— Θὰ προτιμοῦσα ἂν μποροῦσατε νὰ βρῆτε καὶ ἄλλη μιὰ νοσοκομο γιὰ νὰ σᾶς συνοδεύσῃ.

— Θὰ ψάξω, ἴσως μπορέσω νὰ πείσω τὴν μὶς Ἐλντριτζ.

Στὸ τέλος ἔφυγε μαζὶ μὲ τὴν μὶς Ἔλντριτζ. Ἦταν κόρη ἑνὸς ἐμπόρου, χλωμὴ καὶ λεπτὴ καὶ λάτρευε τὴν μὶς Μὰκ Ντὲτ καὶ θὰ τὴν ἀκολουθοῦσε ὁπουδήποτε.

Φθάσανε στὴ Ρανσιποὺρ τὸν Ἀπρίλη, λίγο πρὶν ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τῶν βροχῶν.

Τὴν ἐποχὴ ἐκείνη τὰ ἔργα τοῦ Μαχαραγιὰ μόλις εἴχαν ἀρχίσει καὶ ἡ πόλη ἦταν σὲ χαώδη κατάστασι. Ὄχι μόνο ἄνοιγαν δρόμους καὶ δρομάκια, ἔκτιζαν μεγάλα ἐργα, γκρέμιζαν τὶς τρῶγλες, ἀλλὰ ἡ ἀναστάτωση ἐπεκτεινόνταν καὶ στὸ πνεῦμα ὁλόκληρου τοῦ πληθυσμοῦ, ποὺ τὴ ζωή του. ὁ ἠγεμόνας του βοηθημένος ἀπὸ μιὰ χοῦφτα μορφωμένων ἀνθρώπων ζητοῦσε νὰ μετατρέψῃ, νὰ διορθώσῃ τὶς συνήθειές τους καὶ τὶς ἰδέες τους. Εἶχε θέσει ὅρο ὅτι ἡ ἔπρεπε νὰ ἐργασθοῦν ἢ νὰ ἐγκαταλείψουν τὸν τόπο, καὶ πολλοὶ παπάδες εἶχαν φύγει, ὥστε ἔμεναν ἴσα ἴσα τόσοι ποὺ μόλις ἐπαρκοῦσαν γιὰ τὶς ἐκκλησίες.

Ἡ Μαχαρανὴ εἶχε τότε ἀκριβῶς τελειώσει τὸ βιβλίο της ποὺ παρώτρυνε τὶς γυναῖκες νὰ ἐγκαταλείψουν τὸ κάλυμμα, νὰ μάθουν νὰ διαβάζουν, νὰ γράφουν καὶ νὰ ἀναζητήσουν ἕνα ἐπάγγελμα. Εἶχε ἐγκαινιάσει τὸ σχολεῖο της, ὅπου οἱ κόρες τῶν ὑπουργῶν, τῶν πριγκήπων καὶ τῶν Βραχμάνων εἴχαν λάβει διαταγὴ νὰ προσέλθουν, θέλοντας καὶ μὴ, στὸ πλαῖ τῶν Ἀνέγγιχτων ποὺ θὰ εἶχαν τὴν ἐπιθυμία νὰ μορφωθοῦν. Μόλις ἕνας χρόνος εἶχε περάσει ἀπὸ τὸ γεῦμα καὶ τὴν γιορτὴ ποὺ εἶχε κάνει ὁ Μαχαραγιὰς γιὰ τοὺς Ἀνέγγιχτους τῆς Ρανσιποὺρ καὶ ποὺ εἶχε καθήσει ὁ ἴδιος ἀνάμεσα στοὺς καλεσμένους του γιὰ νὰ δώσῃ τὸ παράδειγμα στοὺς ἄλλους Ἰνδοὺς. Οἱ ὑπηρέτες του ἦταν ἐπίσης Ἀνέγγιχτοι. Καὶ ὅλα αὐτὰ προκαλοῦσαν στὴ Ρανσιποὺρ στάσεις, δολοφονίες, ραδιουργίες καὶ συνωμοσίες.

Σ' αὐτὴ τὴ βαρειὰ ἀτμόσφαιρα κατέφθασε ἡ μὶς Μὰκ Ντὲτ καὶ ἡ χλωμὴ ἀκόλουθός της, μὶς Ἔλντριτζ. Βρῆκαν ἕνα πρωτόγονο νοσοκομεῖο, μὲ χωματένιο πάτωμα, μὲ μισογκρεμισμένο ταβάνι, ἕνα φαρμακεῖο τῆς κακῆς ὥρας ποὺ τὸ διεύθυνε ἕνας χειροῦργος μισοαμαθὴς ποὺ τὸν ἀπασχολοῦσε περισσότερο τὸ κόψιμο τῶν εὐρωπαϊκῶν του κοστουμιῶν, παρὰ ἡ ὑγεία τῶν ἀρρώστων του, καὶ δυὸ γιατροὶ ποὺ ὅλες οἱ γιατρικές τους γνώσεις συνίσταντο σὲ ἕνα μίγμα ἀπὸ δεισιδαιμονίες μαμῆς καὶ ἀπὸ θεραπευτικὰ μέσα ἐντελῶς παληᾶς ἐποχῆς. Ὁ ἐπιλόχιος πυρετὸς, ὁ τῦφος, ἡ βλογιά, ἡ μαλάρια ὑπῆρχαν σὲ κατάστασι ἐνδημική. Συναντήσανε μάλιστα καὶ τὰ ὑπολείμματα μιᾶς πρόσφατης ἐπιδημίας πανώλας. Τὸ προσωπικὸ ἦταν μόνο ἄνθρωποι τῆς κατώτατης τάξεως.

Ἡ μὶς Μὰκ Ντὲτ ρίχτηκε στὴ δουλειά, ὡπλισμένη μὲ σαποῦνι καὶ φανικὸν ὀξύ. Στὸ τέλος τῆς πρώτης ἑβδομάδος εἶχε κουραστεῖ. Ἐν τούτοις εἶχε μέσα της μιὰ ἀκατανίκητη δύναμι. Πάντα ἔτσι ἦταν καὶ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα θὰ εἶναι ὡς τὸ τέλος της ἔτσι. Γι' αὐτὸ ἐπέμενε.

Ἀλλὰ πιὸ ἐπικίνδυνα ἀπὸ τὴ βρῶμα, τὴν ἄγνοια καὶ τὴν ἀνικανότητα ποὺ συναντοῦσε στὸ δρόμο της, ἦταν ἡ ἐπίμονη καὶ σιωπηλὴ ἀντίσταση, τοῦ μισοῦ πληθυσμοῦ τῆς Ρανσιποὺρ, οἱ ψευτιὲς καὶ οἱ ραδιουργίες τῶν φανατικῶν Ἰνδῶν, τὸ μίσος τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων γιὰ τὴ δύναμι ποὺ εἶχε. Ὁ

Ἡ Κριτική ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

Τοῦ κ. Λ. ΠΑΥΛΙΔΗ

ΠΙΝΔΑΡΟΥ ΜΠΡΕΔΗΜΑ: «Ὁ Τροφοδότης». Ἐξεδόθη στὸ τυπογραφεῖο τοῦ Θ. Κωνσταντινίδη, Ἀθήνα σελίδες 226, σχῆμα 8ο.

Ὅταν ζοῦσα στὴν κεντρικὴ καὶ τὴ δυτικὴ Εὐρώπη ἀνάμεσα στὰ περίεργα καὶ χαρακτηριστικὰ πράματα ποὺ εἶχα προσέξει ἦταν καὶ τοῦτο: σ' ὅλους σχεδὸν τοὺς σιδηροδρομικοὺς σταθμούς,ποὺ εἶνε μικροὶ ἢ μεγάλοι κόμποι συγκοινωνιακῶν διακλαδώσεων ἔβλεπο, ὅσες φορές τύχαινε νὰ περάσω προπάντων τὸ καλοκαῖρι, πολλοὺς ἐπιβάτες πηγαίνοντας στὶς δουλειές τους ἢ σ' ἐξοχὲς ἢ γυρίζοντας νὰ πραμηθεύωνται ὁ ἄφορα βιβλία ἀπὸ τὰ κιόσκια κατὰ προτίμηση λογοτεχνικά. Τ' ἀγόραζαν γιὰ νὰ περάσουν εὐχάριστα τὸν καιρό τους στὸ ταξίδι ἢ στὸν παρεθερισμό τους. Καὶ μάλιστα πρόσεξα πὼς συνήθως οἱ φιλαναγνῶστες αὐτοὶ πετοῦσαν τὰ βιβλία αὐτὰ σ' ὁποιο σημεῖο τύχαινε νὰ τὰ τελειώσουν γιὰ νὰ μὴν τάχουν προφανῶς βάρος κι' ἀγόραζαν ἄλλα παρακάτω γιὰ νὰ πετάξουν ὑστερώτερα κι' αὐτὰ ἀφοῦ ἐκπλήρωναν τὸ σκοπό τους. Γι' αὐτὸ στοὺς σταθμούς, κατὰ μῆκος τῶν γραμμῶν καὶ μέσα στὰ ὡράφια ὑπῆρχαν βιβλία διαβασμένα καὶ πεταμένα, ἀδετα συνήθως ἀλλὰ σὲ καλὴ κατάσταση, τὸ ἴδιο καὶ στὰ ἐξοχικὰ κέντρα, τὶς λουτροπόλεις καὶ σ' ἄλλους παρόμοιους τόπους στεριανούς, στὰ βουνὰ καὶ παραθαλάσσιους. Θυμᾶμαι μιὰ φορὰ ἕνας γνωστός μου Βέλγος ποὺ συνταξιδεύαμε ἀπὸ τὴ Λυών γιὰ τὸ Ἄννεσύ, βρῆκε στὴν ἔξοδο ἑνὸς διεμέσου σταθμοῦ, στὴ Μπελγνάρ, καμμιὰ δεκαπενταριὰ βιβλία μάτσο δεμένα, τοῦ Μπενουᾶ, τοῦ Μωπάκ, τοῦ Καρκὼ καὶ κάποιου ἄλλου ἀπὸ τοὺς γνωστοὺς συγγραφεῖς. Τὰ πῆρε στὸ τραῖνο κι' ἀφοῦ τὰ διάβασε, τ' ἄφισε, περνῶντας ἀπὸ ἕνα ἐλβετικὸ σταθμὸ σ' ἕνα εἰδικὸ γραφεῖο, ποὺ ἵδρυσε ἕνας ὅμιλος φιλανθρώπων τῆς Βέρνης γιὰ νὰ μαζεύη τὰ πεταμένα αὐτὰ βιβλία καὶ ξεδιαλέγοντας τὰ καλλίτερα καὶ καθαρώτερα νὰ πλουτίζη μ' αὐτὰ τὶς βιβλιοθῆκες ἀπόκεντρων ἀγροτικῶν περιοχῶν. Τέτοια γραφεῖα, ὅπως ἔμαθα, ὑπάρχουν σ' ὅλες τὶς ἐξόδους πρὸς τὰ γερμανικὰ, τ' αὐστριακὰ καὶ τὰ ἰταλικὰ σύνορα.

Ἄφθονη, λοιπόν, κυκλοφορία τοῦ λογοτεχνικοῦ βιβλίου καὶ μιὰ ἀπὸ τὶς αἰτίες ἴσως τοῦ παρήγορου γιὰ τοὺς λογοτέχνες καὶ τοὺς ἐκδότες φαινομένου τῆς εὐρύτατης κυκλοφορίας του στὶς εὐρωπαϊκὲς χῶρες.

Ἐδῶ ἄκουσα γνωστοὺς ἐκδότες νὰ λένε πὼς οἱ θερινοὶ μῆνες εἶνε οἱ εὐνοϊκώτεροι γιὰ τὸ ἐμπόριο τοῦ λογοτεχνικοῦ βιβλίου. Αὐτοὶ ποὺ πηγαίνουν γιὰ παραθερισμὸ σ' ἐξοχὲς καὶ σὲ λουτροπόλεις μαζὶ μὲ τοὺς ἄλλους ποὺ ἀγοράζουν τὸ λογοτεχνικὸ βιβλίο γιὰ νὰ τὸ δώσουν Χριστουγεννιάτικο καὶ Πρωτοχρονιάτικο δῶρο εἶνε οἱ ἀποδλεκτικοὶ σχεδὸν κατανοιλωτές του. Οἱ ἄλλοι εἶνε οἱ ὁμότεχνοι κ', οἱ δημοσιογράφοι καὶ οἱ προσωπικοὶ φίλοι ποὺ ὅλοι αὐτοὶ τὸ παίρνουν ἢ γιὰ κρίση, ἢ γιὰ ἀναγγελία ἢ ἀπὸ φιλία δωρεάν. Ἐξαίρεση ἀποτελοῦν οἱ νεαροὶ φιλόμουσοι ποὺ τὸ ἀγοράζουν γιατί προετοιμάζονται κι' αὐτοὶ γιὰ συγγραφεῖς λογοτεχνικῶν βιβλίων.

Λοιπὸν, ὕστερ' ἀπ' αὐτὰ, σημειώνω ἀμέσως μιὰ παρατήρηση ποὺ ἔκαμα καὶ κάμνω συνεχῶς αὐτὲς τὶς μέρες ποὺ βρίσκομαι στὸ Λουτράκι. Δὲν εἶνε μήτε ἕνα ἄτομο στὰ ξενοδοχεῖα, στὰ κέντρα, στὸ δρόμο νὰ κρατῆ νεοελληνικὸ λογοτεχνικὸ βιβλίο. Δηλαδὴ εἶδα κάμποσους νὰ κρατοῦν ἐφημερίδες καὶ μερικοὺς λαϊκὰ περιοδικά, τρεῖς γρηὲς νὰ διαβάζουν ξενόγλωσσα βιβλία, ἕνα ἱερωμένο νὰ κρατῆ τὸν ὁδηγὸ τοῦ Ἐλευθερουδάκη κ' ἕναν ἄλλο ἱερωμένον ἐπίσης νὰ διαβάζη στὴ σάλα ἀναμονῆς τῶν κεντρικῶν λουτρῶν ἕνα ἐγχειρίδιο λουτροθεραπείας.

Ὥστε δὲν εἶνε μήτε τὸ κοιλοκαίρι εὐνοϊκὴ περίοδος γιὰ τὸ γενικὰ δυστυχισμένο ἀνεξάρτητο ἀπὸ τὴν ἀξία του λογοτεχνικό μας βιβλίο. Τὸ μόνο ποὺ ἦρθε στὴ Λευτρόπολη τούτη χωρὶς κι' αὐτὸ νἄνε ἀγορασμένο εἶνε αὐτὸ ποὺ θὰ κριθῆ σήμερα: Ὁ «Τροφοδότης» τοῦ κ. Μπρεδήμα. Τόφερα μαζί μου μὲ μερικὰ ἄλλα γιὰ νὰ τὸ διεβάσω καὶ νὰ πῶ τὴ γνώμη.

Καὶ τὴ λέω ἀμέσως καὶ σύντομα, γιατί ἀργότερα θὰ ξαναμιλήσω γιὰ τὸν «Τροφοδότη» σ' ἕνα γενικὸ σημείωμα πάνω σὲ βιβλία μας λογοτεχνικὰ — δῶ εἶνε πολλὰ, ὑπάρχουν ὅμως ἀρκετὰ καὶ ἄγνωστα τὰ περισσότερα — ποὺ ἀσχολοῦνται μὲ τὴν μελέτη κ' τὴν αἰσθητικὴ παράσταση τῆς σύστασης καὶ λειτουργίας διαφόρων κοινωνικῶν θεσμῶν στὸν τόπο μας.

Ὁ «Τροφοδότης» εἶνε ἀπὸ τὰ καλλίτερα τοῦ εἴδους αὐτοῦ. Γράψιμο φυσικὸ κι' ἀκόμπιαστο, τύποι ὀρθογραμμένοι κι' ἀκριβεῖς, περιβάλλον ἀτόφιο, χαρακτηρισμοὶ συνετοὶ κι' ἀποδοτικοί. Γι' αὐτὸ τὸ βιβλίο διεβάζεται ἄνετα, ἀφίνει ζωηρὴ τὴν ἐντύπωση ποὺ ἐπιδιώκει καὶ μένει στὴν μνήμη, ὅσο ζανάρχεται ὅταν τὸ θέμα του γίνεται ἐπίκαιρο.

Ἡ ἱστορία ξετυλίγεται ἁπλὰ κι' ὄχι περίπλοκα μέσα σ' ἕνα ἀπὸ τὰ ἰδρύματα μιᾶς κοινωνικῆς ὠφελείας: ἕνα ἐπαρχιακὸ σανατόριο. Ἄνθρωποι, ἀντικείμενα, θεσμοὶ καὶ καταστάσεις δίνονται ἱκανοποιητικώτατα. Ὁ τόπος τοῦ πόνου ποὺ δὲν γίνεται στάδιο εὐγενῶν κι' ἀφωσιωμένων προσπαθειῶν γιὰ τοὺς ἐντεταλμένους. Οἱ ἄρρωστοι, ποὺ δίνονται ἴσως ὅσο χρειάζονται παραστατικά, στὸ διάμεσοι μεταξὺ ζωῆς καὶ θανάτου αὐτὸν στεθμὸ τῶν ἀλγηδόνων καὶ τῆς ἀσυνειδησίας, νὰ μὴ κανεὶς, ἐγκαρτέρηση, ὑπάρχουν στὸ βιβλίο ὅπως ὑπάρχουν σ' ὁποιο ἰδρυμα μάταιης θεραπείας τοῦ ἀνθρώπινου πόνου. Αὐτὸς ὁ Σπυρίδης, αὐτὸς ὁ Κινέτας, αὐτὴ ἡ Λαμπρινοῦ, αὐτὸς ὁ Γκενᾶς εἶνε δυστυχεῖς πανομοιότυπα τῶν προσώπων πονηρῶν ἢ δυστυχισμένων ποὺ ζοῦν στοὺς τόπους αὐτούς.

Μὲ τὴν ἄγρυπνη καὶ στέρεα καλλιεργημένη αἰσθησή του, καθὼς καὶ τὴ φιλοπρόσδη ἀντιληπτικότητά του ὁ συγγραφέας αὐτὸς ὅλα τὰ βλέπει, τ' ἀναλύει, τὰ ἀνασκοπῆ καὶ δίνει ἱκανοποιητικὰ τὴ γενικῶς σύνθετη εἰκόνα καὶ πειράσταση ἑνὸς δικοῦ μας σανατορίου. Οἱ ἄνθρωποι ποὺ διαφεντεύουν τὸ σανατόριο,οἱ ἄρρωστοι ποὺ τὸ ὑπομένουν, οἱ γυναῖκες τῶν πρώτων κ' οἱ ἐτοιμοθάνατες τῶν ἄλλων, εἶνε ὅλοι πραγματικοὶ καὶ κινοῦνται στὸν εἰδικό τους κύκλο πειραστικώτατα καὶ ὑποβάλλουν σκέψεις ποὺ ἀπαραιτήτως χρεῖάζονται. Βλέπει προπάντων ὁ ἀναγνώστης πόσο ὠχρὴ εἶνε ἡ ἠθικὴ ὄψη τῶν ἀνθρώπων τοῦ καθήκοντος καὶ πόσο τὸ καθήκον δὲν κεντρίζει τὶς ἀφιλότιμες ἢ ξεμωραμένες ψυχές. Καὶ γύρω ἀπὸ τὸ σανατόριο ἡ φύση, ποὺ παρακολουθεῖ μὲ τὶς δικές της ἐκδηλώσεις τὶς μέσα στὸ ἵδρυμα καὶ τὶς ψυχὲς τῶν ἀνθρώπων καταστάσεις.

Ἀλλὰ πάνω ἀπ' ὅλα ἐντελῶς ἀξιοπρόσεχτη εἶνε ἡ ἀνθρωπιὰ τοῦ συγγραφέα αὐτοῦ. Μὲ ἀγάπη πραγματική, μὲ κατανόηση ἀσφαλτη δίνει τὶς ἐντυπώσεις του καὶ τὶς ὀργανώνει γιὰ τὸ μεγάλο σκοπὸ τῆς λογοτεχνίας χωρὶς ὑσυκέρεια, χωρὶς ὑπαιν ματαιν προσπάθεια, ἀβίαστα καὶ ἀποτελεσματικά. Δεῖγμα πὼς ὅταν θ' ἀσχοληθῆ μὲ θέματα γενικώτερα θὰ ἔχη τὰ ἴδια ἀποτελέσματα. Γιατί πραγματικὰ ὁ ὁπλισμός του εἶνε γερὸς καὶ μπορεῖ ν' ἀνθέξῃ, ὑποθέτω, καὶ στὴν πάλη γιὰ τὴδημιουργία καὶ πολὺ σπουδαιότερων ἀκόμη λογοτεχνικῶν ἔργων.

ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΠΑΥΛΙΔΗΣ

Θεατρικὲς πρῶτες

(Συνέχεια ἀπὸ τὴν 1η σελίδα)

γυναῖκες». Μὲ κατανόησι, μὲ ἐξυπνάδα, μὲ ἀγάπη, μὲ μοναδική στοργή, μὲ κύρια σκέψι ὄχι τόσο τὴ δική της εὐτυχία ὅσο τὴ δική του, προσφεύγει σὲ ἕνα μέσο κομψότατο, ἀλλὰ καὶ ὥμορφα γυναικεῖο. Καὶ σὲ τρεῖς βδομάδες μέσα ὁ ἄνδρας της ἀνακαλύπτει ὅτι δὲν ἀγαπᾷ τὴ Σίμπυλ, ὅπως καὶ αὐτὴ ἀνακαλύπτει ὅτι βαρέθηκε τὸ Σάντ.Συγχρόνως ὅμως ὁ Σάντ λαμβάνει τὴν εὐκαιρία νὰ διαπιστώση ὅτι χρεωστᾶ ἄπειρα πράγματα στὴν διακριτική,ἀλλὰ ἀποφασιστικῆς ἀξίας συνεργασία τῆς Μάγγης. Ταπεινώνεται. Νομίζει πὼς πιὰ τώρα δὲν μπορεῖ νὰ ζήση μὲ τὴ Μάγγη «τὴ γυναῖκα ποὺ ἐταπείνωσε τὸν ἄνδρα της». Ἐκείνη ὅμως, στοργικά, μὲ βαθύτατο ἔρωτα, ἴσο μὲ τὸ θαυμασμό της γι' αὐτὸ, τοῦ λέει ἁπαλά: «Δὲν ἔκανα τίποτε ἀσυνείθιστο, Τζών. Κάθε ἄντρας, ποὺ βρίσκεται ψηλά, τοῦ ἀρέσει νὰ νομίζη, πὼς μόνος του τὸ κατώρθωσε. Καὶ ἡ γυναῖκα του χαμογελᾶ καὶ τὸν ἀφίνει νὰ τὸ πιστεύη. Εἶναι τὸ μόνο μας παιγνίδι. Κάθε γυναῖκα τὸ ξέρει αὐτό». Καὶ τὸν καλεῖ νὰ τὴν κυττάξη. Νὰ «τὴν ἰδῆ» γιὰ πρώτη φορά. Καὶ νὰ γελάση λίγο. Μάταια τῆς ἀπαντᾷ «δὲ μπορῶ νὰ γελάσω». Σὲ λίγο τὸ χαμόγελο χαράζει τὰ πεισματικὰ σφιγμένα χείλη του.Τὸ χαμόγελο γίνεται ἀμέσως τὸ ἐγκάρδιο κοινὸ γέλιο τῶν δύο συζύγων, τὸ γέλιο ποὺ λυώνει τὸν αἰσθηματικὸ πάγο τοῦ Τζών, τὸ γέλιο ποὺ ἀρχίζει τὴ νέα περίοδο εὐτυχισμένης πλέον ζωῆς τοῦ ἀνδρόγυνου.

⁂

Βέβαια ἡ ὑπόθεσι τοῦ ἔργου δὲν εἶναι πολυσύνθετη. Δὲν ἀναφέρεται σὲ καταστάσεις καὶ προβλήματα περίπλοκα. Ἁπλῆ, θάλεγε κανεὶς σχεδὸν ἀφελῶς ἁπλῆ, δίνει ὡς τόσο εἰς τὸν συγγραφέα τὴν εὐκαιρία νὰ μᾶς χαρίση πλούτη ἀπὸ τὸ περίσσευμα τῆς ψυχῆς του. Νὰ ζωγραφίση χαρακτῆρες ζωντανούς. Νὰ ἐμφανίση στὴ σκηνὴ πλάσματα τοῦ καλοῦ Θεοῦ ἀληθινὰ καὶ ὄχι κοῦκλες. Ὅλα αὐτὰ τὰ προσόντα κάνουν τὸ ἔργο πίνακα μεστὸ ἀπὸ ἀνθρωπινότητα. Μεστὸ ἀπὸ ἀλήθεια. Δηλαδὴ ἀπὸ πραγματικὴ τέχνη, χωρὶς ἐπιτηδεύσεις, χωρὶς φτιασίδια, χωρὶς ἐκζητήσεις. Λίγος ρωμαντισμὸς βέβαια ὑπάρχει. Λίγο ἠθογραφικὸ χρῶμα (ὅσῳ χρειάζεται γιὰ σταλίδι τοῦ ἔργου) εἶναι ὁλοφάνερο. Ἀλλὰ αὐτὰ μακρὰ ἀπὸ τὸ νὰ βλάπτουν, προσθέτουν στὴν ὅλη σύνθεσι τοῦ ἔργου. Πρέπει νὰ προστεθῆ ὅτι τοῦτο ἀπὸ ἀπόψεως διαλόγου, εἶναι ἀπηλλαγμένο καὶ ἀπὸ τὸ ἐπιθετικὸ ἐκεῖνο πνεῦμα ποὺ χαρακτηρίζει τὰ ἔργα τοῦ Μπέρναρ Σόου, τὸ πνεῦμα ποὺ ἔκανε — μαζὶ μὲ τ' ἄλλα προσόντα — κυρίως τὴν τύχη τοῦ ἔξυπνου Ἰρλανδοῦ, ἀλλὰ νομίζω πὼς εἶναι καὶ ὁ κυριώτερος λόγος του, γιὰ τὸν ὁποῖον δὲν φαίνεται ὅτι μπορεῖ νὰ προβλέπεται γιὰ τὸ ἔργον τοῦ Σόου ἡ μακρὰ ἐπιβίωσις ποὺ χαρακτηρίζει — καὶ ἀποδεικνύει — τὴν πραγματικὴ ἀνωτερότητα τῶν ἀνθρώπινων ἔργων. Ὁ Μπάρρι δὲν κάνει πνεῦμα καὶ περίτεχνο ὕφος ἐπειδὴ κάνει τέχνη, δηλαδὴ δίνει εἰλικρινά, τίμια, πιστὰ «ζωή».

⁂

Ἡ μετάφρασι τοῦ ἔργου (τῆς κυρίας Κάρμα) ἀρκετὰ καλή. Ἡ σκηνοθεσία τοῦ κ. Σαραντίδη ἐπιτυχής. Τὰ σκηνικὰ τοῦ κ. Βακαλὸ λεπτότατα.

⁂

Ἡ ἀπόδοσις ἄψογη. Ἡ κυρία Κατερίνα Ἀνδρεάδη σίγουρα σημειώνει μὲ τὸ ρόλο αὐτὸ μία ἀπὸ τὶς λαμπρότερες, τὶς πιὸ ἀνεπίληπτες καλλιτεχνικές της δημιουργίες. Ὡς Μάγγη, γυναῖκα στοργική, τρυφερή, ἀφωσιωμένη, ἔξυπνη, θαρραλέα, διακριτική, ἀλλὰ καὶ ἐρωτευμένη, σπαρασσομένη ἀπὸ πόνο καὶ ἀγωνία, ποὺ ὅμως ξέρει νὰ τὶς κρύβη τόσῳ ἀνθρώπινα, ἔπαιξε τὸ δύσκολο ρόλο μὲ ἀπόλυτη κατανόησι καὶ ἐξαιρετικὴ ἐπιτυχία. Ἡ κυρία Μηλιάδη ὡς γρηὰ κοντέσσα τετραπέρατη ὅσο καὶ καλὴ καὶ πολιτισμένη ἦταν τέλεια ὅπως καὶ ὁ κ. Ἀποστολίδης, στὸ ρόλο του τοῦ γέρω-ὑπουργοῦ. Καλὰ ἐπίσης ἐκράτησε — καὶ εἶναι ἐκτάκτως ἐνθαρρυντικὸ γιὰ τὸ μέλλον του — τὸ ρόλο τοῦ Σάντ ὁ κ. Χρηστογιαννόπουλος, μ' ὅλο ποὺ εἶναι ἀκόμα νέος καὶ τοῦ μένει νὰ δουλέψη πολὺ γιὰ νὰ δώση ὅ,τι—αὐτὴ τὴ φορὰ—ἔδειξε πὼς ἐνδέχεται νὰ μπορῆ νὰ δώση. Οἱ κ. κ. Σταρένιος, Δαμασιώτης, Γιολάσης πολὺ καλοί. Κομψότατη ἡ κυρία Ρώμα εἰς τὸ ρόλο τῆς Σιμπύλλης, εἶχε ἐμφανίσεις δροσερώτατες. Φοβοῦμαι ἐν τούτοις πὼς δὲν μπορῶ εἰλικρινῶς νὰ πῶ ὅτι τὸ παίξιμό της ἦταν ἐπίσης ἄψογο.

Τὸ ἔργο ἀρέσει πολύ. Τὰ σχόλια τοῦ κοινοῦ φεύγοντος — τ' ἄκουσα τυχαίως—ἦταν θερμότατα.

ΠΟΛ. ΜΟΣΧΟΒΙΤΗΣ

Τὸ Ἑλληνικὸ Διήγημα

Μιὰ παιδοῦλα πληγωμένη, ἕως δυὸ χρονῶν...

Λεφτέρη Ξανθοῦ

Θερίο ἀνήμερο ἦταν ὁ γέρο-Κωσταντῆς. Στριφογυρνοῦνε μέσ' στὴν κάμαρά του ὧρες ὁλόκληρες χωρὶς νὰ αἰσταντεύσει τὴν κούραση νὰ τσῦχει μουδιάσει τὸ κορμί. Πήγαινε ἀπὸ τὸν ἕνα τοῖχο στὸν ἄλλο μὲ τὰ χέρια πίσω στὴ ράχη φυσομαγώντας ἀδιάκοπα. Ἀστραπὲς πετοῦσαν τὰ μάτια του, ποὺ τὸ ἀσπράδι τους εἶχε πάρει τὸ χρῶμα τῆς φωτιᾶς. Ὀκάδες κρασὶ νάχε πῆ δὲν θὰ γινότανε σ' αὐτὰ τὰ χάλις. Περπατοῦσε καὶ παραμίλαγε. Κι' ὅταν καμμιὰ φορὰ σταματοῦσε τὴν ὁμιλία ποὺ εἶχε μὲ τὸν ἑαυτό του, τὰ μεγάλα κρεμαστὰ μουστάκια του ἀκόμα ζακολουθαγαν νὰ σιγοτρέμουν. Στενάχωρη τοῦ φαινόταν ἡ κάμαρα κι' ἤθελε νὰ μποροῦσε νάταν ἀπέραντη, ἀτέλειωτη τόσο ποὺ νὰ περπατᾷ καὶ νὰ μὴ σκοντάφτει κάθε φορὰ στ' ἀντικρυνὸ ντουβάρι καὶ νὰ ὑποχρεώνεται νὰ γυρνᾶ τὰ μπρὸς πίσω. Νὰ περπατᾷ ὁλόγυρα, χωρὶς στροφὲς ὥσπου νὰ τὸν ἔβγαζεν ὁ δρόμος μακρυὰ, ἔξω ἀπ' ὅλα τὰ γνώριμα του μέρη. Ἔξω ἀπὸ τὸ σπίτι του ἀπὸ τὸ χωριὸ ποῦχε γεννηθῆ καὶ προκόψει. Μακρυὰ ἀπὸ κάθε τι ποὺ θὰ τοῦ θύμιζε τὴ φουρτοῦνα ποὺ τοῦ πλημμύριζε τὰ στήθια. Νὰ ξεχάση ποιός ἦτανε καὶ τί τοῦχε λάχει. Νὰ μὴν ἔχη μήτε γνωστοὺς, μήτε φίλους, μήτε συγγενεῖς. Ναί, μὴ τε συγενεῖς! Αὐτοὺς πρὸ πάντων δὲν ἤθελε νὰ τοὺς ἀκούη. Φίδια εἴχανε γίνει καὶ τὸν ζώσανε. Φίδια φαρμακερὰ,ποὺ τοῦχανε δηλητηριάσει τὶς τελευταῖες μέρες τῆς ζωῆς του. Πόσον καιρὸ θὰ ζοῦσαν ἀκόμη; Ἕνα, δυό, πέντε χρόνια; Κι' αὐτὰ τοῦ τὰ φαρμακώσανε. Μὲ χολὴ τοῦ τάχανε ποτίσει. Καὶ ποιός; Τὸ ἴδιο του τὸ αἷμα, ἡ σάρκα του, ἡ ψυχή του. Τὸ ἴδιο του τὸ παιδί. Ἡ μονάκριβη ἡ κόρη του, ποὺ εἶχε κάνει γι' αὐτὴν τὰ πιὸ ἀπίστευτα ὄνειρα.

Ὅ,τι μποροῦσε νὰ κάνη ἕνας πατέρας γιὰ τὸ παιδί του τόχει κάνει. Δούλεψε σ' ὅλη του τὴ ζήση σκυλίσια γιὰ νὰ μὴ τῆς λείψη ποτὲ τίποτα. Μέσα στὸν τόπο τους ἦτανε τὸ πιὸ εὐτυχισμένο κορίτσι. Στὰ μάτια μέσα τὴν κύταγε νὰ προλαβαίνη κάθε της ἐπιθυμία. Τὴ μπουκιὰ ἔβγαζε ἀπὸ τὸ στόμα του, ποὺ λέει ὁ λόγος, καὶ τὴν ἔδινε αὐτὴνῆς. Ὅσπου κατάφερε νὰ τὴν ἀναστήση καὶ νὰ τὴν κάνη μιὰ κοπέλλα σὰν τὰ κρύα τὰ νερά. Μὰ ἐκείνη δὲν ἤθελε νὰ ἡσυχάση μέχρις ἐκεῖ ποὺ εἶχε φτάσει. Σώνει καὶ καλὰ τὸν ἔτρωγε νὰ τὴν μάθη μιὰ τέχνη. Εἶχε μανία μὲ τὸ ράψιμο κι' ἤθελε νὰ πάη στὴν Ἀθήνα γιὰ νὰ γίνη μιὰ καλὴ μοδίστρα καὶ νὰ γυρνοῦσεν ὕστερα πίσω ν' ἀνοιγε μιὰ δικιά της δουλειά. Αὐτὸς στὴν ἀρχὴ μήτε νὰ τ' ἀκούση δὲν ἤθελε. Τὴν φοβόταν τὴν Ἀθήνα σὰν τὴν κακιὰ κατάρα. Ἄκουγε τόσα καὶ τόσα πὼς γινόντανε κεῖ κάτω. Σὰν ἕναν πελώριο δράκοντα μὲ ὁλάνοιχτο τὸ ἀπαίσιο στόμα του τὴν φανταζόταν, ποὺθελε νὰ τοῦ κοπανᾷ τὸ παιδί του. Νὰ τοῦ τ' ἀρπάξη μέσα ἀπὸ τὴν ἀγκαλιά του καὶ νὰ τὸ καταβροχθίση. Κι' ὁλόενα ἀρνιότανε, μὲ περισσότερο πεῖσμα. Μὰ κεῖνη πὲς-πὲς κάθε ὥρα καὶ στιγμὴ τὰ κατάφερε νὰ τὸν κάνη νὰ πῆ τὸ ναὶ καὶ ἔτσι ἕνα πρωΐ, μὲ λίγει πραματάκια κεμωμένα σὲ μπόγο μπαρκάρισε γιὰ τὴν πρωτεύουσα.

Ἀπ' αὐτὴ τὴ μέρα βαθὺ παράπονο τόχε πάρει ὁ γέρο-Κωσταντῆς τὸ φευγιὸ τῆς κόρης του. Τὸ σπίτι δὲν τὸν χωροῦσε. Σὲ κάθε γωνιά του ἔβλεπε καὶ τὴ σκιά της. Γιὰ κάθε τί ποὺ ἤθελε, κάθε τί ποὺ ζητοῦσε τὸνομά της τούρκοτανε στὰ χείλια. Μεῶρα κι' ἄραχνα τοῦ φαινόντανε τὰ γύρω ὅλα χωρὶς τὴ νεανικὴ ζεστὴ πνοή της. Αὐτὸς μὲ τὴ γρηά του εἴχανε μείνει δυὸ γεροχούφταλα, δίχως τί σπίθα ποὺ θὰ τοὺς ζέστανε τὴν κρυάδα τῶν γερατιῶν τους. Μιὰ-μιὰ μετροῦσε τὶς μέρες ποὺ θἄπερνε γράμμα της. Μὲ τὶς ὧρες καὶ τὰ λεφτὰ ἤξερε τὸ δρομολόγιο τοῦ ταχυδρόμου κι' ἀνυπόμονα τὸν περίμενε στὴν πόρτα τοῦ σπιτιοῦ του. Μὲ πόσο λαχτάρα τότε δὲν ρουφοῦσε τὰ γράμματά της. Τοῦ μίλαγε γιὰ τὴν Ἀθήνα, τὶς ὠμορφιές της, ἡ ζωή της τόσο ζωντανά, μὲ τόσον ἐνθουσιασμὸ ποὺ μαζὶ χαιρόταν κι' ὁ Κωσταντῆς σὰν τὰ διάβαζε. Νόμιζε πὼς ἡ μεγάλη πολιτεία τοῦ ἦταν πιὸ γνώριμη, ἀφοῦ τὰ βράδυα σὰν ἔκλεινε τὰ μάτια τὴν νειρευόταν, ἔτσι ἴδια, ὁλόϊδια ὅπως τοῦ τὴν περίγραφε ἡ κόρη του. Τοῦλεγε ἀκόμα γιὰ τὴν τέχνη της, πὼς πρόκοβε καὶ πὼς γρήγορα θὰ μποροῦσε νὰ γυρίση πίσω, κοντά τους. Ἐκεῖνος πάλι σὲ κάθε του γράμμα τὴ ρωτοῦσε, πότε θἀρχότανε ἡ εὐλογημένη αὐτὴ μέρα,, ποὺ θὰ τὴν εἶχαν πάλι μαζί τους καὶ τὴν παρακάλαγε νὰ τὴνουντομέψη ὅσο μποροῦσε περισσότερο.

Ἔτσι ὁ καιρὸς περνοῦσε. Θἄταν δυὸ χρόνια πάνω-κάτω ποὺ ἔλειπε ἡ κόρη του σὰν ξέσπασε τὸ κακό. Ξέσπασε ζαφνικὰ ὅπως ἡ μπόρα τοῦ καλοκαιριοῦ. Κάτι πατριῶτες του, ποὺ γυρίσανε ἀπὸ τὴν Ἀθήνα τοῦ φέρανε τὰ ἄσκημα μαντάτα. Στὴν ἀρχὴ μὲ κάτι διφορούμενα, ὕστερα μὲ μισόλογα καὶ στὸ τέλος ὁ κουμπάρος του ὁ Σαλαπάτας, τοῦ τἄπε νέτα-σκέτα. Τὸ κορίτσι του ἔπρεπε νὰ ὁ ξεγράψη πειά. Ὅ,τι τοῦγραφε γιὰ ραψίματα καὶ τὰ τέτοια ἦταν ὅλα ψευτιές. Ἡ Ἀθήνα τὴν εἶχε κοπανεῖ. Κι' ἀντὶ νὰ τὴν κάνη νὰ γυρίση πίσω ἕνα νοικοκυροκόριτσο ὅπως εἶχε φύγει ἀπὸ τὸν τόπο της, μὲ μιὰ τέχνη στὰ χέρια, τὴν ἔφερε στὸν σταυρὸ δρόμο. Τὴν ἔκανε νὰ χορεύη μισόγδυτη πάνω στὰ πάλκα. Νὰ κοιμᾶται ὅλη τὴ μέρα καὶ νὰ ζῆ μονάχα τὶς νύχτες.

Ὁ γέρο-Κωστεντῆς, ἐκεῖ μέσα στὴ φύση ποὺ ζοῦσε, εἶχε δεῖ χιλιάδες κεραυνοὺς ν' σὐλακώνουν τὸ στερέωμα. Θυμᾶται ἀκόμα, πᾶνε πολλὰ χρόνια, ποὺ μιὰ μέρα τὸν ἔπιασε ἔξω στ' ἀνοιχτὰ μιὰ μπόρα ποὺ λὲς καὶ σήμαινε τὴν συντέλεια τοῦ κόσμου. Γιὰ νὰ προφυλαχτῆ ἔτρεξε κάτω ἀπὸ ἕνα δέντρο, τὸ μοναδικὸ ποὺ ὑπῆρχε σ' ὅλη τὴν πεδιάδα, καὶ ποὺ θὰ μποροῦσε νὰ τὸν προστατέψει κάπως. Τότε, ἐκεῖ μέσα στὴ μάχη τῶν στοιχειῶν τῆς φύσης, ἕνας κεραυνὸς ξέφυγε καὶ χτύπησε τὸ δέντρο ποὺ τὸν σκέπαζε. Τὸ χτύπησε κεῖ τὸ μετέβαλε σ' ἕνα μεγάλο κομμάτι κάρβουνο, περνῶντας ζυστὰ ἀπὸ τὸν ἴδιο. Ἡ κεῖδιά του κόντεψε νὰ σταματήση ἀπὸ τὸν φόβο. Χτυποῦσεν ἔτσι γρήγορα, ποὺ νόμιζε πὼς ἐτοιμαζόνταν νὰ σπάση. Ἀκόμα ἔνοιωθε τὴν καυτερὴ πνοὴ τοῦ Χάρου νὰ τοῦ χαϊδεύει τὸ ἕνα του μάγουλο. Ὧρες περάσανε ὥσπου νὰ συνέρθη καὶ νὰ μπορέση νὰ πάρη τὰ πόδια του, ἐνῶ ἡ βροχὴ ἀδιάκοπα τὸν χτυποῦσε κεῖ τὸν μούσκευε μέχρι τὸ κόκκαλο. Τί ἦταν ὅμως ἐκεῖνο ποὺ εἶχε νοιώσει τότε κοντὰ σ' αὐτὸ τὸ χτύπημα τοῦ τωρινοῦ κεραυνοῦ; Ἄλλαλος ἀπόμεινε κι' ἄκουγε μονάχα. Ἄκουγε χωρὶς νὰ καταλαβαίνη καὶ πολλὰ πράματα. Τέτοιο ἦτανε τὸ κενὸ ποὺ εἶχεν ἀνοιξει μέσα στὸ μυαλό του. Ἀπ' ὅσα τοῦ λέγανε κρέας του καὶ τοῦ γέμιζε μὲ παγωνιὰ ὅλο του τὸ κορμί. Ἕνα χέρι πεθαμένου νόμιζε πὼς τὸν χάιδευε. Καὶ τόξερε πολὺ καλὰ αὐτὸ τὸ χέρι. Ἦτανε τῆς κόρης του ποὺ θἄφτιανε σὲ λίγο.

⁂

Ἀποσταμένος πιὰ ἀπὸ τὶς βόλτες ποὺ εἶχε κάνει πῆγε κι' ἔπεσε βαρειὰ πάνω σὲ μιὰ καρέκλα. Ἄτονα τὰ χέρια του τἀρριξε στὰ πλάγια τοῦ κορμιοῦ κι' ἡ ματιά του καρφώθηκε σ' ἕνα μακρυνὸ σημάδι σὰν νὰ παρακολουθοῦσε κάποιο ἀπότομο ὅραμα. Κύτταγεν ἀντίκρυ στὸν ἄσπρο τοῖχο τῆς κάμαρας, κάτι ποὺ ἦτανε τόσο μακρυνὸ, μὰ ὄχι καὶ ξεχασμένο. Κάτι ποὺ τόχε ζήσει ὁ ἴδιος καὶ τὸν εἶχε κάνει νὰ αἰσθανθῆ τὶς κελλίτερες στιγμὲς τῆς ζωῆς του. Ὅ,τι κι' ἂν εἶχε πάθει αὐτὸ δὲν μποροῦσε νὰ τὸ ξεχάσει. Ἦταν ἕνα κομμάτι ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸνέαυτό του. Ἦταν ὅ,τι πιὸ εὐτυχισμένοεἶχε νὰ δεῖξη στὴ ζήση του. Ἦταν ἕνα κοριτσάκι ὡς δυὸ χρόνων, ἕνας μπόμπρασμιὰν σπιθαμὴ μὲ σγουρὰ ὁλόξανθα μαλλάκια καὶ μὲ κάτι μάτια ὥμορφα, γεμᾶτα ἐξυπνάδα. Ἅπλωνε τἀχεράκια του κι' ἔτρεχε νὰ χωθῆ στὴν ἀγκ

Κ. Π. Καβάφης

(Συνέχεια ἀπὸ τὴν 1η σελίδα)

βάθη τοῦ ὑποσυνείδητου, ζητῶντας διέξοδο μὲ μιὰν ὕπαρξη ταραχώδη καὶ παθητική, σὰν ἀνάγκη μιᾶς φυσικῆς ὀρφανίας ἀπαραίτητης γιὰ μιὰ βαθειὰ κι' ἀπόλυτη εὐχαρίστηση. Τὸ ἔργο του ὑπῆρξε σύμφωνο μὲ ὅλη τὴ φύση του, χωρὶς νὰ κλείνει μέσα του τίποτα τὸ ποιητικὸ καὶ μένοντας καρφωμένο γύρω στὸν ἑαυτό του. Ἡ περίπτωση αὐτὴ τοῦ Καβάφη μὲ τ' ἁπλωμά της πάνω στὸ λογοτεχνικό μας στερέωμα ἔρχεται νὰ σταθεῖ σὰν ἕνα ἀπ' τὰ πιὸ περίεργα φαινόμενα, γιατὶ ἐνῷ ἔμεινε ὁλότελα ἀποτραβηγμένος στὸν ἑαυτό του, κατώρθωσε νὰ ἐπιβληθεῖ καὶ νὰ πάρη μιὰν ἀνάλογη θέση ἀνάμεσα στὰ παγκόσμια γράμματα. Τὸ πέτυχε χωρὶς νὰ τὸ κυνηγήσει, γιατὶ ἡ ἐπίδειξη στοὺς πολλοὺς κι' ἡ μανία τῆς ἐξωτερικῆς διάκρισης τοῦ ἔμειναν τέλεια ἄγνωστα. Ἦταν ὁ ἄνθρωπος ποὺ διαμορφωνότανε κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωση τῆς ψυχικῆς του μορφῆς. Ἔτσι ἡ πρώτη ἐντύπωση ποὺ μᾶς κάνει δὲν εἶναι σχεδὸν καθόλου εὐχάριστη γιατὶ μᾶς φαίνεται σὰν ἕνας ψυχρὸς καὶ μισάνθρωπος, ἐξωτικὸς καὶ περίεργος κι' ἴσως μὲ κάποιον ἀποτροπιασμὸ νὰ θελήσουμε νὰ τὸν ἀποφύγουμε γι' αὐτὸν τὸν ἔκνομο ἡδονισμό του, τὸν ἐντελῶς νοσηρὸ καὶ τὴν ὡραιολατρεία του τὴν ἀναιμική. Ὅμως παρ' ὅλο τὸν στιγμιαῖο ἠθικὸ καὶ πνευματικὸ κλονισμό μας δὲν ξέρουμε ἂν ὁ ἐωσφορικὸς αὐτὸς ψάλτης τῆς ἐφηβικῆς ὀμορφιᾶς δὲν βρίσκεται κοντήτερα στὴν ἀλήθεια, δὲν γίνεται γλυκύτερος, θερμότερος καὶ ποινετικώτερος, ὅταν μᾶς δίνει μὲ τὸ θάρρος τῆς γνώμης του τὴν πίστη πάνω στὴν ἀξία καὶ τὸν σκοπὸ τῆς δικῆς του ζωῆς.

Ἡ πεῖρα ἑνὸς βίου ψυχικοῦ εἶναι ἀγαθὸ ἀποτέλεσμα γιὰ κεῖνον ποὺ τὴν κατέχει. Κι' ὁ Καβάφης μὲ τούτη τὴ πεῖρα γύρεψε καινούργιο ρυθμὸ ζωῆς, ὅπου ἡ ἰδιοσυγκρασία του νὰ μὴν ἀποτελεῖ παραφωνία, βρίσκοντας σ' αὐτὴ μιὰν ἠθικὴ ἀντίληψη πλατύτερη ποὺ ν' ἀγκαλιάζει ὁλάκερο τὸν ἑαυτό του, ἀδιαίρετο κι' ἁρμονικό. Ἡ αἰσθητική του αὐτὴ εὐαισθησία τοῦδωσε τὶς μεγαλύτερες εὐχαριστήσεις μὰ καὶ τὶς πιὸ σκληρὲς ἀπογοητεύσεις, ἐνῷ σύγχρονα τὸν προφύλαγε ἀπ' τὴν τέλεια διαφθορά. Ἔτσι ἡ εὐαισθησία του αὐτὴ ἔπαιρνε θέση γνώμονα ἠθικῆς ποὺ δὲν τὸν ἄφινε νὰ ὑποκύψει σὲ μερικὲς ἀδυναμίες, ἔχι τόσο γιατὶ τὶς θεωροῦσε τοπεινὲς αὐτὲς καθ' ἑαυτές, ὅσο γιατὶ ἡ ἀσχήμια τους ἦταν ἐνάντια στὴν ὡραιολατρεία του. Ὁ πόθος του γιὰ μιὰ ζωὴ νὰ ὑπακούει ἀπόλυτα σὲ κάτι καινούργιο, ξεδιπλωνόταν μέσα του κι' ἄφηνε τὰ ἴχνη του βαθειὰ τυπωμένα στὴ συνείδησή του μ' ἐκείνη τὴν ἔντονη ζωηρότητα ποὺ θ' ἄγγιζαν μιὰ πρωτόγονη ψυχή, ποὺ μεθάει ἀπὸ τὰ ἐκπληκτικὰ χρώματα, τὰ μεθυστικά, ποὺ διαγείρουν τὴν φαντασία μέχρι σ' ἕνα βαθμὸ ἀπεριόριστο. Οἱ στίχοι του ὅλοι εἶναι τόσο βαθειὰ χρωματισμένοι, ὅσο καὶ τὰ ὄνειρα. Οἱ χαρακτῆρες, ποὺ μᾶς δίνει, ἔχουν ἕνα εἶδος ζωηρῆς, πολύχρωμης ὕπαρξης, ποὺ κινιοῦνται κάτω ἀπ' τὸν ἡδονικό τους χρωματισμὸ, ποὺ μεθάει καὶ πνίγει ὕπουλα κι' ἀποτελεσματικά, παρ' ὅλη τὴν τέλεια ἔλλειψη τῆς γυναικείας πνοῆς ἀπὸ τὸ ἔργο του.

Τὴν ὁλιστικὴ αὐτὴ ἀντίληψη, τὴν κοινὴ σχέση τοῦ ἄνδρα καὶ τῆς γυναίκας, ποὺ κάποτε φέρνει τὸ γέλιο ἢ προκαλεῖ τὴν ἀηδία, ποὺ συχνότατα δὲν ὑψώνεται αἰσθητὰ παραπάνω ἀπὸ τὶς ἡδονὲς τοῦ φαγητοῦ καὶ τοῦ παιχνιδιοῦ, ὁ Καβάφης τὴν ἀποκλήρωσε ὁλότελα ἀπ' τὸν ἑαυτό του, ἀφοῦ ἀληθινὸς σκοπὸς τῆς ζωῆς του στάθηκε αὐτὴ καὶ μόνο ἡ ἀπέραντη καὶ πραγματικὴ ὀμορφιά. Στὸν ποιητὴ ὑπῆρχε ἀνεπτυγμένη τούτη ἡ δίψα, ὅμως δούλεψε μονάχα τὸ λογικό. Ἀνακάλυψε ἴσως καὶ πραγματοποίησε μερικὰ ἐνδιαφέροντα εὑρήματα, μὰ δὲν ἔχυσε μέσα στὸ ἔργο του καμμιὰ συγκίνηση, ἀπὸέλειψη καὶ μόνο βαθύτερου ταλέντου. Ὅ,τι ἐξωτερίκεψε βέβαια δονίζονταν ἀπὸ ἕνα ἐσωτερικὸ παλμὸ, μὰ δὲν ἐξυψώθηκε παραπάνω ἀπὸ τὴ θέλησή του, ὅσο κι' ἂν ὅλα αὐτὰ τ' ἀγάπησε καὶ τὰ ἔζησε στὴν πραγματικότητα. Κι' ὅμως ἡ παθολογική του αὐτὴ ἀγάπη γιὰ τὸ ἐφηβικὸ κάλλος καὶ τὴν νεότητα μέσα σὲ μιὰν ἔνταση εὐγενικῆς παραφροσύνης παρουσιάζεται σχεδὸν ἐξαϋλωμένη. Τίποτα τὸ χαμηλό, τ' ἀνομολόγητο δὲν τὴν νοθεύει.

Γίνεται κάτι τι σεβαστὸ καὶ συμμετέχει στὴν δημιουργικὴ θεότητα.

Ὥστόσο δὲν εἶναι μακρυὰ ὁ καιρὸς ὅπου ὁ Καβάφης θὰ πάψει ἐντελῶς νὰ διαβάζεται, γιατὶ στὴ νέα μας λογοτεχνικὴ γενιὰ δὲν ἐπρόσφερε σχεδὸν τὸ παραμικρό. Στάθηκε ἀπὸ κεῖ ποὺ ξεκίνησε γιατὶ ἡ ποίησή του δὲν εἶχε κανένα σκοπὸ, ἀνώτερο ἢ κατώτερο, γιατὶ διψοῦσε τὸ πάθος κι' ἔμεινε μονάχα μ' αὐτό. Τὸ ἴδιο ἀκριβῶς θὰ μποροῦσε νὰ εἰπωθεῖ καὶ γιὰ τὴν ἐπίδραση ποὺ ἄφησε τὸ ἔργο του. Δὲν φαίνεται προωρισμένη νὰ εὐδοκιμήσει καὶ κεῖνοι ποὺ πέσανε στὴ μίμηση ἀναπόφευκτα γίνηκαν γελοῖοι. Ὅπως δήποτε κι' οἱ πραγματικές τους ἐπιδράσεις, αὐτὲς ποὺ συναντοῦμε σκορπιστὰ καὶ μακρυνά, δὲν εἶναι ἄμεσες καὶ κατ' εὐθεῖαν, γιατὶ δὲν πέρασαν κάτω ἀπὸ τὴ ζωντανὴ δίψα τοῦ πάθους του καὶ δὲν ἔζησαν τὴ ζωὴ καθὼς τὴν ἔζησε καὶ κεῖνος.

Τὸ γλωσσικὸ αἴσθημά του εἶναι πλατύ, μ' ὅλο ποὺ δὲν προέρχεται ἀπὸ μακροχρόνια πεῖρα τῆς ἐφαρμογῆς του καὶ τῆς ἀνάπτυξής του μέσα στὰ ὅρια τῆς τέχνης τοῦ λόγου, ἀλλὰ τὸ χρησιμοποίησε κακόζηλα σὲ βάρος τῆς καλλιτεχνικῆς του διατύπωσης, κατορθώνοντας ὅμως μὲ τὸ χειρισμὸ αὐτὸ τοῦ ὕφους του καὶ τοῦ λεχτικοῦ του νὰ καταχτήσει τὴν ψυχολογικὴ ἀπόδοση τῶν ἐννοιῶν του. Μᾶς ἔδωσε μιὰ γλῶσσα διαφορετικὴ ἀπὸ τὴ γλῶσσα τῆς κοινῆς χρήσης, στολισμένη μὲ τὰ πιὸ παράξενα πετράδια τῆς καθαρεύουσας, τῆς ἀρχαΐζουσας καὶ τῆς δημοτικῆς, σύμφωνη μὲ ὅλη τὴν ἐσωτερικὴ ταραχή του καὶ χωρὶς νὰ ὑποπτεύεται κι' ὁ ἴδιος ὡς ποιὰ ἀκρότατα ὅρια θὰ ἔφτανε ἡ ἀπήχησή της. Κανένα τύπο καὶ καμμία σύνταξη δὲν κράτησε στὰ ποιήματά του, ἡ ἰδιοσυγκρασία του δὲν μποροῦσε νὰ προσαρμοστεῖ στὴν πειθαρχία τῆς τέχνης, μὰ κατώρθωσε κι' ἔκλεισε μέσα σ' αὐτὰ ὅλη τὴν παθολογική του εὐαισθησία καὶ τὴν ἀγωνία τῆς ψυχῆς του. Μ' αὐτὰ δὲν ἀρκοῦν. Γιατὶ οὔτε ποιητὴς εἶναι ὅποιος ξέρει νὰ γράψη στίχους, οὔτε μουσικὸς ἐκεῖνος ποὺ χειρίζεται τὸ δοξάρι. Καὶ δὲν εἶναι ἀρκετὸ γιὰ ἕνα καλλιτέχνη νὰ μείνει περιωρισμένος μέσα στὰ δικά του αἰσθήματα καὶ νὰ στριφογυρίζει αἰώνια γύρω ἀπ' αὐτά. Κι' ὁ Καβάφης δὲν ἔκανε τίποτε ἄλλο παρὰ νὰ σταθεῖ καὶ νὰ τελματώσει μέσα στὰ δικά του αἰσθήματα. Μὰ ἦταν ἴσως κι' ἕνας ἄλλος λόγος, λόγος καθαρὰ ψυχολογικός, ποὺ τὸν ἔκανε νὰ μὴν βγαίνει παραέξω καὶ νὰ λικνίζεται πάντα στὴν ἴδια ἀτμόσφαιρα τῆς συγκίνησής του: ὅτι ὁ σκεπτικισμός του μπρὸς στὴ δύναμι τῆς πίστης ἦταν ἰσχυρότερος ἀκόμα κι' ἀπὸ αὐτά που τὰ αἰσθήματα ποὺ πλαισίωναν τὴ ζωή του κι' αὐτὸ ἀκριβῶς εἶναι ἐκεῖνο ποὺ τὸν ἔκανε νὰ μὴν ἀφίσει καθαρὸ ἕνα ἔργο τέχνης, ἀκαπάλυτο ἀπ' τὸ χρόνο.

Ἡ ποίηση στὰ χέρια τοῦ Καβάφη γίνηκε ἕνα ἀλλόκοτο, ἄμορφο πρᾶγμα, ποὺ δὲν εἶχε κανένα ἄλλο σκοπὸ παρὰ νὰ μᾶς παρουσιάσει τὴ γοητεία μιᾶς ἀληθινῆς διανοητικῆς δύναμης ποὺ δὲν τὴν εἶχε κι' ἑνὸς ἀληθινοῦ βάθους διαισθητικοῦ μὲ τὸ φανέρωμα μιᾶς φιλοσοφίας ποὺ δὲν στέκεται.

Γιατὶ κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ δώσει περισσότερο ἀπ' ὅτι ἔχει κι' ὁ Καβάφης ἔδωσε ἀσφαλῶς περισσότερο ἀπ' ὅτι μποροῦσε, παρ' ὅλη τὴν ἔλλειψη τοῦ ταλέντου καὶ τὴν ἀγάπη τοῦ κόπου καὶ τῆς ἐργασίας.

Ὡστόσο τὸ ἔργο του ἀπομένει σὰν ἔργο ἑνὸς δημιουργοῦ ποὺ ὑπῆρξε ἀπόλυτα σύμφωνο μὲ τὴ φύση του, ἀνάλογα μὲ τὸ μέτρο τῆς ἱκανότητάς του.

Κι' ἂν τὸ ἔργο αὐτὸ τοῦ Καβάφη δὲ φιλοδοξοῦσε ν' ἀπηχήσει σὲ καμμιὰ ψυχὴ παρὰ μόνο στὴ δική του, βρῆκε παντοῦ θαυμαστὲς καὶ διοχέτευσε συγκίνηση κι' ἔξαρση σὲ πολλοὺς, γι' αὐτὴ καὶ μόνο τὴν ἀτμόσφαιρα τοῦ ἐξωτισμοῦ ποὺ ὑπάρχει μέσα ἐκεῖ.

Ὁ Καβάφης χωρὶς καμμία ἀμφιβολία ἔνοιωθε πόσο περιορισμένη ἦταν ἡ ἀξία του—κι' αὐτὸς ἴσως νάταν ὁ κύριος λόγος τῆς μόνωσής του— καὶ δὲν μποροῦσε νὰ φανταστεῖ τὴν ἐπιδοκιμασία τοῦ πλήθους καὶ τὸν ὁμαδικὸν θαυμασμὸ ποὺ ξεπέρασε τὴν πρόθεσή του.

Βέβαια δὲν παύει νὰ στέκεται σὰ μιὰ δύναμη ποὺ ἐξακολουθεῖ ν' ἀγωνίζεται μὲ καταχτητικὸ σκοπὸ μ' ὅλη τὴν ὑπερβολὴ ποὺ κλείνει μέσα της. Ἂς μὴ ζητοῦμε ἀπ' αὐτὸν ἐκεῖνο ποὺ δὲν μποροῦσε νὰ μᾶς δώσει.

Τ' ὅτι ἡ ποίησή του εἶναι παραγεμισμένη ἀπὸ τὸ χάδι τῆς ὡραιολατρείας, ἀπὸ τὸ λάγγεμα, τὴ μελαγχολία καὶ τὴ μέθη, δὲν κάνει μ' αὐτὸ παρὰ νὰ προδίνει τὴ θερμὴ καλλιτεχνική του φύση.

Κι' ἂν ἀκόμα ἡ γνώμη τῆς σημερινῆς γενιᾶς βρίσκεται διχασμένη, ἀμφίβολη κι' ἀντιφατικὴ γύρω ἀπ' τὴν περίεργη προσωπικότητα τοῦ Ἀλεξάνδρινοῦ ποιητὴ, ὅ,τι μᾶς ἄφησε εἶναι ἀρκετὸ γιὰ νὰ τοῦ ἐξασφαλίσει γιὰ πάντα τὸν τίτλο τοῦ ἐπαναστάτη πρωτοπόρου τῆς νέας μας τέχνης, τῆς τέχνης αὐτῆς ποὺ ματαιοπονεῖ γιὰ νὰ ζήση καὶ μιὰν ἐξαιρετικὴ θέση στὴν ἱστορία της...

ΓΙΑΝΝΗΣ Β. ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ

ΟΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ

Γιατὶ ὁ Μπόμπ ΜΟΝΤΓΚΟΜΕΡΥ πῆγε στὸ μέτωπο

Ἄφησε τὴν γυναίκα του, τὰ δυὸ παιδιὰ τοῦ καὶ μιὰ μεγάλη καριέρα γιὰ νὰ ὁδηγῆ ἕνα αὐτοκίνητο φορεῖο στὸ Μέτωπο. — Ποιοὶ λόγοι τὸν ἀνάγκασαν; Σὰν ἀπάντηση δημοσιεύομεν τὸ παρακάτω ἄρθρο τοῦ

ΕΡΝΕΣΤ ΧΕΜΙΝΓΚΟΥΕΙ

Ὅταν ὁ δόκτορας Βάλκονεν, στὸ διαφωτιστικὸ ἔργο τοῦ Ρόμπερτ Σέργουντ «Ἐκεῖ δὲν θὰ ὑπάρξη νύκτα» εἶπε ὅτι δὲν πρέπει νὰ πάη στὸν πόλεμο, στὸ ὑγειονομικὸ σῶμα γιατὶ δὲν εἶνε ἐργασία «ποὺ ἁρμόζει σ' ἕνα νικητὴ τοῦ βραβείου Νόμπελ» ὁ δόκτορας ἀπάντησε μὲ μεγάλη ἀθυμία:

«Δὲν εἶνε ἐργασία ποὺ ἁρμόζει σ' ὁποιοδήποτε μέλος τῆς ἀνθρώπινης φυλῆς... Ἀλλὰ κάποιος πρέπει νὰ τὸ ἐκτελέση».

Αὐτὴν τὴν πρόχειρη ἀλλὰ χαρακτηριστικὴ ἀπάντηση θὰ σᾶς δώση ὁ Ρόμπερτ Μοντγκόμερυ ἂν πᾶτε καὶ τοῦ πῆτε: «Σεῖς ποὺ ἔχετε τὸ πᾶν γιὰ νὰ ζήσετε, μιὰ γυναίκα καὶ δυὸ μεγάλα παιδιὰ, μιὰ σταδιοδρομία κι' ἕνα μέλλον πιὸ εὐχάριστο καὶ πιὸ γεμᾶτο ἐπιτυχίες καὶ ἀπ' αὐτὸ ἀκόμα τὸ θριαμβευτικὸ παρελθόν σας, γιατὶ θὰ καταταγῆτε σὰν ὁδηγὸς ἑνὸς αὐτοκίνητου-φορείου τῆς Ἀμερικανικῆς Στρατιωτικῆς Ὑπηρεσίας; Νὰ ἐγκαταλείψετε κάθε ἐλπίδα πίσω σας, καὶ ἴσως ἴσως νὰ πεθάνετε σὲ ξένον πεδίον μάχης;»

«Κάποιος πρέπει νὰ τὸ ἐκτελέση!»

Ὁ Μοντγκόμερυ — ποὺ εἶνε τώρα τριανταέξη χρονῶν — δὲν τοῦ ἀρέσει νὰ ἀπαντάη σὲ τέτοιες ἐρωτήσεις. Στὸ Χόλλυγουντ, ὅπου εἶνε γνωστὸς σὰν ὁ πιὸ ἀτίθασος ὅσον ἀφορᾶ τὶς δημοσιογραφικὲς συνεντεύξεις, ρωτήθηκε ἀπὸ μιὰ ἱκανότατη συγγραφέα ποὺ ἔχει μεγάλη ἐπιτηδειότητα στὸ νὰ ἀναγκάζη τοὺς ἀστέρες ἄντρες καὶ γυναῖκες νὰ μιλᾶνε γιὰ πράγματα ποὺ τοὺς εἶνε πολὺ ἀτομικὰ καὶ νὰ τὰ δημοσιεύη μετὰ στὰ κινηματογραφικὰ περιοδικά μας.

Μιλήσανε φιλικὰ ἐνῷ ὁ Μοντγκόμερυ ἔτρωγε τὸ συνηθισμένο του κοτόπουλο, τὴ σαλάτα του. Ἡ συνδιάλεξή τους ἤτανε χαριτωμένη καὶ ἱκανοποιητική.

Ὁ Ρόμπερτ Μοντγκόμερυ φοβᾶται πολὺ μήπως ἀποκαλυφθῆ ὅτι στὸ βάθος τοῦ ἑαυτοῦ του εἶνε εἰλικρινής. Μοιάζει καμουφλαρισμένος σταυροφόρος. Σὰν πρόεδρος τὸ 1937 (στὸ σωματεῖο τῶν ἠθοποιῶν καὶ κινηματογράφου) ἤξερε ὅτι τὸν θεωροῦσαν σὰν ὑπερασπιστὴ τῶν καταπιεζομένων. Ἔλεγε μάλιστα σ' ἕνα φίλο του. «Ὁ κόσμος δὲν μπορεῖ νὰ εἶνε πάντοτε τόσο εὐχαριστημένος καὶ τόσο ἐγωϊστής. Θᾶρθῆ κι' ἡμέρα τοῦ λογαριασμοῦ». Καὶ πρόσθετε δυσοίωνα: «Θὰ ἔλθη δὲ ὄχι ἀπὸ ἄλλη αἰτία ἀλλὰ ἀπὸ μέσα ἀπὸ τὴν ἀνησυχία τῆς ἴδιας συνείδησής μας». Σήμερα ἔχει ἁπλοποιήσει τὶς παραπάνω σκέψεις καὶ λέη μόνο: «Κάποιος πρέπει νὰ τὸ ἐκτελέση. «Εἶμαι ἕνας ἔνθερμος ὁπαδὸς καὶ θαυμαστὴς τοῦ προέδρου Ροῦσβελτ. Δὲν κάνω τίποτε ἄλλο παρὰ νὰ προσπαθῶ νὰ ἐκτελῶ τὶς ἐπιθυμίες του».

Τὸν Ἰούνιο τοῦ 1939, ὁ Μπόμπ στάλθηκε στὴν Ἀγγλία νὰ γυρίση τὴν ταινία «Ἀετὸς τοῦ Σικάγου».

Ὁ Μπόμπ Μοντγκόμερυ

Νοίκιασε ἕνα σπίτι στὸ Βούκιγχαμ, κοντὰ στὸ Ντένχαμ, ὅπου πρόκειται νὰ γυρίση αὐτὴ τὴν ταινία. Ἦταν ἕνα συμπαθητικὸ πλινθόκτιστο Γεωργιανὸ σπίτι, καὶ ἀκριβῶς βρῆκε τὴν εὐκαιρία ποὺ ζητοῦσε τὸ ἀγγλικὸ αἷμα ποὺ τρέχει στὶς φλέβες του νὰ ἐγκατασταθῆ δηλαδὴ στὴν χώρα τῶν εὐγενῶν. Τριάντα ὑπηρέτες χρειαζότουσαν γιὰ νὰ κάνουν τὶς διάφορες ἐργασίες. Ἀπ' αὐτοὺς ἕξη ἤτανε κηπουροί. Ἔτρωγε βατόμουρα στὴ ταράτσα τῶν μελῶν τῆς Βουλῆς τῶν Κοινοτήτων, ποὺ εἶνε τὸ ἴδιο σὰν νὰ πήγαινε στὸ Κόλονυ τῆς Ν. Ὑόρκης γιὰ νὰ φάη αὐγὰ ψαριῶν.

Στὸ Κλάριτζ, σὲ μιὰ φιλανθρωπικὴ ἀγορὰ ὁ Μπόμπ καὶ ἡ γυναίκα του Μέττυ, ζήτησαν ἀπὸ τὴν ἐπιτροπὴ νὰ πουλᾶνε γιὰ τοὺς παλαιμάχους τοῦ πολέμου μαντήλια καὶ γραβάτες. Ἡ Βασίλισσα Ἐλισάβετ ποὺ ἦρθε νὰ κάνη ἐπιθεώρηση τοὺς παρατήρησε κι' ὅταν στὸν ἀντιθάλαμο ἔπαιρνε τὸ τσάϊ της μὲ τὸν ὀργανωτὴ τῆς γιορτῆς ἔστειλε καὶ τοὺς κάλεσε. Μιάμισι ὥρα μιλούσανε γιὰ τὶς φωτογραφίες ποὺ πῆρε ἡ Α. Μ. στὴν περιοδεία της στὸν Καναδᾶ καὶ στὶς Ἡνωμένες Πολιτεῖες. Ἔπειτα ξώδεψε μιὰ λίρα γιὰ ν' ἀγοράση τέσσαρα μαντήλια καὶ δυὸ γραβάτες ἀπὸ τοὺς Μοντγκόμερυ.

Τότε ἦταν ποὺ εἶπε καὶ στοὺς φίλους του ὅτι θὰ πουλήση τὸ σπίτι του στὸ Χόλλυγουντ καὶ θὰ ἐγκατασταθῆ στὴν Ἀγγλία γιὰ νὰ γυρίση διάφορες ταινίες.

Ἀμέσως τὰ παιδιά του, ἡ Ἐλισάβετ — ποὺ εἶνε ἑφτὰ χρονῶν — καὶ ὁ Μπόμπ γυιὸς — τεσσάρων — ἐπιβιβάσθησαν σ' ἕνα πλοῖο ποὺ ἔφευγε γιὰ τὴν Ἀμερική. Στὸ ἀναμεταξὺ οἱ Μοντγκόμερυ εἶχαν πολὺ ἀπογοητευθῆ ἐπειδὴ τὰ παιδιά τους δὲν πρόφθασαν νὰ ἐπιβιβασθοῦν τοῦ «Ἀθήνια». Ὅταν τὸ πλοῖο αὐτὸ τορπιλλίσθηκε δὲν ὑπῆρχε γιὰ τὸ συμπαθητικὸ ζευγάρι χειρότερη μέρα. Νόμιζαν ὅτι ἡ ἴδια τύχη περιμένει καὶ τὸ πλοῖο ποὺ ἀκολουθοῦσε τὸ «Ἀθήνια». Μὲ τὴν ἔναρξη τοῦ πολέμου ἐγκατεστάθηκαν στὸσπίτι του στὸ Μάρλοου, δεκατρία παιδιὰ Βρεττανῶν ποὺ εἶχαν ἀπομακρυνθῆ ἀπὸ τὸ Λονδίνον. Τότε ὁ Μπόμπ προθυμοποιήθηκε νὰ μπῆ στὸ νοσοκομεῖο στὰ περίχωρα τοῦ Νόρθολτ. Ἕνα αὐτοκίνητο-φορεῖο καὶ τὰ ἐξαρτήματά του στοιχίζουν περὶ τὰς 2.000 δολλάρια. Ὁ ὁδηγὸς τὰ πληρώνει μὲ τὸν τρόπο του. Ἡ στρατιωτικὴ ὅμως ὑπηρεσία τοῦ Η. Π. τὸν τρέφει. Στὸν τελευταῖο πόλεμο τριάντα φορεῖα μαζὶ μὲ ἑξηνταέξη γαλλικὰ ὑπηρετοῦσανε καὶ μετάφεραν ἀπὸ τὰς πρῶτας γραμμὰς στὸ ὑγειονομικὸ σταθμὸ ἐνάμιση περίπου ἑκατομμύριο τραυματίες. Αὐτὴ τὴν ζωὴν συμμερίσθηκε καὶ αὐτὸς ὁ ἠθοποιὸς τοῦ κινηματογράφου. «Ὅταν ἔγραψα στὸν κ. Σέργουντ γιὰ νὰ μοῦ ἐπιτρέψη νὰ μεταχειρισθῶ τὶς λέξεις αὐτὲς ἀπὸ τὸ ἔργον του, μοῦ τηλεφώνησε καὶ μοῦ εἶπε: «Θὰ ἤθελα νὰ εἰπῶ κι' ἐγὼ κάτι διὰ τὸν Ρόμπερτ Μοντγκόμερυ». Τὴν ἄλλη μέρα μοῦ ἔστειλε τὶς λέξεις αὐτές: «Ὁ Μπόμπ Μοντγκόμερυ κατατάχθηκε στὸ Ἀμερικανικὸ σῶμα φορείων στὴ Γαλλία τὸν καιρὸ ποὺ φθάσανε νέα ἀπὸ τὸ μέτωπο ὅτι ὀκτὼ Ἀμερικανοὶ ὁδηγοὶ ἐξαφανισθήκανε, πιστευόταν μάλιστα ὅτι εἶχαν σκοτωθῆ.

Πῆραν τότε διαταγὴ νὰ βάψουν στὴν ὀροφὴ ὅλων τῶν φορείων αὐτοκινήτων τὸ ἔμβλημα τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ γιατὶ ἔδιναν πολὺ καλὸ στόχο στὰ μυδραλλιοβόλα καὶ σὲ κείνους ποὺ ἐκσφενδόνιζαν βόμβες.

—Γιατὶ κατατάχτηκε;

Εἶχε μιὰ καλὴ ἐργασία. Μίαν ἐξαιρετικὰ εὐτυχισμένη οἰκογένεια, ἐξαιρετικὴ καὶ γιὰ τὸ Χόλλυγουντ.

Ὁ Μπόμπ εἶνε γνωστὸς στοὺς φίλους του, σὰν φαντάρος εἰρηνόφιλος ποὺ μισεῖ κάθε ὀργάνωση, κάθε καθεστὼς ποὺ σπρώχνει τοὺς ἀνθρώπους στὸν πόλεμο καὶ στὸν θάνατο. Ὅπως οἱ περισσότεροι Ἀμερικανοὶ πιστεύει μὲ πάθος ὅτι ἡ πατρίδα του θὰ μείνη μακρυὰ ἀπὸ τὸν πόλεμο. Νὰ ὅμως ποὺ μόνος του πῆγε μέσα στὴ φωτιὰ τῆς πιὸ φοβερῆς μάχης τῆς παγκοσμίου ἱστορίας. Γιατί;

Ἡ ἀπάντηση κατὰ τὴν γνώμην μου εἶνε ἁπλῶς ἡ παρακάτω: Ὁ Μπόμπ Μοντγκόμερυ εἶνε ἕνας τυπικὸς Ἀμερικανός. Ἔχει τὸν ὑγιὲ σκεπτικισμὸ ποὺ ἐξαναγκάζει τοὺς Ἀμερικανοὺς νὰ ἔχουν τοὺς δύο παρακάτω ἰδιωτισμούς. «Ὦ ναί! καὶ μ' αὐτὸ τί;»

Ἀλλ' ἔχει σύγχρονα πολὺ ἀκαταδάμαστη ἰδεολογία, τὴν ἀφοσίωση στὶς βασικὲς ἀρχὲς τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς δικαιοσύνης ποὺ καθιστᾶ ἱκανὴ μίαν ἱστορία ὅπως ἡ ἀμερικνική. Εἴτε ἡ ἀπόφαση τοῦ Μπόμπ πάρθηκε ἀπὸ τὶς τυπικὲς ἀμερικανικὲς θεωρίες εἴτε ὄχι δείχνει τυπικὰ τὸ ἀμερικανικὸ θάρρος προσφέροντας τὶς ὑπηρεσίες του στὴν Ἀγγλία.

Ὅσοι τοὺς ἀρέσει νὰ παρακολουθοῦνε τὸν κινηματογράφο, χειροκροτᾶνε τὰ εἴδωλά τους μετὰ ἀπὸ μιὰ ἐξαντλητικὴ ἐργασία χωρὶς ὕπνο. Τὸ Χόλλυγουντ ὅμως δὲν μπορεῖ νὰ μὴν ἀναγνωρίση τὸν ἀστέρα του ποὺ δὲν ἔχασε ποτὲ τὸ θάρρος τῶν πεποιθήσεών του ἢ τὴν ἐπιθυμία νὰ δράση.

Τί θὰ κάνη τώρα, ὅταν θὰ γυρίση στὶς Ἡνωμένες Πολιτειες, δὲν εἶνε δυνατὸ νὰ τὸ ξέρη κανεὶς. Ἕνα μόνο πρᾶγμα εἶνε βέβαιο: Θὰ ἐξακολουθῆ καὶ πάλι νὰ εἶνε τὸ πρότυπον τοῦ πιὸ ἐλευθέρου καὶ τῆς πιὸ σιωπηλῆς προσωπικότητας τοῦ Χόλλυγουντ».

ΤΟ ΟΝΕΙΡΟ ΤΟΥ ΙΝΔΟΥ

(Συνέχεια ἀπὸ τὴν 3η σελίδα)

τασκευάζουν μόνοι τους τὰ ροῦχα τους. Φαίνεται πὼς στὴ Ρανσιποὺρ εἶχαν συγκεντρωθῆ ὅλοι οἱ ἄνθρωποι τῶν ἄκρων, οἱ ριζοσπάσται, οἱ ἀναμορφωτὲς καὶ ταραξίες, ποὺ εἶχαν γίνει ἀνεπιθύμητοι ἀλλοῦ.

Ὅταν τέλειωσε ἡ ἀνάκριση, ἀφοῦ εἶχε χάσει δέκα μέρες πολύτιμης ἐργασίας, γύρισε ἡ μὶς Μὰκ Ντὲτ στὴ Ρανσιποὺρ, ὅπου ἡ στάση τῶν συμπατριωτῶν της ἀπέναντί της τὴν ἔκαναν νὰ νοιώση αὐτὸ ποὺ θὰ ἔνοιωθαν οἱ Ἀνέγγιχτοι ἀπέναντι στοὺς ἀνθρώπους τῆς φυλῆς τους. Ἀπὸ τότε συνέχισε μόνη της τὸν ἀγῶνα, ἀποφασισμένη, ἀνένδοτη. Θὰ τέλειωνε τὴν ἀποστολή της. Καμμιὰ ἀμφιβολία δὲν τὴν ἐτάραζε πιά.

Καὶ πάλι ξέσπασε ὁ τῦφος. Ἡ μὶς Ἔλντριτζ κόλλησε καὶ πέθανε, ἕνα ἀπὸ τὰ πρῶτα θύματα. Ἡ μὶς Μὰκ Ντὲτ δὲν ἐζήτησε νὰ τὴν ἀναπληρώση.

Χρόνο μὲ τὸ χρόνο, χωρὶς ποτὲ νὰ πάρη οὔτε μιᾶς μέρας ἄδεια, μέσα στὸν ξερὸ, καφτερὸ σκονισμένο χειμῶνα, μέσα στὶς βροχὲς τοῦ καλοκαιριοῦ, στοὺς λιμοὺς, στὴν πανοῦκλα, στὶς δολοπλοκίες καὶ τὴν ἀπελπισία, δούλεψε. Καὶ σὰν ἀπὸ θαῦμα τὸ νοσοκομεῖο ἔγινε πραγματικότητα. Καθαρὰ, εὐάερα, ὑγιεινὰ ξεφυτρώσανε τὰ κτίρια ἀπὸ τοῦβλα. Οἱ ὑπηρέτριες μορφώθηκαν, πήρανε τὰ πρῶτα στοιχεῖα τῶν γνώσεων ὑγιεινῆς. Ὁ χειροῦργος καὶ οἱ γιατροὶ ἀντικατεστάθηκαν ἀπὸ ἱκανότερους. Σὲ λίγο γυναῖκες, χῆρες καὶ ἀνύπαντρες, ἀπὸ ἀνώτερη τάξι, ἦρθαν ν' ἀκολουθήσουν μαθήματα καὶ πρᾶξι.

Τὸ νοσοκομεῖο εἶχε γίνει ὄχι μόνο ἕνας τόπος θεραπείας γιὰ τὰ σώματα ποὺ ὑποφέρανε μὰ καὶ γιὰ τὶς ἄρρωστες καὶ πληγωμένες ψυχές. Ἔτσι καὶ ἡ ἀνεψιὰ τοῦ Μαχαραγιὰ καὶ ἡ ἀδερφὴ τοῦ ὑπασπιστοῦ προσφέρανε τὶς ὑπηρεσίες τους στὴν μὶς Μὰκ Ντὲτ.

Ὅταν ἦρθε ὁ λοχαγὸς Σαφτῆς τὸ νοσοκομεῖο ἦταν κι' ὅλας μιὰ πραγματικότητα, μιὰ ὡραία πραγματικότητα ποὺ, ἡ μὶς Μὰκ Ντὲτ τὸ ἤξερε, ὑπερτεροῦσε κατὰ πολὺ ἀπὸ πολλὰ εὐρωπαϊκὰ

Καλλιτεχνική κίνηση στὴν Ἐπαρχία

Τὸ λαϊκὸ θέαμα: θέατρο τῶν Σκιῶν

ΠΥΡΓΟΣ - ΗΛΕΙΑΣ. Αὔγουστος.— Τὸ θέμα τοῦ «Θεάτρου τῶν Σκιῶν», ποὺ θ' ἀναλύσω πρόχειρα στὸ παρακατιανό μου σημείωμα, δὲ θὰ τὸ χρησιμοποιήσω γιὰ νὰ μυκτηρίσω τὴν πόλη μας, ποὺ μ' ὅλη τὴν ἄνοδο τῆς πνευματικῆς της στάθμης δὲν ἔχει κανένα ἀξιόλογο καλοκαιρινὸ θέατρο κι' ἔτσι μᾶς στερεῖ κάθε χρόνο τὴν ἐπίσκεψη τῶν θιάσων πρόζας ἢ ἔστω κι' ὁπερέττας, ποὺ περιοδεύουν κατὰ τοὺς θερινοὺς μῆνες. Αὐτὴ ἡ ἔλλειψη θεατρικῆς στέγης ἴσως ν' ἀποτελέσῃ ἀργότερα κείμενο ἄλλου σχολίου μου ἀπ' τὰ «Παρασκήνια». Ὁ χάρτινος ὅμως θίασος, ποὺ φιλοξενεῖται τοῦτες τὶς μέρες σὲ γνωστό μας κέντρο κι' ὁ περιορισμὸς τοῦ καλοκαιρινοῦ μας θεάματος στὶς παραστάσεις του, ποὺ ἄλλοτε ἐνδιέφεραν μόνο τὴ συνοικία, μὲ φέρνει κοντὰ σὲ κάποιες σκέψεις πλατύτερες καὶ γενικώτερες, ἀναγόμενες τόσο στὴν ἰδιοσυστασία τοῦ ψεύτικου αὐτοῦ θεάτρου ὅσο καὶ στὶς αἰσθητικές του σχέσεις μὲ τὸ πολὺ κοινό, ἰδίως τὸ κοινὸ τῶν λαϊκῶν τάξεων, ὅπου ὁ Καραγκιόζης ἀποτελεῖ εὔπεπτο καλλιτεχνικὸ ἔδεσμα.

Δὲν εἶμαι, βέβαια, πρωτότυπος, ὅταν ἀσχολοῦμαι μὲ τὸν Καραγκιόζη. Ξένοι καὶ δικοί μας λόγιοι καὶ δημοσιογράφοι, μετὰ τὶς ἐπιτυχίες μάλιστα τοῦ Μόλλα στὴ δημιουργία (πλαστικὴ καὶ καλλιτεχνική) τοῦ «Θεάτρου τῶν Σκιῶν», ἔκαμαν μελέτες γύρω ἀπ' τὸ βαθύτερο νόημα τῶν διαφόρων προσώπων τοῦ θιάσου κι' ἀποκάλυψαν τὴν ἐσωτερικώτερη ζωὴ τοῦ πρώτου ἐμπνευστῆ καὶ τῶν συνεχιστῶν τῆς παράξενης αὐτῆς θεατρικῆς παράδοσης. Τελευταῖα θυμοῦμαι ἕνα ἄρθρο τοῦ ζωγράφου κ. Ν.Νάκη γιὰ τὸν λαϊκὸ καλλιτέχνη Σωτ. Σπαθάρη καὶ γιὰ τὴν αἰσθητικὴ ἀξία, ποὺ χουν ἡ φιγοῦρες του. Νομίζω, ὡστόσο, πὼς ὁ Καραγκιόζης εἶναι θέαμα, ποὺ βρίσκει βαθύτερη κι' εἰλικρινέστερη ἀπήχηση στὸ λαϊκὸ ἐπαρχιακὸ κοινό, καὶ γι' αὐτὸ πιστεύω, πὼς ἡ ἐπαρχία μπορεῖ νὰ τοῦ δώσῃ ἀληθινώτερη ἐξήγηση, ἰδίως γιὰ τὴν ἐπίδραση, ποὺ ἔχασκεῖ ἀπάνω στὸν κόσμο μὲ τὶς λιγώτερες καλλιτεχνικὲς ἀξιώσεις.

Ἡ ἱστορικὴ ἀρχή, ποὺ κυριώτερα δημιούργησε τὸ «Θέατρο τῶν Σκιῶν», ἐξακολουθεῖ ἀκόμα νὰ τὸ διαποτίζει μὲ τὶς φυλετικὲς συγκρούσεις, μὲ τὸ πνεῦμα τῆς πολληκαρωσύνης καὶ μὲ τὴν καθολικώτερη πνοὴ τῆς βαβυλωνιακῆς σύγχυσης, ποὺ συνήθως διακοσμεῖ τὸ μῦθο τῶν «ἔργων», ἐμπνευσμένων ἀπὸ ἱστορικὰ γεγονότα κι' ἀπὸ καθημερινὲς ἐπίκαιρες βιοτικὲς ἐκφράσεις. Ὁ Καραγκιόζης, ἂν μοντερνοποιήθηκε στὴ σκηνογραφική του (διάκοσμος, δερμάτινες φιγοῦρες), στὴν οὐσία τῆς ψυχικῆς του ὑπόστασης ἔμεινε ὅπως ἦταν ἀπ' τὸ ξεκίνημά του: στὸ ἴδιο χαμηλὸ ἐπίπεδο τῶν διαρκῶν καυγάδων, τοῦ ἀμέτρητου ξύλου, τῆς κατεργοριᾶς καὶ τῆς καπατσωσύνης, τῆς κάποιας δραματικῆς ἀπόχρωσης καὶ τοῦ ἄφθονου κωμικοῦ στοιχείου, ποὺ τὸ προσφέρει ὁ ἀνεξάντλητος πρωταγωνιστής του εἰς βάρος ὅλων τῶν ἄλλων. Βέβαια, τὰ πρόσωπα τοῦ θιάσου δὲν εἶναι τυχαία τεχνικὰ καὶ ψυχολογικὰ πλάσματα. Τὸ καθένα, τόσο ἀπ' τὴν κατασκευή του ὅσο κι' ἀπ' τὴ μιὰ ἐνιαία του ἐκδήλωση, χαρακτηρίζει κι' ἕναν ἰδιαίτερο κόσμο: ὁ Καραγκιόζης τὸν τύπο τοῦ αἰώνιου ρωμιοῦ (τοῦ καταφερτζῆ καὶ τοῦ εἴρωνα) ὁ Χατζησαβάτης τὸν τύπο τοῦ ὕπουλου καὶ διπρόσωπου, ὁ Μπάρμπα-Γιῶργος τοῦ παλληκαρᾶ κι' ἀμόρφωτου χωριάτη, ὁ Σταύρακας τοῦ μάγκα, ὁ Σιὸρ-Διονύσιος τοῦ κλασσικοῦ κανταδόρου Ζακυνθινοῦ, ὁ Βελῆ - Γκέκας τοῦ βάνausου Τούρκου. Οἱ πασάδες, οἱ μπέηδες, οἱ ἀρματωλοὶ καὶ τὰ παιδιὰ τοῦ Καραγκιόζη, ὁ Μορφονιός, τὰ Χατζησαβατόπουλα κι' ἄλλοι, συμπληρώνουν μὲ μιὰ διαφορετικὴ ὁ καθένας ψυχοσύνθεση τὸ θίασο καὶ δροῦν, σύμφωνα μὲ τὸν ἐσωτερικό τους κόσμο, ποὺ μὲ ἰδιόρρυθμη φωνὴ (κι' αὐτὴ ἀκόμα εἶναι χαρακτηριστικὴ) φανερώνει ὁ καραγκιοζοπαίχτης.

Τὸ λαϊκὸ ἐπαρχιακὸ κοινὸ μὲ τὸν Καραγκιόζη κάνει τὸ πρῶτο βῆμα ἀπ' τὴ ζωὴ πρὸς τὴν Τέχνη. Ἀρχίζει, δηλαδή, νὰ συνηθίζει στὸ ἐπίπλαστο βίωμα καὶ νὰ ζεῖ στὴν ἀνάπλαση ὡρισμένων γνωστῶν ἢ ἀγνώστων του γεγονότων καὶ ἱστοριῶν, ποὺ ἐπιδροῦν ἀπάνω του καὶ τοῦ προκαλοῦν αἰσθήματα, συναισθήματα καὶ ἰδιολογικὲς συγκρούσεις, σύμφωνα μὲ τὶς ὁποῖες πρωτοκαλλιεργεῖ τὸν ψυχικό του κόσμο κι' ἀρχίζει νὰ δημιουργεῖ τὴν πρώτη πίστη του πρὸς τὸ καλὸ καὶ στὴ φυλή μας ἢ καὶ στὴν ἀνθρώπινη ἐξυπνάδα. Τὸ κοινὸ αὐτό, ποὺ πηγαίνει στὸ «Θέατρο τῶν Σκιῶν» συνήθως κάθε Σαββατόβραδο γιὰ νὰ ψυχαγωγηθεῖ μετὰ τὴν κόπωση μιᾶς ὁλόκληρης ἑβδομάδας, καταφέρνει διπλῆν ὠφέλεια: νὰ διασκεδάσει καὶ νὰ διδαχτεῖ. Τὸ πρῶτο στοιχεῖο ὁπωσδήποτε θὰ τὸ ἀπολαύσει μὲ τὰ λογῆς-λογῆς ἀστεῖα καὶ τὴν εὐχάριστη λύση τῆς ὑποθέσεως τοῦ «ἔργου» (ἂν ἐξαιρέσει κανεὶς τὰ πολὺ τραγικά, τὰ καθαρὰ πατριωτικά, ποὺ μᾶλλον πρέπει ν' ἀποκλειστοῦν). Ὅσο γιὰ τὸ δεύτερο, ἡ διδασκαλία κι' ἡ μόρφωση ἔρχονται μὲ τὴν πρώτη ἐπαφή του πρὸς τὴ λαϊκὴ τέχνη, ποὺ ἀγγίζει τὴν ψυχή του, τὴν ἐρευνᾶ, τὴν προετοιμάζει, τῆς δίνει τὰ μέσα νὰ διαχωρίσει τὶς συμπάθειές της καὶ τῆς ὑποβάλλει τὸν τρόπο νὰ κάμει τὴν πρώτη της θεώρηση καὶ κριτικὴ τῶν ἀξιῶν.

Αὐτὲς εἶναι οἱ δυὸ βάσεις, ἀπάνω στὶς ὁποῖες τὸ «Θέατρο τῶν Σκιῶν» στηρίζει τὴν ἐπιρροή του καὶ τὴν αἰσθητική του ὠφελιμότητα στὴ λαϊκὴ ψυχή. Τὸ γέλιο, ποῦνε καλὸς ἀγωγὸς τῆς ψυχικῆς μόρφωσης, ὑποβοηθεῖ τὸ λαϊκὸ κοινὸ νὰ ξεχωρίσει τὸ καλὸ ἀπ' τὸ κακὸ καὶ νὰ δημιουργήσῃ τὶς πρῶτες του ἀξιώσεις κι' ἀπ' τὴν Τέχνη κι' ἀπ' τὴ ζωή. Ἀπὸ κεῖ καὶ πέρα, οἱ χάρτινες σκιὲς ἀποβαίνουν πιὰ ἕνα διασκεδαστικὸ θέαμα, ποὺ γιὰ τοὺς χθεσινοὺς θουμαστὲς του σήμερα ἔχει πιὰ καταντήσει μονότονο κι' ἀνιαρό. Γιατὶ ὁ ἄνθρωπος δὲν μένει ποτὲς στὸ ἴδιο πνευματικὸ καὶ καλλιτεχνικὸ ἐπίπεδο, παρὰ ὑφίσταται τὶς ἐπιδράσεις τοῦ προηγούμενου γιὰ ἕνα πιὸ ἐξελιγμένο μεταγενέστερο.

ΤΑΚΗΣ ΔΟΞΑΣ

Σασᾶ Γκιτρὺ

Ὁ συγγραφέας καὶ ὁ ἠθοποιός

Κάποτε ταξιδεύοντας μὲ τὴν ἀμαξοστοιχία τῶν Ἄλπεων διάβασε μίαν εἰδοποίηση μέσα στὸ βαγόνι κολλημένη στὸν τοῖχο ποὺ ἔλεγε:

Ὅσοι ἀπὸ τοὺς ταξιδιῶτες ἐπιθυμοῦν νὰ ἀνακουφισθοῦν στοὺς σταθμοὺς δὲν ἔχουν παρὰ νὰ ζητήσουν τὸ κλειδὶ τῶν W. C. ἀπὸ τὸν σταθμάρχη».

Ὁ Σασᾶ πρόσθεσε ἀπὸ κάτω:

— «Καὶ οἱ πολὺ βιαστικοὶ ν' ἀπευθύνωνται στὸν Γενικὸ Διευθυντὴ στὴ Νίκαια!

❀❀

Ἄλλοτε στὸ ρεστωρὰν ἕνα γκαρσόνι περαστικὸ τὸν πάτωση στὸν κάλο.

— Ἄχ! παρντὸν, κύριε, σᾶς πάτησα.

— Ὦ! δὲν εἶναι τίποτα...

— Μὰ σᾶς ξενύχιασα τὸ κατάλαβα.

— Μικρὰ πράγματα... ὄχι.

— Μὰ βέβαια, βέβαια σᾶς πόνεσα...

— Τὸν κακοῦργο, ἔλεγε ὁ Σασᾶ διηγούμενος τὸ ἐπεισόδιο δὲν φτάνει ποὺ μὲ ἀφάνισε, ἀλλὰ ἐννοοῦσε νὰ τὸ ὁμολογήσῃ κιόλας!

❀❀

Μιὰ φορὰ μπαίνοντας σ' ἕνα κουρεῖο εἶδε πὼς εἶχαν τιμὲς ὑπέρογκες στὸ τιμολόγιο.

— Ἔξη φράγκα, κύριε.

— Ὡραῖα μά... ἐγὼ θὰ ἤθελα νὰ ξυρισθῶ μόνο ἀπὸ τὸ ἕνα μέρος... δὲν θὰ εἶναι μισὴ τιμή;

Ὁ κουρέας τὸν κύτταξε προσπαθῶντας νὰ μαντέψῃ ἂν ἀστειεύεται ἢ ἂν κοροϊδεύῃ.

— Καλά, καθῆστε, τοῦ εἶπε.

Καὶ ὅταν τοῦ πέρασε τὴν πετσέτα στὸ λαιμὸ τὸν ρώτησε:

— Ποιὸ μέρος θέλετε νὰ ξυρίσουμε;

❀❀

Ὁ Σασᾶ ἀπάντησε ψυχραιμότατα:

— Τὸ ἐξωτερικὸ μέρος μόνο!

❀❀

Ὁ Λουσιὲν Γκιτρὺ, ὁ πατέρας, διηγεῖται ὅτι ἐπισκέφθηκε κάποτε τὸ Μουσεῖο τοῦ Καὲν μὲ τὸ γυιό του Σασᾶ. Ὁ φύλακας τοὺς ἔδειξε μιὰ εἰκόνα καὶ τοὺς εἶπε:

— Ὁ Ἀχιλλέας ὁρκιζόμενος νὰ ἐκδικηθῇ τὸν θάνατο τοῦ Πατρόκλου.

Ὁ Σασᾶ μελαγχόλησε, δάκρυσε καὶ πῆγε καὶ κάθισε μακρύτερα, παρατηρώντας τὸ ταμπλώ.

— Τί ἔπαθε; ρώτησε ὁ φύλακας.

— Λυπήθηκε γιὰ τὸ θάνατο τοῦ Πατρόκλου, δὲν τὸ ἤξερε βλέπετε...

— Μά, κύριέ μου, δὲν βλέπετε τὴν ἡμερομηνία τῆς εἰκόνας. Αὐτὸ συνέβηκε φαίνεται στὰ 1858 πρὶν 50 χρόνια!

Ὁ Σασᾶ τότε τὸν πλησίασε εἰρωνικὸ, τοῦσφιξε τὸ χέρι καὶ τοῦ εἶπε:

— Ἄχ! νὰ ξέρατε πόσο μὲ ἀνακούφισε ἡ... ἡμερομηνία σας τοῦ θανάτου τοῦ Πατρόκλου... βλέπετε γέλασα...

❀❀

Οἱ ἐκκλησίες εἶνε πάντα ἀνοιχτές, οἱ φυλακὲς πάντα κλειστές, οἱ ἐκκλησίες πάντα ἄδειες, οἱ φυλακὲς γεμᾶτες πάντα. Δὲν εἶνε περίεργο;

❀❀

Ἕνα θεατρικὸ ἔργο εἶνε προορισμένο νὰ παίζεται ὄχι νὰ διαβάζεται. Ἀπὸ τὴ στιγμὴ ποὺ ἕνα ἔργο διαβαζόμενο φαίνεται καλύτερο, εἶνε ἔργο ἀποτυχημένο. Διαβάστε τὸ Λαμπὶς καὶ τὸν Ἀζιὲ καὶ θὰ δῆτε ὅτι τὰ ἔργα ποὺ θὰ σᾶς ἀρέσουν εἶνε ἐκεῖνα ποὺ ἀπέτυχαν στὴ σκηνή.

Σ' ἕνα φίλο μου ποὺ τοῦ εἶπα πὼς δὲν μ' ἀρέσει ἡ Βενετία μου ἀπάντησε:

— Θὰ τὴν ἀγαπήσῃς ὅταν πάθῃς, ὅταν ἡ καρδιά σου πονέσῃ, σὰν σὲ πληγώσουν....

Δὲν θ' ἀγαπήσω ποτὲ τὴ Βενετία.

(Ἀπὸ τὴ συλλογή μου)

ΣΥΛΒΙΟΣ

ΜΙΑ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΑΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

Οἱ καλλιτέχνες τοῦ Θεάτρου στὸ ἐδώλιο τοῦ κατηγορουμένου

(ΤΕΛΕΥΤΑΙΟ)

ΑΠΟΛΟΓΕΙΤΑΙ Ο κ. Ο. ΜΑΚΡΗΣ

Ὁ κύριος Μακρῆς, ὁ αἰώνιος μεθυσμένος τῆς σκηνῆς, καθότανε μὲ παρέα ἔξω ἀπὸ τὴν εἴσοδο τοῦ θεάτρου. Τὸν ἀπομονώνω καὶ τοῦ ὑποβάλλω τὶς ἐρωτήσεις μου:

— «Ποιὰ παράσταση σᾶς ἄφησε κακὴ ἐντύπωση;

—Καμμιά, μοῦ ἀπαντάει ὁ συμπαθητικὸς συνομιλητής μας. Ὅλες, καὶ κεῖνες ποὺ εἶχαν ἐπιτυχία καὶ κεῖνες ποὺ εἶχαν ἀποτυχία σὲ μένα ἰδιαίτερα μ' ἄρεσαν.

Ἡ πρώτη αὐτὴ ἀπάντηση μ' ἀπογοήτευσε. Γιατὶ ἀρά γε τόση ἐπιφυλακτικότητα;

— «Ἂν σᾶς καλούσανε στὸ Χόλλυγουντ πιὰ Ἑλληνίδα θὰ εἶχε τὴν τύχη νὰ ἤταν ἡ παρτεναίρ σας, ἂν αὐτὸ βέβαια ἐξαρτώτανε ἀπὸ σᾶς;»

—Καμμιά.

Περίεργο. Δύο ἀπαντήσεις, δύο «καμμιὰ», τὸ ἕνα πίσω ἀπ' τἄλλο. Αὐτὸ ὅμως δὲν ἤτανε λόγος γιὰ νὰ σταματήσω. Ὑποβάλλω λοιπὸν τὴν τρίτη ἐρώτηση:

— «Ποιὲς εἶναι οἱ τρεῖς καλύτερές σας ἐπιθυμίες;»

—Πρῶτα νὰ ἀρέσω ἀκόμη σὰν ἠθοποιὸς ἐπὶ δέκα ἀκόμη χρόνια, ὕστερα νὰ ἐπισκεφθῶ τὸ Παρίσι. Ἐδῶ μιὰ παρένθεση. Νομίζω ὅτι ἄνθρωπος ποὺ πέθανε δίχως νὰ δῇ τὸ Παρίσι δὲν ἔζησε. Καὶ τελευταῖα νὰ δοθῇ μιὰ προὸθηση ἀπὸ μέρους τοῦ Κράτους στὸ ἐλαφρὸ μουσικό μας θέατρο.

«— Ποιὰ γνώμη ἔχετε γιὰ τὴν διεθνῆ κατάσταση ἀπὸ τὴν καλλιτεχνικὴ ἄποψη;

—Καμμιά. Δὲν εἶμαι ἐγὼ ὁ ἁρμόδιος νὰ κρίνω τὴν κατάσταση ἔστω καὶ ἀπὸ τὴν πλευρὰ ποὺ μ' ἐνδιαφέρει περισσότερο.

— «Πότε θὰ ἐγκαταλείψετε τὸ θέατρο, κύριε Μακρῆ;»

—Ὅταν παύσῃ σὰν ἐπάγγελμα ν' ἀποφέρῃ. Τότε θ' ἀνοίξω ἕνα μαγαζὶ διὰ νὰ ζήσω τὰ παιδιά μου.

Οἱ ἐρωτήσεις μου τελειώσανε καὶ μαζὶ μ' αὐτὲς καὶ ἡ ὅλη... ἀνάκριση. Ταξινομῶ τὶς δικογραφίες. Προσπαθῶ νὰ διακρίνω ἀθώους καὶ ἐνόχους, εἰλικρινεῖς καὶ ὑποκριτές. Ἀλλὰ φαίνεται ὅτι οἱ Ἕλληνες ἠθοποιοὶ εἶναι ἢ ὅλοι ἀθῶοι (διάβασε εἰλικρινεῖς) ἢ ὅλοι ἔνοχοι (διάβασε ὑποκριτές). Μᾶλλον τὸ δεύτερον. Ἂν κρίνω μάλιστα ἀπ' τὸ ἐπάγγελμά τους; Τί λέτε καὶ σεῖς;»

Πῶς περνᾶνε οἱ Ἀθηναῖοι τὸ «καλοκαίρι τους

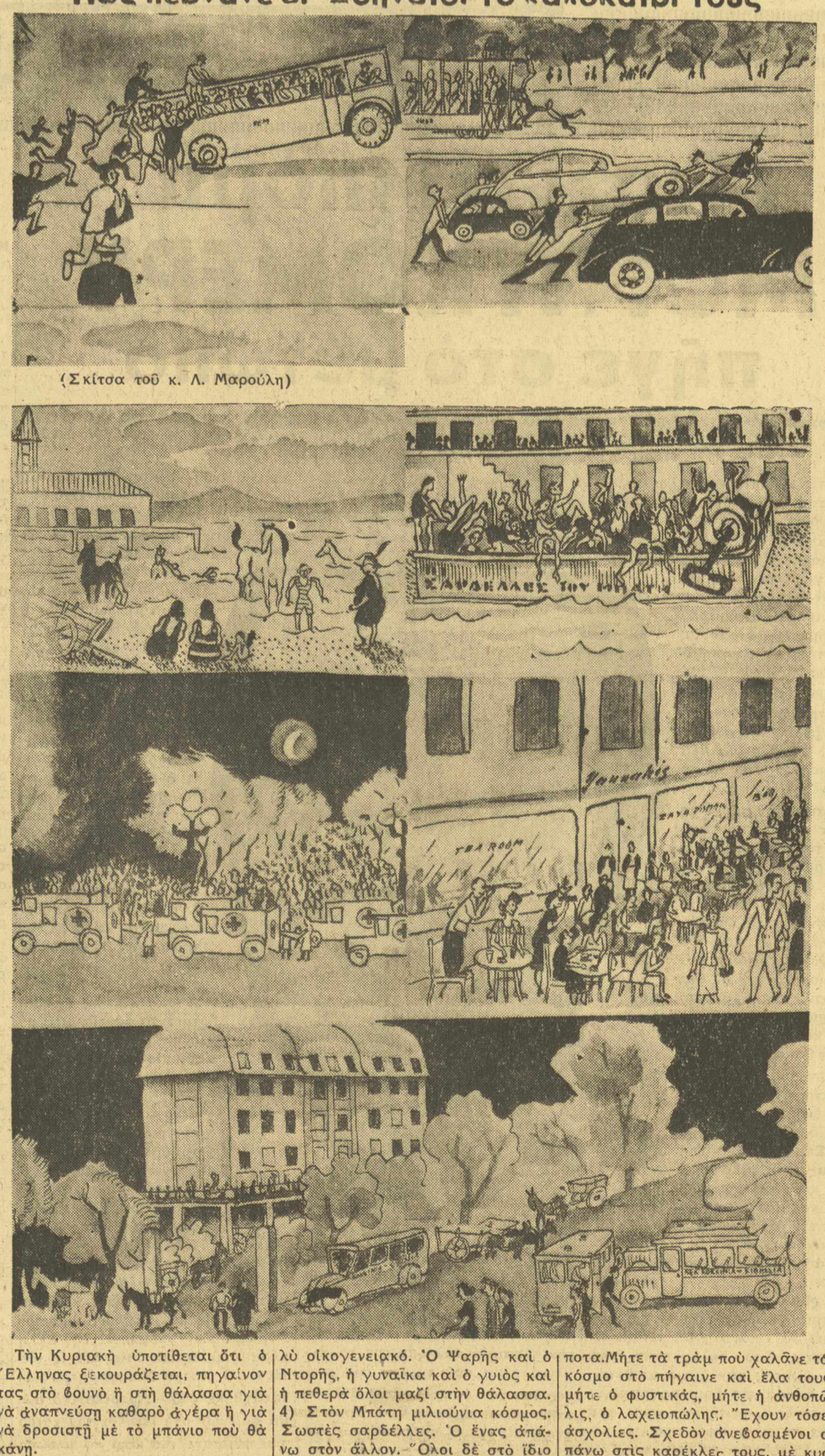

(Σκίτσα τοῦ κ. Λ. Μαρούλη)

Τὴν Κυριακὴ ὑποτίθεται ὅτι ὁ Ἕλληνας ξεκουράζεται, πηγαίνοντας στὸ βουνὸ ἢ στὴ θάλασσα γιὰ νὰ ἀναπνεύσῃ καθαρὸ ἀγέρα ἢ γιὰ νὰ δροσιστῇ μὲ τὸ μπάνιο ποὺ θὰ κάνῃ.

Κι' ὅμως ἀπὸ τὴν ἀρχὴ φαίνεται ἡ μέρα ποὺ ξημερώνει. Ἐλᾶτε νὰ κάνουμε ἕνα κυριακάτικο περίπατο μαζὶ καὶ μὲ τὶς δυὸ τάξεις — τὴν λαϊκὴ ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀστοὺς — γιὰ νὰ δῆτε πόσο ἀντίθετα συμπεράσματα θὰ βγάλουμε. 1) Τὸ νὰ μπῇ κανένας σὲ λεωφορεῖο Κυριακὴ πρωῒ προϋποθέτει γερὰ μπράτσα καὶ γνώσεις μπόξ. 2) Ἀλλὰ καὶ οἱ ἀστοὶ ποὺ κατεβαίνουνε γιὰ μπάνιο — τὼρα μάλιστα μὲ τὶς δυσκολίες τῆς μπενζίνης—πολλὲς εἶνε οἱ φορὲς ποὺ πρέπει νὰ ἐπιδείξουν δύναμη. Ἐπειδὴ δὲν ἐννοοῦν μὲ κανένα τρόπο νὰ ἐγκαταλείψουν τὰ χωρὶς μπενζίνη αὐτοκίνητά τους ἀναγκάζονται ἀντὶ νὰ τοὺς πηγαίνουν ἐκεῖνα—λόγοι ἐπιδείξεως—νὰ τὰ πηγαίνουν ἐκεῖνοι περίπατο. 3) Τὸ μπάνιο του ὁ λαὸς τὸ κάνει ποτὰ. Μήτε τὰ τράμ ποὺ χαλᾶνε τὸν κόσμο στὸ πήγαινε καὶ ἔλα τους, μήτε ὁ φυστικάς, μήτε ἡ ἀνθοπῶλις, ὁ λαχειοπώλης. Ἔχουν τόσες ἀσχολίες. Σχεδὸν ἀνεβασμένοι ἀπάνω στὶς καρέκλες τους, μὲ κυάλια, γυαλιὰ, φασαμὲν, κρίνουν, κατακρίνουν ἐπικρίνουν καὶ γενικὰ κουτσομπολεύουν αὐτοὺς ποὺ περνᾶνε καὶ ἐκεῖνοι ποὺ περνᾶνε αὐτοὺς ποὺ κάθονται. 7) Ὁ Ἀθηναῖος καὶ ὁ Πειραιώτης — λιγώτερο ἀπ' ὅλους ὁ Κηφισιώτης — ξεκινᾶνε γιὰ νὰ πάρουν καὶ νὰ δώσουν τὴν χαριστικὴ βολὴ τοῦ ἑλληνικοῦ γλεντιοῦ. Κηφισιά. Χορευτικὰ γεύματα. Ὅλα τὰ μεταφορικὰ μέσα ὁδηγοῦν στὰ ἀριστοκρατικὰ ξενοδοχεῖα τῆς Κηφισιᾶς, ὅπου μ' ἕνα.... ποτῆρι νερὸ, γλεντάει ὁ Ἕλληνας τὴν πλῆξι του. Χορεύουν, περπατᾶνε, ζοῦν γιὰ τοὺς ἄλλους. Κι' ὅμως ὁ καϋμένος ὁ Ἀθηναῖος νομίζει ὅτι γλεντάει τὴν Κυριακή του.

Γιατὶ ἡ ἐπιθεώρηση γράφεται πάντοτε πάνω στὰ ἴδια καλούπια;

ΑΠΑΝΤΑ Ο κ. ΣΥΛΒΙΟΣ

— Θέλετε νὰ σᾶς πῶ εἰλικρινὰ καὶ χωρὶς περιορισμοὺς τὴ γνώμη μου γιὰ τὸ ζήτημα αὐτό; Λυπᾶμαι γιατὶ ἴσως δυσαρεστήσω πολὺ κόσμο. Νομίζω ὅμως πὼς πρέπει νὰ λέη κανεὶς τὰ σοῦκα σοῦκα, χωρὶς ψευτοκολακεῖες καὶ ψευτοκομπλιμέντα!

Ὅταν πρωτοήρθαμε μὲ τὸν συνεργάτη μου κ. Λαίλιο Καρακάση στὰ 1922 στὴν Ἀθήνα, πολλοὶ φίλοι πού εἶχαν δῆ ἔργα μας στὴν Σμύρνη καὶ στὴν Πόλη, μᾶς σύστησαν νὰ γράψουμε μιὰ Ἀθηναϊκὴ Ἐπιθεώρηση. Δὲν τὸ κάνεμε ὅμως, γιατὶ σκεφθήκαμε πὼς ἐπιθεώρηση θὰ πῆ τοπικὴ ζωή, ἕνα ἔργο κουλὲρ λοκάλ, καὶ μόλις πατήσαμε τὸ ἔδαφος τῆς Ἀττικῆς, δὲν ἤταν δυνατὸ νὰ κατατοπισθοῦμε στὰ πρόσωπα καὶ στὰ πράγματα τοῦ τόπου.

Ἐδέπσε νὰ περάσουν 6 χρόνια ὁλόκληρα, γιὰ νὰ παρουσιάσουμε τὴν πρώτη μας ἐπιτυχία στὸ θέατρο Κοτοπούλη, μὲ τὸ θίασο Ἀρντάντωφ, τὴν «Τζὰζ Μπάντ».

Ὁ φίλος καὶ ἱστορικὸς τοῦ θεάτρου μας κ' ἐνθουσιώδης κ. Νίκος Λάσκαρης, ἔγραφε τότε σὲ κάποια ἐφημερίδα: «Καλὰ ποὺ ἦρθαν δυὸ πρόσφυγες συγγραφεῖς γιὰ νὰ ξαναζωντανέψουν τὴν Ἐπιθεώρηση νὰ μᾶς παρουσιάσουν καινούργια καλούπια καὶ νὰ μᾶς δεῖξουν πὼς γράφεται μιὰ μοντέρνα ἐπιθεώρηση...»

Ὁ κ. Σύλβιος

Τὴν «Τζὰζ-Μπάντ» ἀκολούθησε ἡ «Βαβυλωνία» μὲ τὴν συνεργασία τοῦ ἀξέχαστου Αἰμ. Δραγάτση, καὶ κατόπιν σειρὰ ἀπὸ 50 τόσα μουσικὰ ἔργα μὲ συνεργασίες Ἀσημακοπούλου, Σακελλαρίδη, Βώτη, Γιαννουκάκη, Νικολαΐδη, Μετεξᾶ κτλ. κτλ.

Νομίζω ὅμως ὅτι παρὰ τὰ κολακευτικὰ λόγια τοῦ φίλου κ. Λάσκαρη ἡ ἐπιτυχία δὲν ὠφείλονταν μόνο στὴν ἱκανότητα τῶν συγγραφέων καὶ στὸν τρόπο, ποὺμ' αὐτὸν εἴδαμε τὴν κωμικὴ γραμμὴ τῶν Ἑλληνικῶν πραγμάτων καὶ τύπων τότε.

Φυσικὰ μιὰ καινούργια διατύπωση τῶν νούμερων μὲ τὰ ἐνδιάμεσα παρλὲ καὶ τὰ σκέτς ποὺ καθιερώσαμε, ἔδωσαν ἕνα φρεσκάρισμα στὴν ἐπιθεώρηση, τὸ μεγάλο ὅμως μυστικὸ τῆς ἐπιτυχίας ἦτον ἡ ἐλευθερία τῶν κινήσεων ποὺ μᾶς εἶχαν ἀφήσει οἱ θιασάρχες καὶ τὰ νέα ταλέντα τῶν ἠθοποιῶν ποὺ παρουσιάσαμε τότε γιὰ πρώτη φορά.

Ἡ ἐπιθεώρηση τότε δὲν γράφτηκε σὲ ὡρισμένα καλούπια, χιλιοειπωμένα, χιλιοτραγουδησμένα, χιλιοειδωμένα. Ὁ θιασάρχης ἄφινε τὸν συγγραφέα στὴν ἔμπνευσή του, δὲν τοῦ ἐπέβαλε διατάγες, οὔτε ὅρους.

Σήμερα πρῶτος ὅρος εἶνε νὰ γράψῃς ἕνα νούμερο γιὰ τὴν Ἄλφα, εὐνοούμενη τοῦ θεατρώνη, νὰ δώσῃς ρόλους ὄχι ἐκεῖ ποὺ πρέπει, κ' ἐκεῖ ποὺ θὰ ὠφελήσῃ τὸ ἔργο καὶ τὴν ἐπιχείρηση, ἀλλὰ ὅπου διατάξῃ ὁ θιασάρχης, ποὺ θὰ συνεργασθῆ στὴν ἔμπνευση — κι' ἂς ἔχει μεσάνυχτα — στὴ μουσικὴ — κι' ἂς μὴ νοιώθῃ τὶ θὰ πῆ νότα.

Ἀκολουθοῦν τὰ διάφορα συμβόλαια τῶν ἠθοποιῶν, ποὺ πρέπει νὰ μελετήσῃ ὁ συγγραφέας καὶ κατόπιν νὰ γράψῃ τὸ ἔργον γιατί: 1ον Ἡ ὀιφῆ δὲν μπορεῖ νὰ παίξῃ νούμερα παρὰ μόνο μὲ πρωταγωνιστὲς (ἔτσι λέει τὸ συμβόλαιό της).

2ον Ὁ Κοκὸς πρέπει νὰ ἔχῃ ὅλες τὶς κωμικὲς σκηνές, κανένας ἄλλος δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ πῆ κάτι ποὺ νὰ κάνῃ τὸν κόσμο νὰ γελάσῃ.

3ον Ἡ Πίτσα, θὰ εἶνε ἡ ἀπόλυτη ρωμαντσιέρα, καὶ θὰ τραγουδῆ μόνο, τραγουδία τονισμένα ἀπὸ τὸ... παπποῦ της καὶ γραμμένα ἀπὸ τὴ... γιαγιά της. (Ἔτσι λέει τὸ συμβόλαιο).

4ον Τὰ κείμενα τῆς πρόζας πρέπει νὰ εἶνε συνταγές: Δέκα γραμμάρια λέξεων γιὰ τοὺς πρωταγωνιστὲς, πέντε γιὰ τοὺς δευτέρους καὶ ἑνάμισυ γιὰ τοὺς κατώτερους.

5ον Ἡ Μοῦλα θὰ χορεύῃ μὲ τὸν Πίπα, χωρὶς μπαλέττο ὅμως, γιατὶ τὰ μπαλέττα θὰ χορεύουν μόνο μὲ τὴν Σωῶ!

Λυπᾶμαι νὰ μὴ σᾶς κουράσω, ἀλλοιῶς θ' ἀράδαιζα σειρὰ ὁλόκληρη ὅρων καὶ... χειροπέδων ποὺ δένουν τὰ χέρια τῶν συγγραφέων καὶ συνθετῶν σήμερα.

Δὲν θέλω μ' αὐτὸ νὰ ρίζω ὅλη τὴν εὐθύνη στοὺς θιασάρχες, ποὺ δίνουν ἕνα νούμερο γιὰ τὴν Ἄλφα, εὐνοούμενη τοῦ θεατρώνη, νὰ δώσῃς ρόλους ὄχι ἐκεῖ ποὺ πρέπει, κ' ἐκεῖ ποὺ θὰ ὠφελήσῃ τὸ ἔργο καὶ τὴν ἐπιχείρηση, ἀλλὰ ὅπου διατάξῃ ὁ θιασάρχης, ποὺ θὰ συνεργασθῆ στὴν ἔμπνευση — κι' ἂς ἔχει μεσάνυχτα — στὴ μουσικὴ — κι' ἂς μὴ νοιώθῃ τὶ θὰ πῆ νότα.

Ἀκολουθοῦν τὰ διάφορα συμβόλαια τῶν ἠθοποιῶν, ποὺ πρέπει νὰ μελετήσῃ ὁ συγγραφέας καὶ κατόπιν νὰ γράψῃ τὸ ἔργον γιατί: 1ον Ἡ ὀιφῆ δὲν μπορεῖ νὰ παίξῃ νούμερα παρὰ μόνο μὲ πρωταγωνιστὲς (ἔτσι λέει τὸ συμβόλαιό της).

2ον Ὁ Κοκὸς πρέπει νὰ ἔχῃ ὅλες τὶς κωμικὲς σκηνές, κανένας ἄλλος δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ πῆ κάτι ποὺ νὰ κάνῃ τὸν κόσμο νὰ γελάσῃ.

3ον Ἡ Πίτσα, θὰ εἶνε ἡ ἀπόλυτη ρωμαντσιέρα, καὶ θὰ τραγουδῆ μόνο, τραγουδία τονισμένα ἀπὸ τὸ... παπποῦ της καὶ γραμμένα ἀπὸ τὴ... γιαγιά της. (Ἔτσι λέει τὸ συμβόλαιο).

4ον Τὰ κείμενα τῆς πρόζας πρέπει νὰ εἶνε συνταγές: Δέκα γραμμάρια λέξεων γιὰ τοὺς πρωταγωνιστὲς, πέντε γιὰ τοὺς δευτέρους καὶ ἑνάμισυ γιὰ τοὺς κατώτερους.

5ον Ἡ Μοῦλα θὰ χορεύῃ μὲ τὸν Πίπα, χωρὶς μπαλέττο ὅμως, γιατὶ τὰ μπαλέττα θὰ χορεύουν μόνο μὲ τὴν Σωῶ!

Λυπᾶμαι νὰ μὴ σᾶς κουράσω, ἀλλοιῶς θ' ἀράδαιζα σειρὰ ὁλόκληρη ὅρων καὶ... χειροπέδων ποὺ δένουν τὰ χέρια τῶν συγγραφέων καὶ συνθετῶν σήμερα.

Δὲν θέλω μ' αὐτὸ νὰ ρίζω ὅλη τὴν εὐθύνη στοὺς θιασάρχες, ποὺ δίνουν ἕνα νούμερο γιὰ τὴν Ἄλφα, εὐνοούμενη τοῦ θεατρώνη, νὰ δώσῃς ρόλους ὄχι ἐκεῖ ποὺ πρέπει, κ' ἐκεῖ ποὺ θὰ ὠφελήσῃ τὸ ἔργο καὶ τὴν ἐπιχείρηση, ἀλλὰ ὅπου διατάξῃ ὁ θιασάρχης, ποὺ θὰ συνεργασθῆ στὴν ἔμπνευση — κι' ἂς ἔχει μεσάνυχτα — στὴ μουσικὴ — κι' ἂς μὴ νοιώθῃ τὶ θὰ πῆ νότα.

Ἀκολουθοῦν τὰ διάφορα συμβόλαια τῶν ἠθοποιῶν, ποὺ πρέπει νὰ μελετήσῃ ὁ συγγραφέας καὶ κατόπιν νὰ γράψῃ τὸ ἔργον γιατί: 1ον Ἡ ὀιφῆ δὲν μπορεῖ νὰ παίξῃ νούμερα παρὰ μόνο μὲ πρωταγωνιστὲς (ἔτσι λέει τὸ συμβόλαιό της).

2ον Ὁ Κοκὸς πρέπει νὰ ἔχῃ ὅλες τὶς κωμικὲς σκηνές, κανένας ἄλλος δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ πῆ κάτι ποὺ νὰ κάνῃ τὸν κόσμο νὰ γελάσῃ.

3ον Ἡ Πίτσα, θὰ